

Հրատարակում
Այսպիսի անունով
տպարան — Թարգմանչի

1324

ԻՄԹԻՆԸՆԸՐ, ՊԵՅԸՆՆԸՄԻ:

ԿԱՐԱՊԵՏ Յ. ՓԱՆՈՍԵԱՆ

ԹԵԿԵԼԻՓԻ

Տօղրուլուղա խէթա գարըշտըրըմագ ապա էլ
զէմիյէէթտէն տէյիլ տիր, վէ գարանլըգ խէ
գաթան ըշըգ իւղէրինէ պիր շէյ զամմ ու իւա.
վէ իտէմէզ:

ԼԱՄԱՐԹԻՆ

Ղայրէթ ալընըզ տէմիր եօլ վաբօրլարը, զայրէթ
ալընըզ թէֆէքքիւրլէր, զայրէթ ալընըզ իլիմ
լէր, զայրէթ ալ ֆէյլէսօֆլուգ, զայրէթ ալ
պասմա իճատը (տպագրուլթիւն), վէ զայրէթ
ալընըզ էն սահիպ տիրայէթ ու ֆէթանէթլէր.
զիրա, ալթը պին սէնէտէն պէրու, ճէհալէթ
մաղարասընտա գալըշ, վէ քէնտույի շաշըրմըշ
օլան էմրի ինսանիյէէթին, արթըգ պիրտէն
պլրէ, քէմալէթ կիւնէշիյլէ բուպէրու կէլէ.
րէք, շաշասպախշ օլմասընըն, վագթ ու սա.
աթը կէլմիշ տիր:

ՎԻԳԹՕՐ ՀԻԻԿՕ

ԻՍԹԱՆՊՕԼՏԱ

Յ. ՄԻԻՀԵՆՏԻՍԵԱՆ ԹԱՊԻԱՆԵՍԻՆՏԵ

1864

Արժանի
Բանիք
Գրամ
Այսպիսով
Մարտիս

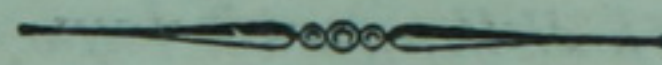
1322

ԻՍԹԻՂԱՆԲ, ՊԵՅԱՆՆԱՄԷ

Էմբի Իմթիհան (գրիթիգ) էօլէ սիր էյէ
տիր քի, տիշէտիտի շէյէ ճիլա վէրիւ :

ԼԵԿՈՒՎԷ

1240

1863 Մենէսի դեկտեմբեր 22 սինտէ, միւթեվէֆա Տատեան Պօղոս պէյ հազրէթլէրի ճէնազէսինին Գուժ գաբուտա Վայր Եկեղեցիտէ, ղիյնէթի ազիմէյի բուհանիյէ իլէ տէֆն օլունտուղու, վէ եինէ այնի կիւնտէ թասպ օլունմուշ օլան ՊԵՅԱՆՆԱՄԷ նամ պիր վարագբարէնին, տաղըտըլտըլը ամմէյէ մալիւմ տուր :

Մեղքիւր Պէյաննամէ, Պ. Հասունեան հազրէթլէրի թարաֆրնտան օլտուղու թագատիրտէ, Յ. Վ. Բի-բէլէան արեւմտայիւր նախագահան իմզասըլա զուհուրա կէլմիշ օլուպ, տահա Բաթրիգխանէմիզ թարաֆրնտան, բէսմէն գարշըլըգ պիր ճէվապ վէրիլմէզտէն էվիլէլ, իպրաղ օլունմագատ օլան պիւրհանւարըն ճէրհինէ տայիր, այթը կիւն սօնրա, եանի ալաֆրանգա յունվար 9 տա, թ. Պ. իմզասըլա, Վասիս նամ ղազէթա տէրունինտէ պիր պահա օգունտուղու հալտէ, եինէ

այնի կիւնտէ, Գործիչ Գ' Օրէան նամ Դրան-
սրղճա զազէթատա տախի, եինէ Գ. Հա-
սուհեան հազրէթլէրի թարաֆընտան օլա-
րագ, մէղքիւր պէյաննամէնին պիրտէ Ֆը-
թանսրղճա սուրէթի օգուհմուշ տուր :

Մէղպուր պէյաննամէյէ ճէվապ օլարագ,
պիղիմ Բաթրիգխանէ թարաֆընտան, 1864
յուհվար 5 ինտէ պիր Յայտարարու թիւն օ-
գուհմուշ տուր. վէ յուհվար 8 ինտէ, Գ.
Հասուհեան հազրէթլէրի թարաֆընտան տա-
խի, սրաշգա պիր Յայտարարու թիւն նէշր օ-
լուհտուղու կէօրիւլմիւշ տիւր :

Քիւքէլեան վարդապետ ճէնասլէրինին
սէօլէտիքլէրի միտիլու, միւթէվէֆա Վօղու
պէյ Տասուան հազրէթլէրինին վէֆաթը ահ-
վալինտէն տօլայը, էլէլմ պէյնէլմիլէթ ու-
մուհինին լիտանընտա կիւնակիւն միւղաքէ-
րաթա, շու խուսուս պիր պիւյիւք վէսիլէ
օլմագտա օլտուղուհտան, պու պապտէ հա-
գըգաթը հալին զահիրէ իխրաճը, պէյնէնաս
ճէվէլան իթմէքտէ օլան միւղաքէրաթը միւ-
թէէսսիւֆէյէ պիր նէթիճէ վիրէմէլ իսէ-
տէ, հիչ տէյիլ իսէ, պիր սավպը թէվէճճիւ հ
կէօսթէրիր օլտուղուհտան, մէղքիւր ճէնա-
ղէճէ լաղըմ կէլէն հուգուգ տավասընտան
էվիլէլ, Մէյաննամէյի մէղպուրէյի վէ Յայ-
տարարու թիւնու, իմթիհան (գրիթիգ) իթ-
մէյի, վէ պատէհու մէղքիւր Մէյաննամէնին

Ֆրանսորդճասոր իլէ թիւրքճէսի պէյնիւտէ պու-
լունան պաղը Ֆարգլարըն իսլրաղընը , վէ պուն-
լարտան սօնրա տախի , հուգուգ իւզէրինէ
պաղը մէրթէպէ միւսպահասայա կիրիշմէյի ,
ճայիղ կէօրիւրիւղ :

Յ . Վ . Քիւբէլեան ճէնասպլէրինին էվ
վէլա շու պէնտինի իմթիհան իտէլիմ :

“ Ղիւմլէ իլէ պէրապէր Հասունեան Նա-
” իսագուհ հաղըթլէրի տախի , միւթէվէ-
” Ֆանըն Տօմա մէզհէպինէ տուխուլ իտէրէք
” վէֆաթ իթմիշ օլտուղունու , կէրէք էլի-
” նէյի նասպէն , վէ կէրէք Ռահրիւրալը Տախսուսէպէն
” իսապէր ալմըշ իտէտէ , պու մագուլէ պիր
” մատտէյի նազիքէտէ , Ռահրիւրալը ըսթիյէ տէ-
” լալէթի տախի տէրտէսթ օլմատրգճա , հու-
” գուգ թալէպինտէ պուլունմամագ իւղրէ ,
” Փարիսէ շու թէլէկրաֆը չէքմիշ տիր : ”

Պալեատէքի պէնտտէն աշիքեար անլաշըլ
մագտէ տիր քի , Վ . Հասունեան հաղըթ-
լէրի , մահուտ մէզհէպ թէպտիլի մատտէսի-
նի , էվվէլա թէվաթուրտան իշիտիպ , վէ
սօնրա տախի Ռահրիւրալը Տախսուսէտէն իսապէր
ալմըշլար տրը , տիմէք տիր քի , քէնտուլէրէ
րէսմի օլարագ , հիչ պիր մէքթուպ կէլմէմիշ
տիր . նասըլքի , ըէսմի պիր թահրիւրաթա իհ-
թիյաճ կէօրտիւքլէրինտէն , պիր թէլէկրաֆ
չէքտիրմէյէ մէճպուր օլմուշլար տրը :

Հաթթա , ճիւզիճէ գալէմ սահիպի օլան

լար , տիգգաթ իյլէտիքլէրինտէ , գալիէն սու-
յի զանն իտէպիլիլլէր քի , Բահրիլաթը Տախտ-սէ
տէնիլէնլէր տախի , պիգգաթ Վ . Հասուն-
եան հազրէթլէրինէ կէլմիշ մէքթուպլար օլ-
մայուպ , իլլա պաշգալարա կէլմիշ մէքթուպ-
լար օլմայլուրլար , ջիւնքի , էկէրչի , պիգգաթ
քէնտիլէրէ եազրլմրշ մէքթուպլարա մալիք
պուլունմուշ օլսա իտիլէր , էյլէ պիր միւ-
հիմմ վէ բէամի Պէյաննամէ տէրունինտէ ,
թապիաթիյլէ , վէ էմրի քիթապէթին իգթի-
զասրնճա . . . Տահէլլէրպէն էտիօպ զալլարպան ալ-
պրգլարը , էտիօպ Տալէք պոլ-նար-գլարը Ռ-Լէպէր
Ռ-Լ-պլարա նազարէն , կիպի պիր սուրէթտէ
եազրլտրգտան պաշգա , թապիաթիյլէ բէք իգ-
թիզալը պուլուննան պազը ճիւմլէլլէրինի տա-
խի , այնէն տէրճ ու պէյան իթտիլիլլէր իտի :

Ը ու քէօշէյէ տախի իյիճէ տիգգաթ օ-
լունմալը տրր քի , Պօղոս պէյ հազրէթլէրի ,
Փարիտէ ալաֆրանգա դեկտեմբերին 2 սին-
տէ վէֆաթ իթմիշ օլուպ , վէ Վ . Հասուն-
եան հազրէթլէրի իտէ , պուլրատան Փարիտէ ,
Սուրատեան վարժարան միւտիրի Հայր () գ-
սէնտիոս ճէնապլէրինէ , մատտէյի մէզպուրէ
զրմնրնտա , պիր բէամի իտապէր ալմագ նիյէ-
թիյլէ , մէզքիւր այլն 12 սինտէ պիր թէլէկ-
րաֆ ջէքմիշ տիր , եանի Պօղոս պէյ հազրէթ-
լէրինին վէֆաթընտան 10 կիւն սօնրա , տի-
մէք տիր քի , շու 10 կիւն միւտտէթտէ , նէ

Թեւեկրաֆ իլէ, վէ նէտէ մէքթոււս իլէ, Վ. Հասուճեան հաղորէթլէրինէ ըէսմի օլարագ, եանի Վուրատեան վարժարան վարդապետլէրի Թարաֆընտան, հիչ պիր խապէր կէլմէմիշ տիր, ջիւնքի կէլմիշ օլսա խտի, ըէսմի խապէր իջին, Վուրատեան վարժարան միւստիրինէ, Թեւեկրաֆ ջէքտիրմէյէ մէճպուր օլմաղլար խտի :

Վէ պուճեանտա աշխբեար անլաշըլըր քի, Վ. Հասուճեան հաղորէթլէրինին, շու խուսուստա ըէսմի տէյի Թանըարգլարը պիր մահէլլին վարդապետլէրի, պուրատան Թեւեկրաֆ կիտինճէյէ գատար, հիչ վաղիֆէ խտինմէյէրէք, եանի հիչ էօյլէ տավայա Դուճիպ օլաճագ պիր շէյ եօգ տուր կիպի տուրարագ, սիւքիւթ իթմիշլէր, վէ հաթթա Թաֆսիլլի միւժտէ մէքթոււսլարը իրսալինէ միւսարաաթ իթմէտիքտէն պաշգա, հիչ տէյիլ խտէ, քէնտույէ իքի սաթըրտան խպարէթ պիր Թեւեկրաֆ ջէքմէյէ տախի իհթիյաճ կէօրիւս, վէ միւսարաաթ իթմէմիշլէր տիր :

Պու քէօշէյի իյիճէ խաթըրմըղտա սագլայալըմ, ջիւնքի սօնրա իգթիղա խտէճէք տիր :

Վէլէլիմ ջիմտի Հայր ()գսէնտիտս ճէնապլէրինէ, Վ. Հասուճեան հաղորէթլէրի Թարաֆընտան, արաֆրանկա դեկտեմբեր 12 տէ ջէքիլէն Թեւեկրաֆըն սուրէթինէ :

« Տատեան իջիւն, Վաթօլիք մէզէպին »

« անէ վէժաթ իթմիշ տիր Կէնիյօր . Կի՞ն՞ դա-
ւանու թիւն վերմիշ, վէ ճէնապէսի նաւըլ գալ-
« տըրըլմըշ, թէլէկրաֆլա պիլտիրինն : »

Պու թէլէկրաֆտա տախի տիգգաթէ շա-
յան պիր գաչ մատտէ վար տըր, վագաա
թէլէկրաֆ գըստա վէ մուխթասար սուրէթ-
տէ եաղըլըր, լաքին, հէր նէ գատար մուխ-
թասար եաղըլա տախի, եինէ իտէճէկիմիզ
սիւալէրի ճէրհ իտէմէզ :

Վիվէլա շուսու, սիւալ իտէրիզ քի, է-
կէրչի, Վ. Հասուսեան հաղրէ թլէրինինն եէ-
տինտէ, թէվաթուրէն իշիտիլտիկինտէն պաշ-
գա, իթիմատէ շայան, պիր գաչտա թահրիրա-
թը մախսուսէ պուլունմուշ օլտա իտի, « Վա-
թօլիք մէզէպինտէ վէժաթ իթմիշ տիր Կէնիյօր-
ունն եէրինէ, թապիաթը մասլահաթ, « Վա-
թօլիք մէզէպինտէ վէժաթ իթմիշ օլտու-
ղունու եաղըյօրլար տէյի, եաղըլմասը իճապ
իթմէզմիյիտի . Կէնիյօր լուղէթինտէն եաղըյօր-
լար լուղէթի, տահա զիյատէ գուվիլէթ-
լու տէյիլմիտիր . վէ պէյլէ նաղէ Ժապէլէրպէ
(քէնտի թագրիրլէրի իւղրէ) պէյլէ նաղիք
լուղէթլէրէ, քէնտիլէր միտիլլու տագայիգ-
չինաս զաթլար թարաֆրնտան տիգգաթ օ-
լունմագ, հէմ էլլէմիյէթտէն, վէ հէմտէ
թապիաթըն պէնիի տտէմէ թէժհիմ իթտի-
կի, ասարը էմրի պասիրէթինն իգթիլասընտան
տէյիլ միտիր :

Արինճի, սիւալ խտերիդ քի, ԳՊՊՊ
 նո-րի-ն վերջի, տեյի թէլէկրաֆ իլէ սօրուէ
 մասընտան, շու Ռ-հրի-ր-ը մ-ի-տ-մէ տէտիք-
 լէրինին, պիւթիւն պիւթիւն չիւրիւմէսի
 տախի, գատոր ու իթիպարընըն, չիւրիւյէճէք
 մէրթէպէ էքսիլմէսի լազըմ կէլմէղմի. խու-
 սուսիլէ Ռ-հրի-ր-ը մ-ի-տ-մէ տէտիքլէրի, եա-
 լընըղ պիր մէքթուպտան անլաշըլտըղընա կէօ-
 ըէ տիմէք օլմայուպ, իլա պիր չօգ մէքթուպ-
 լար մանեասընա օլտուղու անլաշըլմագտա
 տըր, նասըլ քի, Գ-ր-ի-է Գ'()ր-մ-է-ն էշը օ-
 լունան Ֆրանսըղճա պէյաննամէտէ, Բ-ր Բ-ը
 լէ-ղէօր լէր է է-րի օր-մ-ի-է (պիր չօգ մէքթուպ-
 լար, վէ իթիմատէ շայան թահրիրաթլար)
 տեյի եազըլմըշ օլմասը, սէօլէտիկիմիղի գա-
 վիէն թաստիգ իթմէքտէ տիր:

Իմտի, սօրարըղ Յ. Վ, Քիւբէլեան ճէ-
 նապլէրինէ, պիր չօգ իթիմատէ շայան մէք-
 թուպլարտա, վէ թահրիրաթտա, միւթէվէ-
 ֆա պէյ հաղըթլէրինին, Գաթօլիք մէզհէ-
 պինտէ վէ ֆաթ իթմիշ օլտուղու ետզըլմըշ
 օլտուղու թագտիրտէ, հէր նէ գատար քեաֆ-
 ֆէսինտէ տախի, հէր շէյտէն էվիլէլ պէյան
 օլունամուշ օլմասը իգթիզա իտեր իտի իսէ
 տէ, հիչ տեյիլ իսէ, մէզքիւր մէքթուպ-
 լարտան եալընըղ պիրիսինտէ օլսուն, ԳՊՊՊ
 դաւանութիւն վէրմիշ օլտուղունուն, վէ
 նէ շարթ իլէ վէրմիշ պուլունտուղունուն

խղաճ օլուճնամասը , իճապ իթմէ՞ղ մկնիտի . էօյ-
լէ պիր հաւլատիսի տերձ իյլէյէն Ռ-Բեպէր
Ռ-Բո-պլարտա , շու միւհիմմ քէօշէնինն ասլա
ղեքրի կէչիլմէմէսի , աշուրի տերէճէ թէաճ
ճիւպէ շայան պիր շէյ տէյիլ միտիր . վէ խա-
րիճտէն պուլուճնանլարըն , օլ պապտէ հիչ
էօյլէ պիր մաէլտէ մէքթուպ տախի կէլմէմիշ
տիր սույի դաննընա զահիպ օլմալարընա , սե-
պէպիյէթ վիրմէսի , թապիաթա մուվաֆրգ
տէյիլ միտիր :

Փարիս կիպի պիր մէմլէքէթտէն , Վ . Հա-
սուճեան հազրէթլէրինէ կէլմիշ օլան պիր
չօգ մէքթուպլարը եազան զաթլար իչին , մէք-
թուպ եազմանըն ուսուլինի պիլմէղ իմիշլէր
տէյէմէյիպ , վէ շու միւհիմմ քէօշէնինն , հիչ
պիր մէքթուպտա եաղըլմամըշ օլմասընա տա-
խի իսքեաթ օլամատըղըմըղտան , պիղճէ պիղ
պէր շօգ իԼիճապէ շայան Ռ-Բո-պլար վէ ԲահրիւաԼԵ
ճախսո-սէ լուղէթլէրինին իչինտէն , չարնաչար ,
պէր շօգ , իԼիճապէ շայան , վէ ճախսո-սէ լուղէթլէ-
րինի գալտըրարագ օգուճայա , վէ մանեա-
սընտան տախի հիչ պիր շէյ անլամամայա , մէճ
պուր օլուրուղ :

Վկերչի , հէր նէ գատար քիմէ գաւա-
նութիւն վէրմիշ օլտուղու մէքթուպլարտա
պէյան օլուճնամուշ իմիշ իտէտէ , մախսուսէն
թէլէկրաֆ իլէ էօյլէ սիւալ օլուճնամագ միւ-
նասիպ կէօրիւմիւշ տիւր տէյի , ճէվապ վիր-

մէք իսթէյէն օլուր իսէ , պիզ տախի ճէվապ
 վէրիւրիզ քի , հէմ բէսմի , վէ հէմտէ պէօլէ
 պիր նազլիք մատտէտէ , էկէրչի , քիմէ դա-
 ւանութիւն վէրիւմիշ օլտուղու Վ . Հա-
 սունեան հազրէթլէրինէ , ճիւղիճէ մալլում
 օլմուշ օլսա իտի , պէհէմէհալ , իսմ ու լա-
 գապըլլա , ֆիլան ճէսէ դա-ան-ի-ն վէրիշ քէյէ
 էաղըյօրլար , սահի՞ն Դաբի , տէյի սօրուլմասը ի-
 ճապ իսէր իտի :

Իւչիւնճիւ , մէզքիւր պիր չօգ մէքթուպ-
 լարտա վէ թահրիրաթը մախսուսէտէ , միւ-
 թէվէֆա հազրէթլէրինին քիմէ դաւանու-
 թիւն վէրմիշ օլտուղու էազըլմամըշ օլտու-
 ղու միսիլու , նէ՞ աճայիպ շէյ տիր քի , ճէնա-
 ղէսինին տախի նամըլ գալտըրըլտըլը էազըլ-
 մամըշ տըր . իմտի էօյլէ իսէ , նէ՞ էազըլմըշ ի-
 միշ աճէպա շու միւ թէպէր մէքթուպլարտա .
 մէկէրչի , պիր չօգ մէքթուպլարտա , էօյլէ
 պիր զաթըն թէպտիլի մէզհէպի իրթիքեապ
 իթմիշ օլմասը էազըլըրտա , գամնղի բաբաս-
 տան իոչաի ալտըլը , վէ ճէնազէսինին նամըլ
 գալտըրըլտըլը , էազըլմամըլ . տօղրուսու պիզ
 ճէ պիզ , թէքրարէն իֆրաթ մէրթէպէ թէ-
 աճճիւպ իտէրիզ :

Վէլէլիմ շիմաի , պուրատան շէքիլէն թէ-
 լէկրաֆա գարշըլըգ , Փարիստէն , Հայր ()գ-
 սէնտիոս ճէնապլէրի թարաֆընտան , Վ . Հա-
 սունեան հազրէթլէրինէ , իւչ կիւն սօնրա
 թէլէկրաֆ իլէ վէրիլէն ճէվապէ :

« Տասնեան վեֆաթընտան էվվել պիղտէն
» Վաթօլիք քահանասը խաթէտի . Վաւանու
» թիւնու գապուլ իթտի . Խորհուրդլարը
» ալոր . ճէնադէսի քիլիսէճէ տէֆն օլուն
» մատը : »

Պու ճէվապտա տախի տիգդաթէ շայան
պիր իքի քէօշէ վար տըր . շէօլէ քի , Վ . Հա
տունեան հադրէթլէրինին թէլէկրաֆընտան
պաշըճա մագսէտ , վէ իլք սիւալ , Տասնեան
հադրէթլէրինին Վաթօլիք մէղհէպինտէ վէ
ֆաթ խախ պ իթմէմէսինին անլաշըլմասընտան
խպարէթ պուլունտուղու թագաիրտէ , Փա
րիստէն ճէքիլէն թէլէկրաֆտա իսէ , օլ սիւ
ալէ սալա ճէվապ վէրիլմէյէրէք , Վաթօլիք
քահանասը խաթէնտիլի , վէ Վաւանու թիւ
նու գապուլ իթտիլի , Խորհուրդլարը ալոր
ղը , վէ ճէնադէսինին քիլիսէճէ տէֆն օլուն
մատըղը խասլէր վէրիլմիշ տիր :

Մէղքիւր ճէվապտա , միւթէվէֆա պէյ
հադրէթլէրինին Վաթօլիք մէղհէպինտէ էօլ
միւշ օլմասընա , էվլէլ տէնիլմէմէսի , զաթէն
մէշքիւք վէ մէճհուլ պիր ճէվապ օլմասընը
խպաթ իթմէքտէ օլտուղու շէօլէ տուրսուն ,
թէլէկրաֆ կիպի պիր մուխթասար թահրի
րաթըն իգթիզասընճա , էն զիյատէ միւհիմ
քէօշէլէր պիլտիրիլմէք իւղրէ , պօշ լուղէթ
լէրտէն սարֆը նաղար օլունմասը , հէմատէթ
տէն վէ հէմտէ թապիաթը մասլահաթտան

իբէն , թէ՛հի եւրոսէ պիլաէն Վաթօլիք Ժաննա-
ւը Իսիէպի , տէնիլմիշ տիր , վէ Վաթօլիք լուղէ-
թինինն իսէ օրատա հիչ պիր լուղումի օլմա-
տըղը աշիքեար անլաշըլմագտա տըր . չիւնքի ,
Մուրատեան վարժարանտան , նէ Վրօթէս-
թան քահանասը իսթէնէ պիլիր , վէ նէտէ սա-
յիր պիր մէղհէպ փափասը . վէ քէզալք Հա-
սուհեան հաղրէթլէրի թարաֆընտան , եա-
լընըղ դաւանու թիւնուն քիմէ վէրիլմիշ օլ-
տուղու սիւալ օլունմուշ իքէն , ճէվապըն-
տա , խորհուրդլարը տախի ալտըղը պիլտիրի-
լիպ , լաքին Վաթօլիք մէղհէպինի գապուլ
իթտիկինէ տայիր , հիչ պիր շէյ պիլտիրիլմէ-
միշ տիր :

Պու թէլէկրաֆ Փարիստէ դեկտեմբեր
16 տա , եանի , միւթէվէֆա պէյ հաղրէթլէ-
րինին վէֆաթընտան 14 կիւն սօնրա չէքիլմիշ ,
վէ հալ պու քի Հասուհեան հաղրէթլէրինէ ,
մէղպուր Մուրատեան վարժարան թարաֆըն-
տան , հալեա օլ միւտտէթտէ հիչ պիր թահ-
րիրաթը մախսուսէ , եախսու պաշգա պիր
թէլէկրաֆ խապէրի տահա կէլմէմիշ տիր ,
խաթըրըմըղտան սագլայալըմ :

Հասուհեան հաղրէթլէրի , Փարիստէն
մէղքիւր թէլէկրաֆը ալտըղտան սօնրա , ար-
թըրք բէամի պիր խապէր ալմըշտըր , վէ հու-
գուդ թալէպինտէ պուլունմայա սէլահիյեէ-
թի վար տըր զիւիւմիւյլէ , պիրիսի միլէթի-

միզ Վաթրիկի հազրեթլերինէ , լքինճիսի
Տատեան Յովհաննէս պէյ , վէ իւչիւնճիւ
սիւ տախի Տատեան Վիմօն պէյ հազրաթընա
օլարագ , պիւրէր գըթա մէքթուպ եազարը
մըշ արը :

Մէզքիւր մէքթուպլարըն իւչիւ տախի
պիւր մաէլտէ օլուպ , վէ իչլէրինտէ իսէ ,
միւթէվէֆա պէյ հազրեթլերինին , չէնպի հիւս
նի ըիլաւը իւէ Վաթիօլի Տիւհէպիէնէ արիւր
օլտուղու իստաա օլունմուշ տուր : Մէզ
քիւր չէնպի հիւսնի ըիլաւը լուղէթլերի , օլ զու
հուրա կէլմիշ տիւր տէյի զիւլմ օլունան
թէպաիլի մէզհէպ քէյֆիլէթլինին , հալ ու
սուրէթի , եանի պարագայսը տիմէք տիւր . հալ
պուքի , ալմըշ օլտուգլարը թէլէկրաֆաա ,
չէնպի հիւսնի ըիլաւը իւէ քէլամլարընըն ասլա
ղիքրի պուլունմատրգտան պաշգա , նասըլքի
թէֆթիշ վէ թէֆհիւմ իթտիյտիք , Վաթօլիք
օլտուղունա տայիւր տախի հիչ պիւր լուղէթ
եօգտուր . էկէրչի , ալընմըշ օլան թահրիրա
թը մախսուսէտէն անլամըշտրըլար , տէյէն
լէր պուլունուր իսէ , պիզտէ ճէվապ վէրի
րիղքի , մէկէրչի , քիմէ՞ դաւանութիւն վէ
րիլմիշ օլտուղունու , վէ ճէնաղէնին նա՞սըլ
տէֆն օլունմուշ պուլունատուղունու պիլտիւ
մէյէն մէքթուպլարըն , միւթէվէֆանըն քէնտի
հիւսնի ըիզասըլ իլէմի օլմուշտուր , եօխսա ճէպ
ըլմի օլմուշտուր , էօլէ՞՞ ճէ էթրաֆըլա պիլտիւր

միշտ օլմասը իհթիմալտէ՞ն միտիր, ապէ կ'ազըն
մըտըր, վէ կ'մրի քիթապէթին նիզամընտան
մըտըր. հաթթա պիր սանիյէէ իչին, էօյէ
օլմուշ օլտուղու տախի ֆարղ օլունմուշ օլ
սա, մէկէրչի, բէսմի օլմատըղը իչուն, իւչ
կիւն էվվէլ, էմնիյէթի լաղըմէյէ շայան կէօ
րիւլմէյէն պիր մէքթուպուն շէհատէթինէ,
իւչ կիւն սօնրա, բէսմի պիր մալիւմաթ մագա
մընտա իթիպար օլունմասը, թէաճճիւպէ
շայան տէյիլմիտիր: Աէլհասըլ, պիղճէ, օլ
լուղէթլէրին քէնտի էանլարընտան իլավէ օ
լունմուշ օլմասը սույի զաննընա զահիպ օլմագ
տէն պաշգա, հիշ պիր մանեա վիրէմէյիղ:

Աէլէլիմ շիմտի թիւրքճէ թապ ու նէշր
օլունան պէյաննամէ իլէ, Վուրիէ ա' ()րի
անտա նէշր օլունան պահսըն ֆարղլարընա:

Աէզքիւր պահստա, խարիճտէն զիյատէ
վէ էքսիք շէյլէր պուլունուր իմիշ, օնլարա
պիր շէյ տէյէմէյիղ, լաքին, մէզքիւր պահս
թըպգը թիւրքճէնին պիր թէրճէմէսի կիպի
օլտուգտան պաշգա, այնի մատտէ իւղէրին
տէ զուհուրա կէլմիշ օլան զիյատէ վէ էքսիք
վէ թէպէտտիւլաթ ֆարղլարընրտա, սիւ
քիւթ իւղըէ կէշէմէյիղ:

1. Հասունեան հաղըթլէրինին մալիք
պուլունտուղու մէքթուպլար իչին, թիւրք-

ճէ Աէյաննաամէտէ եալընըղ Բահրէրաւը Տախտ-
ճէ տէնիլմիշ իսէտէ , Ֆրանսըղճասընտա , պի-
լէմէյիղ աճէպա լիսանըն իգթիղասընտա՞ն մը
օլա , եօխտա պաշգա՞ պիր նիյէթէ մէպնիմի օլա ,
պիր ըֆ Ռ-Բո-պլար Չէ Բահրէրաւը Ռ-Բէպէրէ տէ-
նիլմիշ տիր :

2. Թիւրքճէ Աէյաննաամէտէքի ու Ֆազ
եաղըլը իղահաթտա , ճէնապէնին քիլիսէճէ
ղիյնէթ իլէ տէֆն օլունմամըշ խապէրինի
տէրճ իլէյէն մէքթուպլար հագգընտա , սա-
տէճէ պիր գաշ Ռ-Բէպէր Բահրէրաւը Տալէ-ճ օլ-
ճո-շ քո-ր չի , տէնիլիպ , թահրիրաթը մէզպու-
րէնին , քիմլէր թարաֆընտան կէլմիշ օլտու-
ղու պէյան օլունմամըշ իքէն , Ֆրանսըղճա
պահտա իսէ , Ախիթարէան Ռ-Բէպէրէ Բէպէրլէրէն
Ռ-Բո-պլարընըն Բասպիգ ԻԲպիլէրէնէ Նապրէն , տէ-
նիլմիշ տիր . շու խուսուսուն իսէ , տէյիլ
տահա զիյատէ Ֆրանսըղճատա , իլլա , պիլ-
ճէ , 7 կիւն մուգատատմ թապ ու նէշը օ-
լունմուշ օլան թիւրքճէ Աէյաննաամէտէ , պէ-
յան օլունմասը ճայիղ իտի :

3. Թիւրքճէ Աէյաննաամէտէ , միւթէվէ-
ֆա պէյ հաղրէթլէրի տամատլարը Նարիման
խան հաղրէթլէրինին , Հասունեան հաղրէթ-
լէրինին նէզտինէ կիթաիքլէրինտէ , միւթէ-
վէֆա պէյ հաղրէթլէրինին , ապա թէպտիլի
մէզհէպ իթմէմիշ օլմասընտա տայիր , Փարիա-
տէն ֆամիլէասը թարաֆընտան , եանի րէս-

մի, միւթէսկեր վէ մուֆաստալ մէքթու սլար
սուլունտուղունու ըէսմէն սէյան իյլէտիք-
տէն սաշգա, քէնտիլէրէ վարիտ օլմուշ օլան
թէլէկրաֆլարը տախի գուսուրլու սուլտուգ-
լարը, իֆատէ վէ սէյան օլունմուշ իքէն,
ֆրանսրղճա պահատա, շու միւհիմմ վու-
գուաթ, պիւթիւն պիւթիւն սիւքիւթ իւղ-
րէ կէչիլմիշ տիր, հալ սուքի, մէղքիւր Պէ-
յաննամէնին Պրանսրղճա թապ ու նէշը օ-
լունմասրնտան միւրատ, էկէրչի Ալլուսպար-
լարըն, վէ խուսուսիյլէ ֆրանսրղլարըն վէ
վիւքէլայը աաղամըն օգուամասը իսէ, մէղ-
քիւր սէնտին, թիւրքճէտէն զիյատէ, ֆը-
րանսրղճատա սէյան օլունմասը իճապ իտէր
իտի, նասըլքի, իլէրուտէ նիշին օլտուղուն
կէօրէճէյիղ:

4. Մէղքիւր Պէյաննամէտէ, պիղիմ
Բաթրիգիտանէ թարաֆընտան, Հասունեան
հաղրէթլէրի թարաֆընա եաղըլմիշ օլան պիր
նամէնին պահսը կէչտիքտէ, « պիր մէղհէսլ
մէմուրունուն, տխէր պէօյի-+ պիր մէղհէսլ
մէմուրունա » տէնիլմիշ իքէն, ֆրանսրղճա-
սընտա, շու պէօյի-+ լուղէթի իսթիմալ օլուն-
մամըշ տըրքի, իլէրուտէ մէղպուր լուղէ-
թին տախի պահսըն իտէճէյիղ:

5. Մէղքիւր Պէյաննամէտէքի իյղահաթ-
տա, Փարիտտէ միւթէվէֆա սէյ հաղրէթ-
լէրինին ճէնաղէսի իչին « զիյնէթի ըուհանիյէ

իլէ գալարրըրլաճագ , վէ հաթթա , Վատլէն
քիլիսէսինտէ , պաղը թէտարիքեաթ տախի
կէօրիւլմէքտէ իքէն , սօղրատան , նասըլ իսէ
Տէչա օլը-նո-պ , տէնիլմիշ իքէն , Ֆրանսըղճա-
տա , սապ'՝ճէ քօլէլիգաճա պիւր սայըլյա Տէպնի ,
շու նիյէթատէն , սարֆը նազար օլուճմուշ
տուր , տէնիլմիշ տիր :

Մէղքիւր Պէյաննամէ եաղըլտըղընա նա-
զարէն , պիւր խասթանըն քէնտի դաւանու-
թիւնպարընը գապուլ խախպ , քէնտիլէրէ խոս-
տովանանք օլուպ , վէ Արբութիւն ալտըղ-
տան սօնրա վէֆաթ իթտիկինէ , Հուվմէա-
կան պիւր խոսպոճանահայր շէհատէթ իտէր իսէ ,
օլ շէհատէթէ բիպէթ իտէրէք , խասթայը
Վաթօլիք օլարագ վէֆաթ իթմիշ տիր տէյի
թութմագ , Վոմա քիլիսէսինճէ հէր քէսին ,
վէ հէր բուհանի մէսնէտտարըն , ինքեար գա-
պուլ իթմէղ տէրէճէտէ պօրճու իմիշ , վէ պու
պօրճու թանըմամագ , մէղհէպճէ ազլիմ պիւր
խասթա իմիշ :

Յ. Վ. Քիւրէլէան ճէնապլէրինին շու սէջ-
լէտիքլէրի , վագաա քէնտիլէր իչին սահիհ տիր ,
լաքին , պիւր գաջ շարթլարըն տախի իլավէսի-
նէ միւհթաճ տըր : Պիրինճի , մէղքիւր Վա-
ւանութիւն , խոստովանանք վէ Արբութիւն-
տան էվիլէլ , էջլէ պիւր խասթանըն , օլ տա-

գրգռայա դատար, պուլունաուուու մէզհէպի
րէտտ վէ ինքեար իթմիշ օլմասը, վէ խու-
սուսիպէ Վաթօլիք քիլիսէսինին իգթիղասըն-
ճա, խոսառովանանքտա, օլ տագըգայա դա-
տար, իլէսէպէն տիշարտա գալմըշ պիր հերէպի-
հոս ետխօտ պիր հերցի-ած պուլունաուուու ի-
թիրաֆ իյլէմէսի. իքինճի, սահիհէն Վա-
թօլիք քիլիսէսինճէ թէքմիլէն հէր պիր ֆե-
քիղէյի էտա վէ իճրա իթմիշ պուլունամասը .
վէ իւչիւնճիւ, քէյֆիլէթի հալտէ ճէպը ու
մէճպուրիլէթ պուլունամայրայ, իլլա հիւսնի
քիղա վէ աղմ ու թասմիմաթը հագըգա, պու-
լունամասը :

Իմօի, շու իւչ շարթ իճրայէ կէլմէտիք-
ճէ, պիր խասթանըն Վաթօլիք օլամայաճա
ղընը, քէնտիլէրին տախի ինքեար խտէմէյէ-
ճէքլէրինէ, քէնտիմիղճէ իսքեաթ օլմուշ օլ-
տուղումուղտան, սիւալ խտէրից քի, սահի-
հէն շու շարթլարըն իճրասընա, միւթէվէ-
ֆա պէյ հաղրէթլէրի թարաֆընտան միւսա-
րաաթ օլունամուշմույուտու . Հատունեան
հաղրէթլէրի թարաֆընտան, մէղ քիւր Վե-
յաննամէյի թապ ու նէշը իթտիրմէյէ ճէ-
սարէթ իթտիքլէրի վագթմա, քէնտի իգրար-
լարը իւղրէ, էօյլէ պիր ճապպէյի նաղէէ զլմ-
նընտա, լաղլմ կէլէն հէր նէվի մալիւմաթ
ու վուգուֆիլէթի քէսպ իթմիշլէր միլիտի .
էվլէթ թէքրարէն վէ թաֆսիլէն սօրարըղ

քիմտի, պէօյի-ս պիր մէղհէպին մէմուրու պու-
լունուու գլարը հալտէ, միւթէվէֆա հազ-
րէթլէրի, Հաովմէական պիր խոստովանանքայրա
խոստովանանք օլմուշմու, օլմամըշ մը, խոս-
տովանանքտա վէ սէրասէթէն էվլէլքի մէղ-
հէպինի ինքեար վէ ըտտ իթմիշ մի, իթմէ-
միշ մի, Վոմա դաւանու թիւնուու գապուլ
իթմիշ մի, իթմէմիշ մի, վերջին օծում օլ-
մուշմու, օլմամըշ մը, ալտըղը Վաթօլիք Ար-
բու թիւնուուր սէյէրէք մի ալմըշ, Եօխա
քէնտիքիլիսէսի Արբու թիւնու պուլունմատը-
ղնտան, մէճպուրի, վէ անճագ թէքմիլ վէ ա-
սըլ խրիսթիանըգ ըուհ ու ինսաֆըլա, սալթ
Արբու թիւն տուր, սէյի մի ալմըշ, վէ Եանլն-
տա պուլունան Վաթօլիք բաբասը, օրայա խաս-
սէթէն միւթէվէֆայը Վաթօլիք իթմէյէ մի
կիթմիշ, Եօխա, Արիսթիանճա վէ զամիրճէ
պիր ինսանիյէթ ամէլինտէ մի պուլունմայա
կիթմիշ, տավէթլէ մի կիթմիշ, Եօխա ըասթ
կէլա մը պուլունմուշ, վէ պուլարա տայիր
լաղըմ կէլէն սայիր պիր շօգ էթրաֆը մալիւ-
մաթլար ալմըշամըլտը աճէպ: Վիզ տէրիլ
քի, հանչա, զիրա էկէրչի ալմըշ օլտա խտիլէր,
միւթէվէֆա հազրէթլէրինին, թէօգսրեան
Վարգիս վարդապետ ճէնսպլէրինէ խոստու-
վանանք օլտուգտան, վէ Եա Վուս քիլիսէսին-
սէն վէ Եատա Վուրատեան վարժարան քի-
լիսէսինտէն, մէճպուրիյէթտէն նաշի, վէ

Քէ՛նտի քիլիսէսինն ուսուլի իգթիզասորնճա ,
 Ս . Հաղորդութիւն ալմայա տիւշիւնիւիւ
 տիւքտէն սօնրա , Ուիթթարեան Հայրլարտան
 իսթէնիլմէսինէ վէ ալընմասընա գարար վէ-
 ըիլմիշ օլտուղուն , թապիաթիլիւ իշիտիպ ,
 անլայապիլէճէքէր իտի : Վվէթ , պիրազ
 սապր իտիպ , վէ պիրազտա տիւշիւնմիւշ օլ-
 սա իտիլէր , վէրջին օծում տաթի օլմամըշ ,
 վէ մէզնէպ թէպտիլինէ տայիր , հիշ պիր շէյ
 վուգուա կէլմէմիշ օլտուղուն , սիւալ վէ
 թաճգըգ իտէպիլիր իտիլէր :

Հասունեան հազրէթլէրինին շու « Հէր
 խրիսթիյան մէզնէպինտէ տաթի այնի իլէ պու
 պէօլէ տիր , Կ-Բ-Կ- Կ- Կէօլէ օլմասա , Ժլլէպ
 ԻրԿ-ՂԵԼԵԼԵ Ի-ՖՖԵ-Ի-Ի- Կօլա իլմաւը լալը
 կէլիր . » քէլամլարը գրիթիգայա շայան տըր .
 Հէօլէ քի , Վօմա քիլիսէսինտէն օլմայան պիր
 խրիսթիյանա , Արբութիւն վէրիլիր իսէ , Եա
 խօտ , պիր խորհունգուն իճրասը ճայիզ կէօ
 թիւլիւր իսէ , մէզնէպ խորհունրգլարը պօշա
 շըգար իմիշ , լաքին , պիր տէրիզ քի , խայր ,
 Վօմա քիլիսէսինճէ , Եկէրջի մանէն Եօլէ օլմաւշ
 օլսա տաթի , իճրաճա սալա Եօլէ տէրի տիր .
 զիրա , օլ վազթ Վու մտան , Վրմէնիսէն , վէ
 Եախօտ սայիր պիր խրիսթիյան քիլիսէսինտէն
 կիտիպ Վաթօլիք օլանլարըն , Եէնիսէն Վաֆ
 թիղ , Վասկ , վէ Չեւնայրութիւն օլու նմա
 լարը իճայ իտէր իտի : հալ պալ քի , ապա

էօյլէ պիր շէյ կէօրիւլմէքստէ օլմատրգատան
պաշգա, սայիմա, մէճպուրիյեէթ վագթին-
տէ, քիլիսէլէրին վէ քիլիսէ մէմուրլարընըն
պիր պիրլէրինէ մուսվէնէթ իթտիքլէրի էմ-
սալի կէօրիւլմիւշ տիւր, վէ իշթէ պիրիսի
տաիօի, միւթէվէֆա պէյ հազրէթլէրի վէ-
սիլէսիյլէ . . . Միթարեան Հայրլար թարա-
ֆընտան, ինսանիյեէթին վէ Նրիսթիյանը-
ղըն իգթիգասընճա, զուհուրա կէլմիշ տիր :
Վէ հաթթա, Մօմա քիլիսէսինին շու ուսու-
լինէ տիգգաթ օլունտուղու թագտիրտէ,
մութլագա շու իքի շէյտէն պիրիսի, եանի,
եա՛ Մօմա քիլիսէսինտէն խարիճտէ պուլու-
նանըն տաիսի, պիլա ֆարգ Վաթօլիք կիպի
Նրիսթիյան թանըլմասը, վէ եատա, հէր
գանդի քիլիսէտէն օլուր իսէ օլուըն, Վա-
թօլիք քիլիսէսինէ կիտէնին, եէնիտէն Մկր-
տութիւն, Պասկ, վէ Չեռնադրութիւն օ-
լունմասը լաղըմ կէլիր . շիւնքի, Մօմա քիլի-
սէսի, սայիր քիլիսէլէրին, էկէրչի Նորհուրդ-
լարընը այնի Նրիսթիյան Նորհուրդու կիպի
թանըր իսէ, նի՛չին, Վաթօլիք օլմատրգճա
Հաղօրդ վէրմէյէճէք տիր, վէ էկէր թանը-
մաղ իսէ, նի՛չին պիղտէն կիտէն աշխարհա-
կան Նրիսթիյանը Նրիսթիյան, բարասը բա-
բաս, վարդապետի վարդապետ, վէ եպիսկո-
պոսու եպիսկոպոս թանըմագտատըր : Վա-
գաա, սայիր քիլիսէլէրին Նորհուրդլարընտան

պաղըսընը թանըր էմմա, պաղըսընըտա թա-
նըմազ տէյի տիւշիւնէնլէր պուլունուր տի-
մէք տախի ճայիզ տէյիլ տիր, լաքին, էջլէ
պիր էֆքեար սահիպլէրի պուլունամասընը իհ-
թիմայտէն գրչաս իթտիյիմիզ թագտիրտէ
տախի, իսպաթ իսէպիլիրիզքի, Վոմա քիլի-
սէսի, հէր պիր քիլիսէնին խորհուրդլարընը
գապուլ իթմէքտէտիր, չիւնքի, սայիր քիլի-
սէստէն կիտէն Արօնաւորու եէնիտէն ձեռ-
նագրել իթմէքսիզին, եինէ Արօնաւոր տէյի
գապուլ իթմէքտէ տիր. վէ պիր Արօնաւո-
րուն իսէ, հէր գանդի Քիլիսէտէն օլսա, քի-
լիսէճէ լազըմ կէլէն հէր պիր խորհուրդլա-
րըն իճրասընա մուվաֆֆազ օլմուշ օլաճազը,
չիւքհէտէն միւսթաղնի տիր:

Վմտի, պունտան տա նէշէթ իտէր քի,
Վոմա քիլիսէսի, պաշգա քիլիսէլէրտէ իճրա-
յէ կէլմիշ օլան խորհուրդլարը գապուլ իթ-
մէքտէ օլտուգճա, թապիյաթիլէ հէր քիլի-
սէնին խրիսթիյանը, Վոմա քիլիսէսի նէզտին-
տէ, թըպզը քէնտի Վաթօլիքլէրի կիպի Վա-
թօլիք սայըլմագտէ տիր. վէ մատամ քի Վո-
մա քիլիսէսի Վաթօլիք տէյի թանըտըղը խը-
րիսթիյանտան, հիչ պիր խորհուրդու էսիր-
կէմէյէ հադզը եօգ տուր, տիմէք տիր քի,
հէր Քիլիսէ խրիսթիյանընատա լազըմ կէլէն
խորհուրդու իճրա իթմէյէ պօրճլու տուր, եա-
խօտ հէր խրիսթիյանըն Վոմա քիլիսէսինտէն

տախի, քէնտի հիւսնի ընդասըլա, խորհուրդ
գապուլ իթմէյէ, վէ ասլա մէզհէպինի թէպ
տիլ իթմիշ սայըլմամայա, հագգը վար տըր
եօխասա Վօմա քիլիսէսի, շու լիսանտա պաշ
գա, վէ իճրատան պաշգա կէօրիւլէն ուսուլի
նի թէպտիլ իտէրէք, պաշգա քիլիսէտէն կի
տէն խրիսթիյանլարը, խրիսթիյան տէյիլ տիր
կիպի, եէնիտէն Ա ֆթիզ, Վասկ վէ Չեու
նագրեւ իթմէլի տիր :

Իլի մանթըգա քեամիլէն մուվաֆըգ պու
լունան շու միւթալաամըգա նագարէն, Հայր
Պետրոս ճէնապլէրի, միւթէվէֆա պէյ հագ
րէթլէրինէ, էօյլէ պիր մէճպուրիյէթ վագ
թինտէ, Ա. Հաղորդութիւն հիմմէթ իթմէ
սիյլէ, ասըլ ինսանճա վէ խրիսթիյանճա պիր
հարէքէթի մէմուհէ իճրա իթմիշ օլտուգ
տան պաշգա, քէնտի թապի պուլունտու
ղու քիլիսէնին ահ քեամընա տախի մուղայիր
հիջ պիր հարէքէթտէ պուլունմամըշ տըր :
Իմմա շու խուսուս Հասունեան հաղրէթլէ
րինին, վէ հէմ էֆքեարլարընըն գալպ ու
զամիրինէ մուղայիր իմիշ, զարարը եօգ . Վօ
մա քիլիսէսինճէ, տահա էօյլէ չօգ շէյլէր վար
տըրլար քի, պիր կիւրուհ ըուհպանլարըն ըէյ
ու իթիգատլէրինէ մուղայիր պուլունտուղու
հալտէ, տիկէր կիւրուհ ըուհպանլարընքինէ
մուվաֆըգ օլարագ իճրայէ կէլմէքտէ տիր .
վէ Վօմա քիլիսէսի² տախի գապուլ իթմէքտէ

տիր : Այսպէս ապու խուսուստա , թարխիսէր-
տէն քէք շօգ իսպաթլար կէթիթէ պիլիբիլ ,
լաքին , աթիլի շէյլէրի պէր թարաֆ իտէրէք ,
շիմտի հէր կիւն վէ հէր սաաթ իճրատէ պու-
լունանկէրտէն , եալընըղ իքի միաալ պէյան ի-
տէլիմ : Պիրինճիսի , Վոմա քիլիսէսի , Վարա
հազրէթլէրինի աւիսալ (եանըլմաղ) տէյի թա-
նըմագատէ իքէն , Արանսըղ տէվլէթի եանըլըր
տէյի թանըմագատէ տիր , վէ Վաթօլիք տէվ-
լէթլէրին նիշէլէրինտէ , քիլիսէլէր , պիր գա-
թօլիք վէ պիրտէ սայիր քիլիսէտէն պուլու-
նան պէվճ վէ զէվճէ իւզէրինտէ , քիլիսէճէ
Պասկ խորհուրդուհու ճայիղ կէօրմէտիքլէրի
հալտէ , Արանսատա , Վէլճիգատա վէ սայի-
րէտէ ճայիղ կէօրիւլմէքտէ տիր , վէ Վոմա քի-
լիսէսի իսէ , ճայիղ կէօրէն իլէ կէօրմէյէնի տա-
խի , միւսավիէն Վաթօլիք թանըմագատէ տիր :

Հասունեան հազրէթլէրի , պիր Հուլմէ-
ական խոստովանահայրըն մէզհէպճէ պիր մատ-
տէ հագգընտա շէհատէթինի միւթէպէր
թութարլար , վէ հէր քիլիսէճէ տախի էօյլէ
օլմասընա , զըմնէն քէնտի թարաֆլարընտան
հուգուգ վէրմիշ օլտուգլարընտան պաշգա ,
սէրահէթէն տախի իգրար իտէրլէր , տիմէք
տիր քի , քէնտիլէրին , քէնտի քահանայլա-
րընըն շէհատէթինէ ինանմայա , նէ գատար
հագգլարը վար իսէ , պիլիմ տախի քէնտի
քահանայմըղըն շէհատէթինէ ինանմայա , օլ

դատար հազգըմբղ վար տըր . ֆէգաթ , քէն-
տի քահանայլարընըն շէհատէթինէ քէնտի-
լէր ինանմայա նէ գատար պօրճուլ իսէլէր ,
պիղ տախի պիայնիհի քէնտիլէր գատար ի-
նանմայա պօրճուլ տէյիլիղ . քէղալիք պիղիմ
քահանամբղըն շէհատէթինէ , պիղ նէ գատար
ինանըր իսէք , քէնտիլէր տախի պիղիմ գա-
տար ինանմայա պօրճուլ տէյիլ տիրլէր . տի-
մէք տիր քի , հազգ վէ շէհատէթ իքի թա-
րաֆտա տախի այնի տէրէճէտէ օլտուգճա ,
թարաֆէյնին հազգը անճագ քէնտիսի իչին
օլուպ , հազգանիյյէթին զահիրէ չըգմըշ օլ-
մասընա եարտըմ իտէմէյէճէկինտէն , շու մէ-
սէլէնին հալլի , վէ հազգանիյյէթին զահի-
րէ իխրաճը զըմընտա , պաշգա տէլիլէր վէ
մուհաքէմէլէր իգթիղա իտէր :

Մէղպուր Մէյաննամէտէ պէյան օլունտու-
ղունա նազարէն , Հասունեան հազրէթլէրի
թարաֆընտան , պիրի Վաթրիգիանէմիղ թա-
րաֆընա , պիրի Տատեան Յովհաննէս պէյ ,
վէ տիկէրի տախի Տատեան Միմօն պէյ հաղ-
րաթընա խիթապէն օլուպ , վէ իւչիւ տախի
պիր մաէլտէ օլարագ , իւչ գըթա մէքթուպ
իրսալ օլունմուշ , վէ մէղքիւր մէքթուպլար-
տան մագսէտ իսէ , միւթէվէֆա պէյ հաղ-
րէթլէրինին , սաղլըղընտա , քէնտի հիւս-
նի ըիղասըլա Վաթօլիք մէղհէպինի գապուլ
իթմիշ օլտուղունուն պէյանիյլէ , մէղհէպճէ

չաւ հաւգուգաւ, թարաֆլարըմասան ըխայէթ
պիրլէ, հիչ պիր գըլ ա գալէ սէպէպիլէթ
վէրիլմէմէսի, իսթիասարըմասան իպարէթ պաւ,
լաւնմաւ շաւր:

Հասաւնեան հապրէթլէրիմին մէզքիւր
մէքթուպլարընըն իսթիասար իգթիպարըմաս,
կիւյա միւթէվէֆա պէյ, հապրէթլէրիմին Վա
թօլիքլիյի, շիւրհէսիզ սուրէթանէ սահիհ ի
սուկի, վէթահգըգ ա թասարգ օլաւնմաւ շ
օլմասը անլաշըլարգտան պաշգաւ, պիր գըլ ա
գալ հաւսուլէ կէլմէսինին սասիի իհթիմաթ
անն պաւլաւնասուղաւ, անլաշըլմագանէ արի:

Պիզ զանն իսէրիպ քի, էվվէլ էմիրանէ օլ
եօլաւ պիր մէքթուպ կապըլմասը, նէզաքէթէ
վէ էմրի պասիրէթէ մաւզայիր իսի, դերաւ,
էօյլէ պիր մէքթուպ, անճաթ ճէնապէ սահի
պի թարաֆընըն նէ էֆրեարասա օլասուղաւ, վէ
օլ իսուսուսոսա մալիւմաթը նէ սուրէթանէ
պաւլաւնասուղաւ անլաշըլարգտան, եանի,
միւթէվէֆա պէյ, հապրէթլէրիմին Վաթօլիք
մէզհէպիինի գապուլ իթմիշ օլմասընը, կէ
րէք ֆամիլեասը վէ կէրէք մէզհէպասաշըլարը
սասիի, սերահէթէն իգրար իթմիրանէն սօնրա
լաղըմ կէլիը իսի, Այզահ իսէլիմ շաւ քէօշէյի,
եանի տիմէք իսթէրիզ քի, ալըր ալմաղ,
մաւթըլագ սուրէթանէ, շաւ մէզհէպ թէպէաւ
տիւլաթը վաւգու պաւլմաւ շաւր կիպի,
հաւգուգ իստասար սուրէթինանէ կապըլմագաւ

տան իսէ , է վվէլա , « Միզէ շու եօլտա պիր խա-
պեր կէլմիշ տիր , վէ պիրզէ է մնիյէթէ շայան
տըր , հալ պու քի , սիզին թարաֆընըղտան
նասըլ պիլմէքտէսինիզ . » տէյի քեամիլանէ
վէ խալիսանէ սուրէթտէ սիւալ օլուհաս , վէ
թարաֆէյնին վուգուֆիյէէթ ու մալիւմա
թընճա մուղայիրլէք կէօրիւլտիւկիւ թագ-
տիրտէ , եհնէ թարաֆէյն թարաֆընտան
թաստիզ օլուհմագ իւզըէ , Փարիստէն բէս-
մի մալիւմաթլար իսթէնտէ , վէ օլ վագթ ի-
ճապ իթտիկի հալտէ , է օյլէ պիր մէքթուպ
եազըլսա , տահա դիյատէ նէզաքէթէ վէ էմ-
րի պասիրէթէ մուվաֆըզ օլմաճմըրտը . վէ
հաթթա հէր նիզամճա վէ հէր շէրիաթճա ,
միւնազաայը մուճիպ օլա պիլէն քէյֆիյէթ-
լէրտէ , եալընըզ պիր թարաֆըն շէհատէթի-
նէ սէմի իթիպար օլուհմամագ ուսուլտէն տէ-
յիլ միտիր : Վ . Հասուհեան հազըթթլէրի-
նին եէտինտէ իքի գըթա թէլէկրաֆ խապեր-
լէրի վար իմիշ , լաքին օլ թէլէկրաֆլար քիմ-
տէն իտիլէր , պիրիսի քէնտի մէզհէպտաշլա-
րը օլան Մուրատեան վարժարան միւտիրի ճէ-
նապլէրինտէն , հալպուքի , օնտա միւթէվէ ֆա-
պէյ հազըթթլէրինին Վաթթօլիք օլմասընա տա-
յիր պիր լուզէթ տախի եօզ տուր . վէ տի-
կէրի տախի Փարիս Սէրբէազոպոսու հազ-
րէթլէրի վէքիլի ճէնապլէրի թարաֆընտան .
հալ պու քի , միւմայիլէյհ ճէնապլէրի , շու

պատգամ լազարս կէլեն մայիւ մաթը պու բայս
թէ պիղ իթմէք իշին, է վիկլա քէնտիսի մա
լիւ մաթա միւ հթամ պու լաւ մա զու մա մա,
վէ օլ պատգամ իսէ, եւ միւ թէ վէ քա պէլիմ
Ֆամիլէ տարմա, վէ եւտաա Վաւ բաւեան վաք
ժարան բահիպլէրինէ միւ բաւմաթ իթմէսի
իդ թիզա իսէ ճէ կիմտէն, պիթթ-պի, Վաւ
բաւեան վարժարան բահիպլէրինէ միւ բաւմա
աթ իթմէյի միւ բաւմա թաւթարազ, զանն
խտէրիզ քի, պիր մէքթոււլ եւազմըլար, վէ
օլ խուսուսաա պիր մայիւ մաթ իսթէ միշլէր
տիր. վէ քէզալէք զանն իտէրիզ քի, զէ վալլ
Վաւ բաւեան վարժարան բահիպլէրի տախի,
է օլէ պիր թէլէ կրաֆըն իւ զէրինէ, օն օն իքի
սէնէ է վիկլ պաշարընա կէլեն պէլալարը տէր
խաթըր պիրլէ, հէր քիլիսէնին քէնտույի Վաւ
թօլիք թանրարընա թէ վիֆիզան « միւ թէ վէ
Ֆա հազրէ թլէրի Վաթթօլիք է օլմիւշ տիւր »
տէյի գարալը պիր ճէ վապ վէրմիշլէր տիր.

Հասուեան հազրէ թլէրի մէզպուր մէք
թուպլարը կէ օնտէրախրտէն սօզրա, ճէ վապ
լարընա պէքլէ մէքտէ իքէն, Վարխան Վան
հազրէ թլէրի նէզալէրինէ կիտէրէք, ալմըշ
օլտու գլարը թէլէ զրաֆլարըն գուսուրլու օլ
տուզուն պէյան իլէտիքտէն պաշգա, միւ
մայիլէյհ Վան հազրէ թլէրի, միւ թէ վէ ֆա
հազրէ թլէրինին միւ ճէրրէա Վջմիամնախան
քիլիսէ տախիլինտէ վէ ֆաթ իթմիշ օլտու

զունա տայիր, ֆաֆլէաւ թարաֆրնտան միւ-
թէպէր վէ իթիմատա շայան մուֆասաւ
մէքթուպար սուլունտուզուն տախի պէյան
կըլէմիշ իսէ տէ, Հասունեան հազրէթլէրի
տախի, ճէվասյ օլարագ, էօյլէ պիր բուհանի
Տէսէլէպէ էէպիշպէ պո-լո-նան էլլագըն¹ ճի-ճլէպէն
Տի-թէպէր Ռ-թո-լմագ լաղըմ կէլէճէյին, պէյան
կըլէ պէրապէր, մուհաֆաղայր հուգուգու
բուհանիյէսինտէ սապիթ օլարագ, ֆէգաթ
պէյնէլնաս, ճէնապէ խո-սո-սո-նպան փօլայր շէգագ
վէ Տի-նաղասիլըն, հուսուլինի տախի, թէճիլիզ
(իւսթիւն թութմագ) իթմէտիյինի, թէֆ-
հիմ իթմիշ իմիշ:

Վօյլէ պիր նաղիք մատտէտէ, ֆամիլէա
էէտինտէ սուլունան մէքթուպարըն, տայիր
մէքթուպարտան զկատէ միւթէպէր սայրւ-

(1) Էմնիյէթէ շայան մահէլէրտէն ալտըղըմըզ վուգու-
ֆիյէթէ նաղարէն, միւշարիլէյհ խան հազրէթլէրի, Հասունե-
ան հազրէթլէրի էէտինտէ սուլունան թահրիրաթը միւթէ-
պէրէտէն, հիշ տէյիլ իսէ պիրիսինի կէօրմէք արզու իթմիշ,
վէ Հասունեան հազրէթլէրի տախի իպրագ օլունմասընը իս-
թէմիշ իսէ տէ, հէր նասըլ իսէ, մէզքիւր մէքթուպարը
ղասթ իտէն զաթ օրատա սուլունմատըղընտան, էօյլէճէ կէօ-
րիւլէմէքսիղին գալմըշ տըր. հալ սու քի, պիզ զանն իտէրիզ
քի, մէքթուպարը հրֆզ իտէն զաթ կէլտիքտէն սօնրա տա-
խի, էօյլէ պիր նաղիք ճապպէյէ տայիր օլան մէքթուպարտան
հիշ տէյիլ իսէ պիր գըթմասը, միւշարիլէյհ խան հազրէթլէրի-
նէ, էա աղը օլարագ, վէ էախօտ սուրէթի շէքիլէրէք իրսալէ
հիմմէթ օլունմուշ օլսա, հէմ ֆէնա օլմաղ իտի, վէ հէմտէ
պիղլէրէ տախի սոյի զանն վէրմէզ իտի:

մատր իճասպ իթաթիկի թագաթիրոնէ , Հասուն
եան հազրէթլէրի թարաթընտան վէրիլմիշ օ-
լան շու , եանի , « Պէօլէ պիր բուհանի մե-
սէլէտէ , եէտինտէ պուլունան էվրագըն ,
ճիւմէտէն միւթէպէր թութուլմագ լազըմ
կէլէճէյի , » ճէվասպ , տօղրուսու շօգ թէաճ
ճիւպէ շայեան պիր ճէվասպ տրր , զիրա ,
քէնաթի եէտինտէ պուլունան էվրագըն ,
պաշգա էվրագտան զիյատէ միւթէպէր թու-
թուլմասընա , հիշ պիր սէպէպ ու տէլիլ
կէօսթէրէմէյիպ , անճագ բոհանի ճէլէ օլմա-
սընը , պիւրհան տէյի կէօսթէրմիշլէր տիր . պու-
պիւրհան իսէ , նէ ագըլճա գասպուլէ շայեան
տրր , վէ նէ տէ նիղամճա . ագճըլա գասպուլէ
շայեան տէյիլ տիր , շիւնքի , պիր շէյին միւ-
թէպէր օլուպ օլմամասը , Ֆիլան եաթսօտ Ֆի-
լան մէսէլէյէ տայիր , վէ Ֆիլան եաթսօտ Ֆի-
լան կիրուհտան պիրիսինին եէտինտէ պու-
լունամասը իւղէրինտէ օլմայուպ , իլլա մալիք
վէ եաթսօտ սահիպ պուլունան շաթսըն իւղէ-
րինտէ տիր , էմմա աշխարհական օլսուն , էմ-
մա կրօնական , ագըլճա հիշպիր Ֆարգ օլմա-
տրգտան պաշգա , էկէրչի էմնիյէթ լազըմ
կէլիր իսէ , պիղ զանն իտէրիղ քի , թարիլու-
լէրէ տիգգաթ ու իթիպար օլունատուղու
թագաթիրտէ , աշխարհական կիւրուհտա , էմ-
նիյէթէ շայեան հալ իւ հարէքէթ , բուհպան
կիւրուհինտէն տահա զիատէ կէօրիւլմիւշ

տիր . . . Աէ նիզամձա տախի գապուլէ շա-
յան տէյիլ տիր . շիւնքի , հիչ պիր հիւքիւ-
մէթ , շիմտիքի վագըթտա , հագգանխյէթի
խպրազ իյլէմէքլիք զըմնրնտա լագըմ կէլէն
թէտապիրի , աաալէթ ու միւսաւլաթ իւզըն ,
իճրա իյլէմէքսիզին , էօյլէ , հագամ քի ըո-հպան
բը , էօյլէ ինէ հագգըլը տըր , եախօտ աշխար-
հանանա թէրճիհ օլուճմալը վէ միւթէպէր
թութուլմալը տըր . . . տէմէքտէ տէյիլտիր :
Վմմա , Հասուճեան հագգէթլէրի , քէնտի
մէքթուպլարընը , ըուհանի մէսէլէյէ տայիր
օլուուզու իչին , քէնտիհնճէ քէնտի , ճի-ճլէպէն
միւթէպէր թութար իմիչ , հագգը վար տըր ,
լաքին գարշըսընտաշինիմքինի տէ , քէնտիսի-
նիմքիտէն , ըո-հանի ճէլէյէ քայիւր քիւ սէպէ-
պլիլէ , աշաղը թութմայա հագգը օլամազ ,
շիւնքի հէր քէս , քէնտի քէնտիյէ փաաիշահ
օլապլիլը , լաքին քիմսէյէ հիւքմ իտէմէզ . վէ
քէզալիք հէր քէս քէնտույի իսթէտիկի գա-
տար , զէնկին , ալիմ , կիւզէլ վէ քեամիլ գը-
յաա իտէպլիլը , քէգալթ պաշգասընտաա
էօյլէ գապուլ իթտիրիպ , եախօտ էօյլէ եութ-
տուրմայա հագգըլը օլամազ , շիւնքի հէր քէսին
տախի պիպնիհի քէնտիսի գատար , քէնտի
քէնտիյէ մալի իսիւլէա իտէրէք , կէօյլէրէ գա-
տար չըգ մայա , վէ կիրտապլարա գատար ինմէյէ
հագգ ու սէրպէսթիյէթի վարտըր : Վիր մէք-
թուպ միւթէպէր սպըլըպ սպըլըհամասընա , աճ

Արամի Այգոյանեանի
Գրաստան
Մարտի 1910

ճագ ետզան շախարն, վէ պիրտէ մալէք պուլուն
նան շախարն միւթէպէր պուլունստար լազըմ
կէլիր տէտիք. իմտի Հասուներեան հազրէթէրի
եանընտա պուլունեան մէքթուպլար պիթթապի,
Փարիտտէն քէնտի տասթարընտան օլուպ,
միւշարիլէյն խան հազրէթէրինին եէտէւ
րինտէ պուլունեան մէքթուպլար տախի, եինէ
Փարիտտէն, վէ հէմտէ միւթէվէֆա պէյ
հազրէթէրինին պիզզաթ ֆամիլեասը թարա
ֆընտան օլտուզու, վէ Հասուներեան հազրէթ
էրի, միւթէպէր պիր զաթ օլտուգլարը, վէ
միւշարիլէյն խան հազրէթէրի տախի պիր
միւթէպէր զաթ պուլունտուգլարը թագ.
տիրտէ, պիզզանն իտէրիլքի, Հասուներեան
հազրէթէրի եէտինտէ պուլունեան էվրագա,
ագլէն վէ նիզամէն, միւշարիլէյն խան հագ
րէթէրինին եէտէրինտէքի էվրագըն, միւ
րաճճան թութուլտար լազըմ կէլիր իտի
Հուրասընտ տախի տիգգաթ իթմէլիլքի,
Հասուներեան հազրէթէրինին բէյլէրինճէ,
տօզրուտան տօզրույա տէյիլ իտէտէ, տօլայը
տան, տնսխալ (եանըլմագ) օլմալարը իգթիլա
իթմէքտէ տիր, զիրա բո-հանի մէսէլէյէ քայեր,
բու հպան կիւրուհի եէտինտէ պուլունեան էլ
բագըն ճի-ճէպէն մի-թէպէր իո-թո-լմալ լազըմ կէլ
մէսինտէն նէ՞ նէշէթ իտէր, մէկէրջի բու հա
նի մէսէլէտէ, խահնախահ աշխարհականըն
տալայը զայսլ իտիպ, վէ բու հպանըն գազան

մնայր խուս սուսու նեչեթ իթմէ՞ղ մի . վէ բուհ
պան կիւրու հիլէ վուգուա կեւէն հեր մաու
տետէ , թապիաթիլէ բուհանի պիր ուճ պու
լուհաճաղընտան , վէ եախօտ քէնաիլէր , քէն
տի քեարլարը իչին , էօյլէ պիր ուսուլա կիւ
վէնէրէք , իսթէտիքլէրի գատար ուճլար ույ
տուրուպ վէ պուլապիլէճէքլէրինտէն , տա
յիմա սօրկու վէ սիւալ լաղըմ կեւմէքսիզին ,
հեր պիր տավատա , աշխարհականըն , մէճ
պուրի կերի շէքիլմէսի իճապ իթմէ՞ղ մի . վէ
պուհտան տախի , բուհպան կիւրուհու , կիւ
յա հիչ եալան սէօյլէմէղ , հիչ իրթիքեապ
իթմէ՞ղ , հիչ թագսիրաթտա պուլուհմաղ ,
հիչ ալտանմաղ վէ եանըլմաղ կիպի , մէլէք
լէր սրրասընը տախի կեչէրէք , իլմի մանթըգ
(տրամաբանու թիւն) ահքեամընճա տիւշիւ
նիւլաիւկիւ թագտիրտէ , ախալ Ալլահլըգ
սրրասընա կեչմէսի նէթիճէսի տախի , հասըլ
օլմա՞ղ մը :

Հասուհեան հաղթեթլէրինին , էօյլէ պիր
ագլէ վէ նիզամա մուղայիր հուգուգ խէյա
լընտա պուլուհաուգտան , վէ օլ հուգուգտա
տախի սապիթ գալաճաղընը պէյան իլէտիք
տէն սօնրա , ճէնաղէ խուսուսուհտան տօլա
յը , շիգագ վէ միւնաղաաթ հուսուլինի թէճ
վիղ իթմէյէճէքլէրի , քէլամլարը տախի , տիգ
գաթ ու թէաճճիւպէ շայան տըր : Այանի
տիմէք իսթէրլէր քի , միւրաալարը մութլա

գա ճէնազէյի քէնտիլէր տէֆն իթմէք օրնա-
յոււպ, անճագ հագգանիյէթի թանրթալը-
մագ քի, միւթէվէֆա հագըթէթլէրի, Վաթօ-
լիք մէզհէպինտէ վէֆաթ իթմիշ տիր, եօթ-
սա ճէնազէ տէֆնի իչին, շիգագ վէ միւնա-
զաաթը, ճայիզ կէօրմէզլէր իմիշ:

Հասուներան հագըթէթլէրինին պու քէլամ
ըարընճա պիր գաչ սիւալէ վիգուժ կէօրիւ-
րիւզ:

1. Վկերչի ճէնազէյի քէնտիլէր տէֆն իթ-
մէք իչին տէյիլ խաի խտ, զիքրի կէչէն իւչ
գըթա մէքթուպլարը նիչին եազարըմըչար ի-
տի. միւթէվէֆանրն գաթօլիք մէզհէպինտէ
վէֆաթ իթմիշ օլտուզուսու, կէրէք ֆամիւ-
եասընա, վէ կէրէք Վաթրիգխանէմիզէ իիւ-
թամը իչին մի, — օլամագ, շիւնքի հէմ ֆամիւ-
եասը էօյլէ պիր խապէրի քէնտիլէրինտէն
պէքլէմէկէ միւհթաճ օլմայուպ, վէ Վաթ-
րիքխանէմիզէ տախի խապէր վիրէպիլիր խաի,
վէ հէմտէ սաստէճէ պիր իիթար նիյէթիլէ,
օլ զէմինտէ մէքթուպլար եազըլամագ խաի:

2. Վկերչի ճէնազէնին տէֆնի իչին տէյիլ
խաի, վէ շիգագ ու միւնազաաթըն հուսու լի-
նի թէճվիզ իթմէզ խաի խտլէր, մէզքիւր
Պէյաննամէյի նիչին թապ ու նէչը իթտիրաի-
լէր, հագըգաթիւ հալէն զալիլէ՞ շըգմասը իչին մի, —
պիլ տէրիլ քի, խայր, շիւնքի էօյլէ պիր նա-
զի հագգալէ, եալընըզ պիր թարաֆըն քէնտի իս-

Թէտիկի կիսի ալըս սաթմասալըս , հապըստ
Թը հալ զահիրէ չըգամազ իտի , վէ եալը-
նըզ հագըգաթը հալին զահիրէ իխրաճը նի-
յէթիլէ եաղըլմըջ օլան պիր Վէյաննամէտէ ,
էօյլէ խօտպինճէ վէ տէսքօթճա պաղը էլֆաղ
գուլաթըլմասը ճայիզ կէօրիւլէմէզ իտի :
Վէզքիւր պէյաննամէ , շիգագ ու միւնաղա-
աթը մուճիպ օլմագըլըգտան պաշգա , հէման
հիչ պիր շէյէ եարամատը , վէ հէման եարա-
յամաղ իտի տէյէպիլիբիզ :

3. Վէյն էլ նաս ճէվէլէն իտէն միւղաքէ-
րաթը միւթէէսսիւ ֆէնին էօնիւ միւ ալընմագ
իչին թապ ու նէշը օլունտու մէզքիւր Վէ-
յաննամէ , — աճընաճագ թէտպիր , հէման ա-
թէշ իւղէրինէ դէյթ տէօքմէք կիսի պիր շէյ
օլտու տիսէք ճայիզ տիր , դիրա , օլ սաաթ-
տան պաշլատը իշթէ , միլէթիմիղին իքի գըս-
մը պէյնինատէ , օլ մէյմէնէթսիզ շիգագ ու
պիւրուտէթ թօխումու էքիլմէյէ . — սէպէսլ ,
— պիր րէսմի Վէյաննամէ : շէր եէրատէ խալգ
պէյնինատէ չօգ շէյ կէչէր տէօնէր , լաքին րէս-
մի մահէլէր , տայիմա էմրի պատիրէթէ րիա-
յէթ իտիպ , վէ գըլ ու գալէ վէսիլէ օլմագ-
ըգտան իճթինանայ իտէրլէր . . :

4. Միւթէվէ ֆա իչին գաթօլիք մէզհէպին-
տէ էօլմիւշ տիւր տէյէրէք , մէզքիւր Վէյան-
նամէ իլէ , էհալիլէ մի անլաթմագ իչին իտի .
— չօգ իլի , ֆէգաթ էհալինին գանղի գըսմընա .

Առաջադրականն գրամբնա մը — նաֆիլէ ,
 — զիրա , գրամը մէղալուրուն , պէջլէ նազիբ
 մատտէլէրտէ , Հասունեան հազրէթլէրինին ,
 վէ Յ . Վ . Քիւբէլեան ճէնազլէրինին Պէ-
 յաննամէսինտէն զիցատէ , միւթէվէֆանըն
 ֆամիլեասը թարաֆրնտան ալարղը մալիւմա-
 թա , վէ զաղէթալարտա օգուտուղու հալա-
 տիսաթա իթիմատ իտէճէկի , թապիսթը
 մասլահաթտան իտի . միլլէթիմիղին Պապա-
 կանն գրամը իչին մի իտի , — եազըգ տէրիղ օլ-
 վագըթ , զիրա , էջլէ պիր հատիսէյի սահիհէ
 վէ զայրի սահիհէյի , էջլէ պիր քիւչիւք գը-
 մըն իչինտէ նէշը իյլէմէք իչին , տահա կիւ-
 ղէլ , տահա գօլայ , վէ ասլա միւզաքէրաթը
 միւթէէսսիւֆէյի վէսիլէ օլմայաճագ բէք չօգ
 թէտպիրլէր տիւչիւնիւլէ պիլիթ իտի . վէ հէմ-
 տէ , Պապական ըուհայան կիւրուհինին էջլէ
 խուսուսլարտա , եանի քէնտի ճէմիյյէթինի
 գանարըրսլ իսքեաթ իթմէք զըմնընտա , մէհա-
 բէթի քեամիլէսի սուլունտուղու տէրքեար
 իտի . . .

5. Առթլագա ճէնազլէնի՞ն մի տէֆնի ի-
 չին իտի աճէպ , — հանչա , օնու տախի տէյէմէ-
 յիղ , շիւնքի , կէրէք միւթէվէֆանըն ֆամիլե-
 եասը թարաֆրնտան եազըլան մէքթուպտա ,
 վէ կէրէք Վաթրիքիսանէմիղ թարաֆրնտան
 եազըլան մէքթուպտա , ճէնազլէնին կէրէք
 Ֆըհէպ վէ կէրէք Ֆըհէյէ հուգուգուեա իսթի-

նատեն , քենախլէրինէ վերիլէմէյէ ճէկի , Հա-
սունեան հաղրէթլէրինէ խապէր վերիլմիջ իւ-
տի , վէ միւշարալէյհ հաղրէթլէրինին տախի ,
հիջ պիր վէճհ իլէ , ճէնաղէյի ճէպրի տէֆն
խտէմէյէճէկինէ , բէք ալեա ագլը իրէր իտի :

6° Այլէ օլտուգտա , նէ իտի շու միլլէ-
թիմիլին իքի գըսմը պէյնինտէ խայլիճէ ֆիքր
ույղունսուղլուղունու մուճիպ օլուճու պիր
Պէյաննամէյէ օլունան ճիւրաթ վէ իրթիքեապ-
տէն մագսէտ . — արթըգ օրասընըն ճէվապընը ,
հիճապըմըգտան նաշի , սիւքիւթ բէրտէ սիլլէ
սէթը իլէ , իքի գըսմըն տախի , Վոմա քիլլէ-
սէսի ըուհաղանընըն , ալէսսէ վիլլէ թապիաթ ու-
մէպատիսինէ ըյըգըյլա վաղըֆ , վէ հազգա-
նիլէէթլինասլարընըն , միւթ ալաա վէ մուհաքէ-
մէլէրինէ հավալէ իտէրիղ :

Մէղքիւր Պէյաննամէտէ , Կո-գո-գ տէյի
կէօսթէրիլէն էն պիւյիւք պիւրհան , էն դի-
յատէ սուրէթտէ , պիղճէ կիւլմէյէ շայան տըր :
Ըէօյլէքի , Տատեան Վօղոս պէյ հաղրէթլէրինին
Վաթօլիք մէզհէպինտէ էօլմիւշ օլմասը իչին ,
իքի գըթա թէլէկրաֆ , վէ խուսուսիլլէ Պա-
րիս սէրբիսգոպոսունն թաատիղը , շէհաւ-
տէթ իթտիքճէ , Վաթօլիք տիւնեասընտա ,
հիջ պիր սէրփիսգոպոս , փիսգոպոս վէ տայիլ
մէսնէտտար օլամաղ իմիշքի , միւթէվէֆայը
Վաթօլիք սայմասըն , վէ մուճիպլինճէ հու-
գուղունու տավա իթմէսին իմիշ : Պու խու-

առաջ հէմ մա հալ գապիկնանէն իմիշ, վէ
հէմանէ սայիր քեաֆֆէի մէզհէպլէրանէ առ
խի պու պէօյլէ իմիշ: Վիզաներիզ քի, շու
սէօյլէիշ պիւթիւնն պիւթիւնն խէյալի տիր,
դիրաւ, վագաւա, Վաթօյիքլէր իսթէաիքլէրի
ասանի իսթէաիքլէրի գաւառ Վաթօյիք սայ
մայա հագգլը տրըլար, լաքին պաշգալարընա
տախի, մաթլագա սիզանէ էօյլէ Թանըմալը
սընըզ տիմէյէ, եախօտ էօյլէ Թանըմալարգ
լարը իշին կիւ ճէնմէյէ, դէրրէճէ հագգլը տէ
յիլ տիրլէր, վէ պու պէօյլէ օլաուզու հալ
տէ, մէյաանէ պիր հագգուգ տալաար չըգ
մագանէ իմիշ, տիմէք տիր քի, միւտաաի վէ
միւտաաի ալէյհ տախի օլաճագ տրը, իմաի,
իքի թէլէկրաֆ իլէ պիր ճէնապէ իշին, պիր
Թարաֆ Վաթօյիք տիր տէյի իաւաւա իթմէ
յէ հագգլը օլուր իտէ, քեզալիք իքի թէլէկ
րաֆ իլէ, վէ եախօտ տահա դիցաանէ պիւր
հանըար իլէ, միւտաաի ալէյհին տախի գրաար
նը իաւաւա իթմէյէ հագգլը օլմանը մը, վէ
խուսուսիլէ, քէնաի Թագրիլլէրի իւզընէ, հէր
մէզհէպլանէ տախի շու հագգուգ տալաար պ
նի տէրէճէանէ հագգանիլէէ Թանն պուլուն
տուզու Թագտիրանէ, քէնաիլէրին իաւաւալա
րընա գարչը, իաւաւա իտէնէ տախի, այնի
տէրէճէանէ իթիպար օլունմագ հագգանիլէ
թին իգթիգասընաանն տէյիլ միտիր: Վաթօ
յիք տիւնեարընաանն նէ գաւառ սէրիպագ

պոս, վէ սայիր նէ գատար բուհանի մէսնէտտար վար իսէ, միւթէվէֆա հազրէթլէրինի, իքի թէլէկրաֆա իսթինատէն, քէնտի քէնտիլէրինէ, Վաթօլիք էօլմիւշտիւր տէյի թանրըլար, վէ հուգուգ խէյալաթընտա պուլուհուրըլար իմիշ, վարսընըլար պուլուհուրըլար, հէմտէ տիւնեանըն թա սօնուհա գատար պուլուհուրըլար, պուհտան նէ հասըլ օլուր, պուհա գանդի մահքէմէ հագգ վէրիր, վէ գանդի հիւքիւմէթին շէրիաթընճա, եայընըլ պիր թարաֆըն թէլէկրաֆընա թէվֆիգան, հագգանիյեէթի Վաթօլիքլիք աշգընա գուրպան խտիլէրէք, հագգսըլ իլամ խտիլէպիլիր, վէ էօլէ պիր պարպարճա իլամը, պէօլէ պիր վագթտա, բիմ, վէ գանդի շաշգըն տիյնէր վէ իթաաթ խտէր: Վաթօլիք մէսնէտտարըլար, միւթէվէֆայը իսթէրլէր իսէ, Վաթօլիք թանրսընըլար, վէ Վրօթէսթան տիւնեասընտա Վրօթէսթանըլար, վէ ()րթօտօգս տիւնեասընտա տախի ()րթօտօգսըլար, իքիշէր թէլէկրաֆ էլտէ իտէրէք, Վրօթէսթան վէ ()րթօտօգս թանրսընըլար, վէ հուգուգ տավասընտա վէ խէյալաթընա չըգըշսընըլար, խէյալաթհէր վագթ սէրպէսթ տիր, լաքին պիղիմ տախի, այնի հուգուգ իւզրէ, սէրփիսգոպուլարըլմըլ, փիսգոպուլարըլմըլ, վէ սայիր բուհանի մէսնէտտարըլարըլմըլ, Վուսաւորչահան տիւնեասընտա, պիր գաշ թէլէկրաֆ իլէ, Վու-

տաւորչական թանրբար . հալ պուքի , պէօյ-
լէլիքլէ տալա օլունուպ , վէ հուգուգ գաղա-
նրլամազ . պէօյլէ պիր հալէթէ լիսանը թիւր-
քիտէ մալի խիւլէա թապիր խտէրլէր , վէ
հէր քէսին արչընընա կէօրէ պէզ վէրիլմէզ
տարպը մէսէլի տախի , շու խէյալի խտտապա
գարչը , պիր ճէվասպ սայրլասպիլիր :

Վամա , թէլէկրաֆըն պիրիսի , Պարիս սէր-
փիսգոպոսու հազրէթլէրի թարաֆընտան ի-
միշ , օնտա՞ նէ մանեա վար տըր , իսթէր իսէ ,
պիղզաթ Վաբա հազրէթլէրի թարաֆընտան
օլունն , պիզլիմ իչին , ինսան պէյնիստէ , հագ-
գանիյեէթ զըմնընտա ֆարգ եօգ տուր , պի-
զլիմ իչին հէր ատէմ , վէ հաթթա Վաթողի-
կոսումուզ , վէ Վաբա հազրաթը տախի ,
միւսավիյէն , եանրլըճը վէ ալտանըճը տըրլար ,
պիզլիմ իթիգատըմըզճա , պայաղը վէ էտնա
պիր ատէմին , եալանը իրթիքեապ իթմէսի
եախօտ իթմէմէսի , նէ գատար իհթիմալտէն
իսէ , էն պիւյիւք պիր ըուհանի մէսնէտտա-
րըն տախի , եալանը իրթիքեապ իտիպ իթմէ-
մէսի , այնի տէրէճէտէ իհթիմալտէն տիր ,
չիւնքի իքիսի տախի ինսան տըր . հալ պու-
քի , Վաթօլիք տիւնեասընտա , ըուհանի մէս-
նէտտարանա , մէլէքլէր մերթէպէսինտէ թէ-
միզ գալպ , վէ Վլաս վէքեալէթինտէ էանըմապ
զաթլարտըրլար տէյի , իթիպար ու իթիգատ
օլունուր իմիշ , օնատապիզ ապա մանի օլամա-

յըզ, վէ քիմսէնին զամիր ու զիմմէ թինէ հիւքմ
ու թէսալու թ իտէմէյիզ, լաքին պաշգասը
նրն իթիգատընը գապուլ իթմէքլնի, վէ հիւք-
միւ թահթընտա գալմագլըղը տախի, զէրրէճէ
ճայիզ կէօրէմէյիզ: Ա է պէօյլէ պիր մատտէ-
տէ հուգուգ տավասը նէ լաղըմ. սէն Ֆիլան
քէսի Վաթօլիք թանըր իմիշսին, իսթէտիկին
գատար թանըր, ճէննէթտէն իսթէտիկին եէ-
րի վէր, ճանը իչին կիւնտէ սէքիզ տէֆա Վա-
տարագ իյլէ, պէնտէ Ֆիլան քէսի նասըլ իս-
թէր իսէմ էօյլէ թանըրըմ, արա եէրտէ գա-
լըր ճէնագէնին տէֆնի մատտէսի, օնուտա ի-
լէրուտէ կէօրիւրիւզ:

Աէզքիւր պէյաննամէտէ, էն զիյատէ կիւլ-
մէյէ վէ թէաճճիւպ իթմէյէ շայան պիր խու-
սուս տախի, շու “պիր մէզհէպ մէմուրու-
նուն (պիզիմ Վաթրիգ իսանէնին աստէնագպի-
րինի անլամալըյըզ, եախսու պիզզաթ Վաթ-
րիյիմիզ հազրէթլէրինի), ախէր պէօյի-+ պիր
մէզհէպ մէմուրունա ճիւմլէսինտէքի, պէօյի-+
սըֆաթը պուլուենմուշ տուր:

Աէզպուր պէօյի-+ սըֆաթընըն թապխա-
նէճէ պիր սէհվիյաթ օլմասը իհթիմալտէն օ-
լուպ, վէ էօյլէ օլտուղու թագատիրտէ իսէ,
շիմտիյէ գատար եա պիր իլան, վէ եախսու
պիր զագէթա վասէ թասըյլա իիսթար օլուենմասը
լաղըմ կէլիւր իտի, իմտի, մատամ քի շիմտիյէ
գատար էօյլէ պիր իիսթար կէօրիւլմէտի, ար-

Թրդ շիմտի պիղիմտէ, սէհվ եէրինէ ԹուԹ.
մամայա հագգըմըզ վար արը :

Պաղըլար, մէզբիւր պէ՛յի-՝ սըֆաթընը
մէզհէպէ վէրիպ, վէ պաղըլար տախի մէմու-
րա վէրտիլէր, էկէրչի մէմուր իչին տախի
խաթիմալ օլունմուշ օլսա, բէք չօգ ճէվապլար
լաղըմ կէլիր իտի, լաքին պիղճէ պիղ, լիսա-
նըն իգթիզասընճա, մէզհէպէ տահա զիյա-
տէ միւնասէպէ Թլի կէօրտիւկիւմիւզտէն ,
սիւալ իտէրիզբի, պի-՛յի-՝ մէզհէպ գա՛նդիւ-
սիտիր, վէ մէզհէպին պէ՛յիւքլիւյիւնիւ նա՛
սըլ, վէ գա՛նդի էօլչիւ իլէ էօլճմէլի, մէզհէ-
պին հագգը զաթընտա պիւյիւկիւ վէ բիւ-
չիւկիւ օլամաղ, հէր մէզհէպ քէնտի Թէվա-
պիտի նէզտինտէ պիւյիւք տիւր, լաքին պա-
ղը մէզհէպին աղ, վէ պաղը մէզհէպին տախի
չօգ, Թէվապիտի օլապիլիր, հալ սու բի
Թէվապիտի չօգ օլան մէզհէպտէ, քէնտի
Թէվապիտինին սայրսընա նիտպէԹլէ պիւյիւք
օլամաղ. էկէր Վաթօլիք մէզհէպի, պիր Վա-
թօլիք նէզտինտէ պիւյիւք իտէ, պիր Վրօ-
թէսթան, պիր Վսլամ, վէ պիր Վոլսուսուրչա-
կան նէզտինտէ, քէնտի մէզհէպինտէն զիյատէ
պիւյիւք տէյիլ տիր. քէզալիք սայիր մէզհէպ-
լէր տախի, պիր Վաթօլիք նէզտինտէ, քէն-
տի մէզհէպինտէն զիյատէ պիւյիւք սայրլա-
մաղլար : Վմմա, Վաթօլիք մէզհէպինտէ 150
միլիօն, Վրօթէսթան մէզհէպինտէ 100 մի-

լիօն , Արմէնի եախօտ Մում մէզհէպինատ 50
միլիօն թէվապի օլուպ , պիրինատ պուլունան
մէսնէտտարան իսէ , կէրէք զէնկինլիքճէ , կէ-
րէքնուֆուզ ու գուարէթճէ վէ սայիր ճիհէթ-
ճէ , տիկէրլէրինքիտէն Ֆարգլը իմիշլէր , եինէ
էօլէ Ֆարգլարըն հիչ պիրիսի , պուլունուտուզ-
լարը մէզհէպի զէրրէճէ պիւյիւտէմէզլէր . Աա-
թօլիյին Աարասը , մէզհէպճէտէ քէնտիսի իչին
նէ գատար պիւյիւք իսէ , պիղիմ Աաթուզի-
կոսուժուզ , վէ Արօթէսթանըն էն պիւյիւք
րուհանի մէսնէտտարը տախի , քէնտիլէրի ի-
չին օլգատար պիւյիւք տիւրլէր . էկէրչի թէ-
վապինին չօգլուղունա , վէ մէսնէտտարանըն
աղամէթինէ վէ սերվէթինէ նաղարէն , պիւ-
յիւքլիւք լաղըմ կէլտէ իտի , Պուտուա մէզ-
հէպինի հէր մէզհէպտէն , վէ Չին իմքերա-
թօրունու տախի , հէր րուհանի մէսնէտտար-
տէն պիւյիւք տիւր տէյի իթիպար իթմէմիզ
լաղըմ կէլիւր իտի , շիւնքի 400 միլիօն թէվա-
պիսի վար տըր . . :

Հասունեան հաղըթլէրի , շու իթտիք-
լէրի տավանըն , սըրֆ ըոհանի պիր հուգուգ
իչին օլտուղու պէյանիյլէ , Աաթրիգխանէմիզ
թարաֆընտան Ֆլէյէ հուգուգու լագըրտը-
սը գարըշտըրըլտըղը զըմնընասա կիւճէնիպ , վէ
թէաճճիւպ տախի իթտիքտէն , վէ Վոմա քի-
լիսէնին հուգուգուժու իպթալ իթմէք տիր
պու տէյի , պաղըրտըգտան պաշգա , կէրէք

մէ դպուր քիլիսէնին, վէ կէրէք պիպլաթ քէն
տիլէրին նամուսլարընա սէքթէ կէթիլաւէ.
մէք նիյէթիլէ. սուս սուրամուսլապ, շու
խոտաայա չըլըմայա մէճպուր սլասուգ-
լարընը տախի, պէյան իտէրլէր:

Պիզ իլէրուտէ, շու մատտէնին չըճ րու
նաթ օլմայուպ, իլլա սըրճ ճիսմանի օլասու-
ղունու իսպաթ իտէճէք իտէքտէ, պուրս
ճըգտա շունու սիւալ իտէրիզ քի, Վսթանպօլ
տա վուգու պուլան պիր ճէնապէ տէճնինին
միւնասէպէթիլէ, պիր շօգ պիւյիւք պիւյիւք
լուղէթլէր իլէ, Վօմա քիլիսէսինի իլէրու սիւր-
մէք, վէ նամուսունա թօգանըր տէյէրէք
էայղարալար իթմէք, էմրի վագար տէնիլէն
թապիաթա վէ քէմալէթէ մուղայիր տէյիլմի-
տիր, զիրա պունտա ումուս սուրէթտէ հու-
գուգունուն իպթալինէ տայիր պիր շէյ էօգ
տուր: Աէկէրչի Վօմա քիլիսէսի, քէնտի հու-
գուգունու իսթէտիկի գատար, քէնտի էվլաս
լարը իւղէրինտէ իճրայէ հէր վագթ սէրպէսթ
տէյիլմիտիր: Աէկէրչի շու մատտէտէ, քէնտի
սէօյլէտիքլէրի, պիր տագըգա իչին, հարճ պէ-
հարճ սահիհ տախի օլմուշ օլաս, էինէ օլգա-
տար էհէմմիյէէթ վէրիլէճէք պիր շէյ օլմասը-
ղընտան, անճագ Տապեան Ֆամիլեասը թարա-
ֆընտան, քէնտի նիյէթ ու մէնֆաաթլարընա
գարչը, ճիւղիճէ պիր իիյանէթ օլունմուշ
օլմասը թէպէյէիւն իթմիշ օլասպիլիրտի, վէ

այու տախի, նէ՛ Վօմա քիլիսէսինճէ, վէ՛ նէ՛
տէ քէնտիլէրինճէ ապա նամուսլարընա սէք-
թէ կէթիրէմէղ իտի. վէ՛ էկէրչի զայրէթ-
տէ գուսուր իթմիշ վէ՛ իհմալտէ պուլուն-
մուշլար տըր տէյի, իթթիհամ՝ օլունմագ-
տէն գօրգտուլար իսէ, Օնա տախի շու-
ճէվապը վէրիրիզ քի, ճէնաղէ Վարիս-
տէն պուրայա կէլմիշ օլտուգճա, վէ՛ օրատա
խէ, քէնտիլէրինտէն, ճիամանի նուֆուղճա
պէղայէթ իլէրուտէ, պիր Վերփիսգոպոս պու-
լունտուգճա, վէ՛ օրատա շու պապտէ հիչ
պիր գըլ ու գալ օլմուշ օլմատըգճա, արթըգ
քէնտիլէրին պուրատա, նամոստնա սէթէ կէլը
իփի տէյի պաղըրմալարընը, մահէլէյի վէլվէ-
լէյէ վիրմէք իսթէյէրէք, եանկըն վար տըր
պաղըրշանլարընքինտէն պաշգա, հիչ պիր կիւ-
րիւլտիւյէ թէշպիհ իտէմէյիզ, վէ՛ օլ պապտէ
քէնտիլիզի իսքեաթ իտէճէք, հիչ պիր իսալի-
սանէ նիյէթ ու էֆքեար կէօրէմէյիզ:

Հասունեան հաղրէթլէրի թարաֆընտան,
Վաթրիքիտանէմիզէ եաղըլմըշ օլան իքինճի մէք-
թուպտա տախի, տիգգաթ ու իմթիհանէ շա-
յան, ահքեամ ու էֆքեարլար վար տըր =
Վէղքիւր մէքթուպտա, էպէտի սահիհլիք-
լէր թէպտիլ վէ թաղէիր գապուլ իտէմէ-
տիկի միսիլու, Վաթօլիք քիլիսէսինին մէղ
հէպէսապարը վէ թալիմաթընըն տախի, թէպ-
տիլ վէ թաղէիրի ճէրհ իթտիկինտէն, ա-

խէր հիշ պիր դաւանու թիւնու գապու ի թմեյեճէկի, վէ մուճիպինճէ, Վաթթօլիք քիլիսէսինին պիր մէմուրուճուճ, քէնտի ի թիրաֆ ի թտիյի վէ եէմին իլէ գապու ի յլէտիյի ֆէրայիղի մէզհէպիյէ մուճիպինճէ, Վաթթօլիք քիլիսէսի դաւանու թիւնուճու գապու ի թմեյէն զաթլար հագգընտա, - քէնտի մուգատտէս ըս հանի ի ըզմէ թինի, պիր վէճճ իլէ էտա իտէմեյեճէկի պէյանիլէ, նէ թիճէ օլարագ, միւթէ վէ ֆա պէյէ, պիր Վաթթօլիք վարդապետինին Հաղորդ վէրմիշ օլմասընտան, մութլագա միւթէ վէ ֆանըն Վաթթօլիք օլմուշ օլմասը, լաղըմ կէլէճէկի, իտտաա օլունմագտէ տիր:

Վիզ, կէրչի թարիլսլէր սայէսինտէ, պիզգաթ քիլիսէնին տախի, քէք շօգ թէպտիլ վէ թաղէիր գապու ի թմիշ օլտուղունու կիւնէշ կիպի աշիքեար սուրէթտէ իսպաթ իտէպիլիը իտէք տէ, պուրաճըգտա օլ զահմէթէ իհթիյաճ կէօրիւլմէտիկինտէն, եալընըղ շունու սիւալ իտէրիզ քի, Վաթթօլիք քիլիսէսինին վարդապետէրի, եախօտ սայիր մէսնէտտաւրանը, ինսան մը տըրլար, եօխսա Ալլահ մը տըրլար. էկէր Ալլահ իտէլէր, օլ վագթ մէսէլէ չաթալլանըր, վէ պիլիմ տէ իմթիհանըմը պաշգա սուրէթ քէսպ իտէր, լաքին, պիզ շիւպհէսիզ օլարագ պիլիլիլ քի, Ալլահ տէիլ տիրլէր, վէ հաթթա ալիլ, եա

խօսա հրեշտակ տախի տէյիլ տիրլէր , ախմէք
տիր քի , սայիր առեմլէր կիպի , պէնիի առեմ
տէն տիրլէր , Ֆէգաթ եալընըլ ինսանձա շու
Ֆարգլարը վարարը քի , հէյէթ ու գըյաֆէթ
լէրի պաշգա պաշգա թարգլարտա տըրլար ,
խմաի , անլէր տախի ինսան օլտուգձա , էլ
պէթթէ սայիր առեմլէր միսիլու , ալտատըր
լար , ալտանըրլար , եէմին իտէրլէր , սէօղ վէ
րիրլէր , եէմինլէրինտէ վէ սէօղլէրինտէ սէ
պաթ ու մէթանէթ կէօսթէրիրլէր , սյապ
ալթընա ալըրլար , ինքեար իտէրլէր , իգրար
իտէրլէր , վէՆասըլ իչլէրինտէ հէր տիւրլիւ
տիւ պուլունուր , արթըգ պու սահիհլիյիտէ
քիմսէ ինքեար իտէմէղ : Հաթթա Վաթօլիք
քիլիտէսինին էն իլէրուտէ թու թմագտէ օլտու
ղու Վեարտա առաքեալ տախի եանըլմըշ արը ,
եալան սէօլէմիշ տիր , ինքեար իթմիշ տիր ,
վէ քէղալիք նիչէ Վաբալար , նիչէ գարաի
նալար , նիչէ սէրփիսգոպոսլար , փիսգոպոս
լար , վէ սայիր բուհանի մէսնէտուարան , պի
սյնիհի աշխարհականլար կիպի , վէ պէլքիտէ
պաղէն սիր գաշ տէրէճէ զիյատէ , հէր կիւ
նահը , հէր գուտուրու վէ հէր թապսիրաթը
իրթիքեապ իթմիշ , վէ եախօսա էյլէմէյէ մէճ
պուր օլմուշտուրլար : Վէ պուհտանտա նէչէթ
իտէր քի , Վաթօլիք քիլիտէսինին մէմուրլարը ,
քէնտի ֆէրսյիլի մէղհէ պիյէլէրինտէ , բէք չօգ
գուսուր իտէպիլիլէր , վէ Տատեան Վօղոս պէյ

հազրէթլէրինէ Հաղորդութիւնու հիմնէթ
խտէն վարդապետ տախի, ինտան օլտուգճա,
եա եանըլարագ, եա իսթէյէրէք, եա գանա-
րագ, վէ եատա գօրգարագ, հէր նասըլ իսէ,
քէնտի քիլիսէսինին Ֆէրայիղի մուղայիրին-
տէ պիր սէվապտա, եախօտ պիր կիւնաստա
պուլունմասը, թապիաթա գարչը տէյիլ տիր,
Վաթօլէք քիլիսէսի մէմուրու, Ֆէրայիղինին
խարիճինտէ պիր հարէքէթտէ պուլունմագ
տիմէք, եանըլմաղ տիմէք տէյիլ միտիր, վէ եա-
նըլմագըրգ իսէ, Ալլահտան պաշգասընա սը-
ֆաթ օլա պիլիբի, պիղէր զաթէն, եալընը
Վարալարըն եանըլմաղըլընա ինանամայարագ,
ինանանըար հագգընտա թէաճճիւպ իթմէք-
տէ իքէն, Հասունեան հազրէթլէրինին, հէր
Վաթօլէք բուհպանըն պիրէր եանըլմաղ մախ-
լուգլար եախօտ խալիգլէր օլտուգլարըն, զըմնէն
խտատայա չըգըլմասը, վէ հուգուգ տէյէնէկի
տէյէրէք, եօլէ պիր հէր շէյտէն չիւրիւք զիւ-
լում շէօբիւնէ տայանմասը, հատտէն զիյասէ
թէաճճիւպէ շայան պիր շէյ տէյիլ միտիր,
շունճա բուհանի մէսնէտտարլար, Արիտա-
կան, Նեստորական, Ալտիգական, Ալուտե-
րական, վէ սայիրէ վէ սայիրէ օլմուշար, վէ
Վոմա քիլիսէսինէ գարչը հագարէթլէր էթ-
միչլէր իսէ, մէկէրչի անլէր տախի, քէնտի
քիլիսէլէրինտէ, սասըրգ գալմայա ահա ու ա-
տագ վէ եէմին իթմիշ տէյիլմիլիտիլէր, մէ

կերչի, կերէք ըստ հանի վէ կերէք ճիամանի
ասեմէր, գանդի մեզհէսպտե օլուրլար իսե օլ
սունլար, պիլա գուսուր Ֆերայիզի մեզհէսպի-
յէլէրինի էտա իթմէքտէմի տիրլէր, վէ իթ-
մէտիքլէրի իչին, պուլունտու գլարը մեզհէսպ-
տէն վէ քիլիսէտէն, խարիճտե սայըլմագտէմի
տիրլէր :

Հասունեան հազրէթլէրի, շունճա կիւ-
րիւլտիւլէրինտե, քէնտինճէ անճագ իքի հու-
գուգ ուճու թու թմագտե տիր, էանի պի-
րիսի, Վոմա քիլիսէսինին, քէնտիյէ թասլի օլ-
մայանա Հաղորդու թիւն վիրմէքլիյի ասլա գա-
պուլ իթմէմէսի, էախօտ տահա աչըգ սե օլէյէ-
լիմ, քէնտի գաւանու թիւնու իւզրէ, Հաղորդ
ալանը Վաթօլիք թանըմասը, վէ իքինճիսի
տախի, Վոմա քիլիսէսի բարասլարընըն, լաղըմ
կէլէն գաւանու թիւնու գապուլ իթմէյէն ա-
տէմէ, Հաղորդու թիւն վէրմէմէյէ էէմին
իթմիշ օլմասը : Վունլարտան էվլէլքիսի
հագգլը տըր, շիւնքի հէր քէս, հէր շէյէ իա-
թէտիկի կիպի ինանմայա սերպէսթ տիր, լա-
քին ճէսը իթմէյէ սերպէսթ տէյիլ տիր, մէ-
սէլա պէն կիտիսպտե, Վաթօլիք օլտում տէյի
գաւանու թիւն վէրէրէք, Հաղորդ ալասլիլի-
րիմ, վէ Վոմա քիլիսէսի տախի պէնի Վաթօ-
լիք տիր տէյի քէնտի տե Ֆթէրինէ գայտ իտե պի-
լի, լաքին պէն իաթէտիկիմ սաաթա գատար
Վաթօլիք գալտըգտան սօնրա, շիմտիքի մու-

գատտեա ատրըմըզըն իգթիզասընձա, սէր-
պէսթձէ իսթէտիկիմ մէզհէպէ կիտէպիլտի-
կիմտէն, Վոմա քիլիսէսինին տէֆթէրինտէ
պէնիմ իամիմէ պուլունան գայտըն, քէնտին
ձէ հիչ պիր գուվիլէթի օլամայրա, անձագ,
հէր սասթ վէ հէր տագըգա, պէնիմ թագ-
րիրիմէ միւհթաձ պուլունամասը լաղըմ կէլիր,
տէմէք տիր քի, քէնտիտէն Հաղորդութիւն
ալանը Վասթօլիք թանըմասը հուգուգու, ան-
ձագ քէնտի իւմիտիտէն իպարէթ պիր շէ
օլուպ, Հաղորդութիւն ալմըշ օլանձա հիչ պիր
հուգուգու օլամաղ, շիւնքի մէրգուժ իսթէ-
տիկի տնտէ, թագրիրինի վէ գայտընը տէյիշ-
տիրէպիլիր: Ա է պուլունտան տանէշէթ իտէքքի,
մէյտանտէ թագրիր օլմատըգձա, պիր առէ-
մին օլ անտէքի մէզհէպի իւղէրինէ հիւքմ օ-
լունամաղ, վէ իշթէ պու սէպէպէ մէպնի տիր
քի, Ավստպատա, տայիմա ճիամանի խուսուս-
լար, ըուհանիլէրտէն թէֆրիգ օլունարաղ,
մէզհէպ սէրպէսթիյէթինէ կիւն պէ կիւն
թագվիյէթ վէրիլմէքտէ տիր: Հասունեան
հաղրէթլէրինին իքինձի իտտաալարը իտէ,
տէյիլ գարշըսընտաքի, իլլա, անձագ քէնտիտի
իչին, վագաա հագգը տըր, լաքին ապա շէ-
րան վէ նիզամէն իթիպար օլունաձագ պիր
հուգուգու տէյիլ տիր, շիւնքի, քէնտի մէմու-
րու քէնտիտինէ եէմին իթմիշ իմիշ, վէ եէմի-
նինի պօղմաղ, եալան սէօլէմէղ, ալտանմաղ,

վէ ալտաթմադտէյի քէնտիտի ինանըր իմիշ, իա-
թէտիկի գատար ինանապիլիը, լաքին քէնտի
տոտէմինին սատագաթընա ինանմայա, հիչ պիը
հաքիմի վէ հիչ պիը նիդամաթը մէճպուը իտե-
մէղ:

Սիւշարիլէյհ հազրէթլէրինին, շու հու-
գուգ իտտաալարը, պիղճէ բէք նէքրէ պիը
շէյ օլտուղուտան, պիը միաալ իլէ իյղահ ի-
տէլիմ. մէսէլա, է ֆէնտիինին պիըիտի եանընա
պիը թահսիլտար ալա, վէ թահսիլտարը
եանընա գապուլ իտէճէկի սաաթտա, մէր-
գումա, քէնտիտինին իաասէթէն հազըրլամըշ
օլտուղու պիը սատագաթ սէնէտիինի իմղա-
լաթտըգտան պաշգա, գաթմէրլի սոյուտան
օլարագ, պիըտէ եէմին իթտիրմիշ պուլու-
սա, վէ պատէհու մէսֆուը թահսիլտար, է-
ֆէնտիտինին էմրինէ մուղայիը օլարագ, կիտիպ
պիըիտինէ սէնէտսիղ վէ ֆայիղսիղ պին դու-
րուշ վէրսէ, է ֆէնտիտի իշիտէրէք, մէպլաղը
մէղպուրու իսթէմէք իչին, քէնտի թահսիլ-
տարընա տարըլաճագ, վէ սէպէպինի սօրաճագ
եէրսէ, ալէմ մուվաճէհէսինէ չըգըպտա,
« իսայր իսայր, պէնիմ թահսիլտարըմ աալա սէ-
նէտսիղ վէ ֆայիղսիղ սատամա մարա վէրմէղ
սէն հագգսըղսըն, պէն հագգըլըմ. վէ հագգ-
ը օլտուղումա իտէ իսպաթ, իշթէ թահսիլ-
տարըմը եանըմա ալտըղըմ վագթ, իմղալաթ-
տըրտըղըմ, վէ եէմինլէր իթտիրտիլիմ սէնէթ. »

տէյի չաղըրսա պաղըրսա, հէր քէս մէրգ ու միւ
զէրինէ կիւ լմէյէ հագգը օլմա՞ղ մը, վէ Վա-
թօլիք բաբասլարընըն իսէ, բաբաս օլուր իքէն,
իթաիքլէրի իթիրաֆա վէ եէմինէ կիւ վէնէ-
րէք, վէ պաշ տիր ըհան տըր տէյի օնու մէյտանէ
գօյարագ, հուգուգ իտտասարնա չըգըջմագ
տաիսի, պիայնի շու էֆէնաիինն իտտասարնա
պէնդէր տէնիլսէ, ճայիղ օլմա՞ղ մը: Աշթէ պու
պիւ ըհան իլէ տաիսի, եանի « պէնիմ մէմուրու մ
քէնտի ֆէրայիլինի թանըր, եէմին իթմիշ տիր
. . . » տէնիլէրէք, հիչ պիր մու հաքէմէ-
տէ հուգուգ գաղանըլամայաճաղը, շէ մն կիպի
աշիքեար տըր:

Հասունեան հաղթէ թլէրինին մէքթու պ-
լարընտաքի, շու սօն « պալեաստէքի մէգքիւր
մէզհէպ հուգուգ ունու թանըմամագ, կե-
րէք միւ թէվէֆանըն սօն միւրասարնա, վէ կե-
րէք քիլլատէնին ինքեար գապուլ իթմէզ հու-
գուգ ունա առէթա ճէպը տիր քի, մանէվի
վէ ըուհանի աղըր մէսուլիյէթլէր տալէթ
իտէր: » քէլամլարը տաիսի թէաճճիւպէ շա-
յան տըր:

Աիւ թէվէֆանըն սօն միւրասարնա անճագ
քէնտի ֆամիլեասը մէսուլ պուլունտուղու
աշիքեար օլտուղու թագտիլատէ, Վաթլիգ-
իանէմիլէ պէօլէ պիր մէսուլիյէթ պըրա-
գըլմասը, տօղրուսու հիչ պիր մանեա գապուլ
իթմէզ պիր իտտասա տըր տէտիքտէն սօնըս,

չուհուս տախի սիւալ խտերից քի, քիլիսէնին
ինքեար գապուլ իթմէզ հուգուգուհուս թա
նրամամաղլըգ նէ՞ օլույօր, ճէնապէյնի մի վիր
մէմէք, եօխաս, միւթէվէֆայը Վաթօլէք տիր
տէյնի մի իգրար իթմէմէք, էկէր ճէնապէյնի
վիրմէմէք իսէ, Օնտա տախի Վաթրիքիտանէճէ
եախօտ միլէթճէ հիչ պիր մէսուլնյէթ օլա
մատրգտան պաշգա, Հասուհեան հաղրէթ
լէրինճէ տախի հիչ պիր հուգուգ օլամաղ,
չիւնքի, նասըլ քի եսգընտա պէյան իտէճէ
յիզ տիր, ճէնապէյն, Փամիլեատան պաշգա
Ֆէրտի վահիտ հիւքմ իտիպ, հուգուգ տա
վասընա չըգըշամաղ, վէ միւթէվէֆայը Վա
թօլէք տիր տէյնի իգրար իթմէքլնի իսէ, ար
թըգ էօլէ պիր իտտասայը իտյալըմըդտան տա
խի կէչիրէմէտիկիմիդտէն, Ֆիքրճէ պիղլէրէ
մալիւմ օլմայան պիր նէվի էսէր ու գուվլէ
թէ համլ իտէպիլերիղ . . . Վօլէ պիր իտյալի
հուգուգ ատէթա պիր ճէպը սայըլաճաղըն
տան, մանէվի վէ բուհանի աղըր մէսուլնյէթ
լէր տալէթ իտէր իմիչ, չօգ կի, լաքին մէզ
պուր մէսուլնյէթլէրին թահթընա տիւչէն
լէրին, հաքիմլէրի աճէպա քիմլէր օլաճապլար,
ճիամանի հաքիմլէր մի, եօխաս բուհանի հա
քիմլէր մի, էկէրչի ճիամանի հաքիմլէր իսէ,
նէրէտէ, Պրանասատա մը, եօխաս մէմալիքի
Շահանէտէ մի, ճէնապէյն Պրանասատան կէլ
տի, հիչ պիր տալաճըլըգ իտէն օլմասը, Վա.

Թանաջօլտա խտէ, պա իրատէյի Աննիյէ ճէ-
նաղէ քիլիսէտէ տէՖն օլու՛նտու պիթտի, վէ
տիւնեա ալէմտէ կէօրտիւ իշիթտի, աճէպա
պու՛նտան սօնրա օլաճագ իճրա նէ՞ օլաճագ
արը, — պիղճէ խէյալ — . էկէրչի հաթիւմէր բու-
հանի օլաճագլար խտէ, գա՛նդի քիլիսէնին
գավանինի վէ էսասլարրնա թէվֆիգան մու-
հաքէմէ իտիպ վէ հիւքմ իտէճէքլէր, Վա-
թօլիք քիլիսէսինէ թաթպիգան մը, գապուլ
խտէմէյիղ, չիւնքի թանըմայըղ . պիղիմ քիլի-
սէյէ թաթպիգան մը, գապուլ իտէմէղլէր,
չիւնքի թանըմաղլար . Վսլամ մէղհէպ ու շէ-
րիաթընճա մը, Հասու՛նեան հաղրէթլէրի բէք
չափուք Ֆիրար իտէրլէր, չիւնքի տէօշէքտէ
եաթան մէրիղին թագրիր ու վասիյէթի տա-
խի միւթէպէր թութուլմատըգտան պաշգա,
չահիտ վէ իսպաթսըղ հիչ պիր հիւքմ ճայիղ
կէօրիւլէմէղ :

Վաթօլիք քիլիսէսինին շու քէնտինճէ օ-
լան հուգուգու՛նա գարշըլըգ, պիղիմ տախի
քէնտիմիղճէ պիր հուգուգու՛մուղ վարտըր
քի, Հասու՛նեան հաղրէթլէրի օրասընը պիւ-
թիւն պիւթիւն իղմագ իթմէքտէ տիր . շէօյ-
լէքի, Վաթօլիք քիլիսէսինին, քէնտիտէն Հա-
ղորդ ալանը Վաթօլիք թանըմասը ուսուլին-
տէն իմիշ, պիղիմ տախի, մէճպուլ օլտու-
ղու՛մուղ թագտիրտէ, հէր գանդի քիլիսէ-
տէն օլուր իտէ օլտուն, Հաղորդ ալմագ, վէ

եինէ քէնտի մէզէ պիմիլտէ գալմագ ուսու-
լիմիլտէն տիր . վէ պիղիմ պու ուսուլիմիլ
քէնտիլէրէ տախի բէք ալեա մալիւմ տիւր .
իմտի , եւս Վաթօլիք մէմուրլարըն էանըլմալ
Նլլահ օլտուգլարըն իգրար իթմէլի տիրլէր ,
եւս ինսան օլտուգճա պիր սէպէպէ մէպնի ,
պիլա դաւանու թիւն , Պետրոս վարդասպետ
ճէնապլէրինին , միւթէվէֆա Տատեան հաղ-
րէթլէրինէ Թուշակ վէրմիշ օլմասը իհթիմալի
նի գապուլ խոէրէք , ագլ ու նիղամճա թէֆ-
թիշ ու թաստըգա չըգըմալը տըրլար , վէ եւս
տա , տիւնեատա էմսալի նա մէսպուգ պիթ
հուգուգ խոտատասընա չըգմըշ օլտուգլարընը
իգրար ու պէյան իթմէլի տիրլէր : Վմմա ,
Վաթօլիք քիլիսէսինին ուսուլի է օլէ օլտուգ-
ճա , պիղտէն օլանլար , քէնտիլէրինտէն Հա-
ղորդ ալմասընլար տէնիլիւր իսէ , պիղտէ տէ-
րիլքի , քէնտիլէրտէ քէնտի մէմուրլարընա
թէնպիհ իթսինլէր , վէ պիղիմ ուսուլիմիլ
տախի պիլտիրսինլէրտէ , պիր տահա պիղէ
Հաղորդ վիրմէսինլէր , եօխսա իշթէ պիղիմ
քիլիսէնին գաբուսու աչըգտըր , հէմ իսթէ-
տիկիմիլ կիպի կիրէր չըգարըլ , վէ հէմտէ
կէլէնի գապուլ խոէրիլ , վէ քէնտի ուսուլի-
միլ իգթիղասընճա , հէր քիլիսէյէ տախի ըի-
պէթ խոէրիլ : Վագաա պիղիմ պու ուսու-
լիմիլ , պաղըլարըն ագլընճա , միլէթիմիլ
զարարըլ կէօրիւլմէքտէ տիր , խայր , սէն օնուն

մուղայիրինի խառնա խտեղէք տերիմքի , տիւն-
եանըն կիտիշի սերպէսթիյեէթ ու աստալէ-
թէ տօղրու օլուուգճա , հէր քիլիսէ պիզիմ
ուսուլի գապուլ իտէճէք տիր , լաքին պիզիմ
քիլիսէ շիմտիքինտէն պաշգա վէ սըգը , հիչ
պիր ուսուլ գապուլ իթմէյէճէք տիր . վէ պի-
զիմքիլիսէ իլէ ուղրաշանտա , իշթէ պէօյլէ
հէր վագթ տավայը դայպ իտէճէք տիր . պու
հագըգաթը հալին լայըգըլա անլաշըլմասը
իչին , պիրազ տերինճէ միւթալաա օլունմասը-
նը տավէթ իտէրիզ :

Յ . Վ . Քիւբէլեան ճէնապլէրի մէզքիւր
մէքթուպու պիթիրտիքտէն սօնրա , “ Շիւբ-
հէսիզ , Վաթողիկէ քիլիսէնին պու հուգու-
գու սարիհէսի իպթալ օլունամագ , պինսէնա-
լէյհ իճապ ու իգթիզասընա թէշէպպիւս օլու-
նաճագ տըր ” տէր : \ ուսաւորչական քիլիսէ չօգ-
լուգ էօյլէ կիւրիւլտիւլէրէ բապուճ պըրա-
գըպտա գաշան քիլիսէլէրտէն օլմատըղըն պէ-
յան իլէ պէրապէր , շու թէշէպպիւս օլու-
նաճագ իճապ ու իգթիզասընըն , պիր ան էվ-
վէլ կէօրիւլմէսինէ արղուքէշ պուլունտու-
ղումուզու տախի պէյան իլէտիքտէն սօնրա ,
կէլէլիմ պաշգա միւթալաաթա :

Մէզքիւր Պէյաննամէտէն սօնրա , 1864
յունվար 3 տէ , պիզիմ Վաթրիքիսանէ թա-
րաֆընտան տախի պիր Յայտարարու թիւն
թապ ու նէշը օլունարագ , հագըգաթի հալ

պէյանն , վէ Թէոդորեանն Վարդիա վարդապետ
ճէնապլէրի Թարաֆրնտանն կէլմիշ օլանն պիր
գըթատիգգաթէ շայանն մէքթուպ տախի տէրճ
ու իլանն օլունմուշ տուր : Միւմայիլէյն վար-
դապետ ճէնապլէրի , միւթէվէֆա հաղրէթ-
լէրինի , պիզղաթ քէնտիսի խոստովանանք ի-
տիպ , Արճակում տախի վէրտիքտէն սօնրա ,
եանրնտա Ս . Հաղորդութիւնն պուլունմա-
մասը ճիհէթլէ , եա Արանսըղ քիլիսէսինէ
վէ եատա Տուս քիլիսէսինէ միւրաճաաթ օ-
լունմասը տիւշիւնիւլմիւշ իսէտէ , պատէ-
հու Արճիկեանն Յակոբ էֆէնտի հաղրէթլէրի
վասէթասըլա , Մուրատեանն վարժարանտանն
պիր վարդապետ ճէլպ օլունուպ , վէ պիլա-
շարթ , Ս . Հաղորդութիւնն վէրիլտիկի , վէ
միւթէվէֆանրն ճէնաղէսի իւղէրինէ օգուն-
մասը լաղըմ կէլէն տուալարընն տախի , եինէ
քէնտի Թարաֆլարընտանն , ֆէգաթ Մուրատ-
եանն վարժարանն վարդապետլէրինտէն իքի նէ-
ֆէր վարդապետլէրինն , եանի Հ . Պետրոս
Մինասեանն , վէ Հ . Վրիգորիա Մէրճանեանն
ճէնապլէրինին ըիֆագաթլարըլա , իճրա իլէ-
տիքլէրինն , վէ պուլնտանն խարիճտէ օլանն հէր
պիր լագըրտընըն , քիզպ ու արաճիֆ մագու-
լէսինտէն պուլունտուղունն , սէրահէթէն
Թագրիր ու պէյանն իլէմիշ տիր :

Պու մէքթուպ Թապիաթըլա , Հասուն-
եանն հաղրէթլէրինին հուգուգ տալալարընը

Թա քէօքիւնստէն չիւրիւ թաիւ կիւնստէն , էօ-
 լէճէք խասթէնին , ճան հալլիլլէ , սօն տագը-
 գալարտա պիր դայրէթ ու գուվլէթ իղհար
 ու թէճրիւ պէսինէ չըգըշարդը միսիլու , Յ .
 Վ . Քիւքէլէան ճէնապլէրի իմլասըղա , յուն-
 վար Յ տէ , պիր ու ֆագ Յայտարարու թիւն
 մէյտանէ չըգտըղը կէօրիւլիւշ տիւր :

Մէգքիւր Յայտարարու թիւնտա տախի ,
 էա օպոնն-ճ տարպը մէսէլինէ միւշապին պիր
 իտտաատան պաշգա պիր շէյ կէօրիւլէմէղ ,
 շէօլէ քի , պիր Վաթօլիք քահանասը , մութ-
 լագա Վաթօլիք քիլիսէսինին դաւանու
 թիւնունու գապուլ իթմէտիքճէ , Հաղորդ
 վիրմէղ իմիշ , վէ պինսէնալէյն , պիր Վաթօ-
 լիք քահանասընտան Հաղորդ պլանըն , էլ-
 պէթթէ Վաթօլիք դաւանու թիւնունու գա-
 պուլ իթմիշ օլմասը լաղըմ կէլիւր իմիշ , տիմէք
 իսթէր քի , Վաթօլիք քահանասը ասլա էա-
 նըլմաղ , քէնտի քէյֆինի վէ բէյինի իճրա իթ-
 մէղ , ալտանմաղ , խաթըր սայմաղ , վէհասըլ ,
 քէնտի պօրճու չիզկիսինստէն պիր գըլ բայը
 պըրըմաղ , անխալտըր , Ալլահ տըր , օնլարըն ա-
 լէյնլէրինստէ սույի զանն ճայիղ տէյիլ տիր , վէ
 այնի խէթատըր¹ . էկէրչի Հասուներան հագ-

(1) Ըու պիր գաշ սաթըրտաքի քէլամլարըն , պիր իքի
 տէֆա թէքրարլանմըշ օլմասը դըմնընտա մազուր տիլէրիլ .
 չիւնքի դաթէն Յ . Վ . Քիւքէլէան ճէնապլէրի Պէյաննամէ
 վէ Յայտարարու թիւնլարտա , այնի մատակէր պիր գաշ տէ-
 ֆա թէքրարլանմըշ օլտուղունսան , թապիաթիլլէ պիղ տախի
 թէքէրիւրէ մէճպուր օլմուշուղտուր :

րէթլէրինին շու ուսուլէրինէ իթիպար օլուն-
մագ լազըմ կէլսէ , տիւնեանըն պաթմասընա
չօգ պիր շէյ գալմագ տէյէպիլիրիլ , ջիւնքի ,
զաթէն բարապար տայիմա Ֆազիլէթ իշլէմէ-
յէ եէմին իթմիշտիրլէր , հալ պու քի , հէր
պիր ճինայէթի իշլէմէյէ ճիւրաթ իթսէլէր
տախի , պիւլիւքլէրի թարաֆընտան , խայր
օնլար անճագ Ֆազիլէթ իշլէմէք իշին եէմին
իթմիշտիրլէր , էօյլէ շէյ եաբմազլար . . . տէ-
նիլէրէք , հէր նէվի միւճազաթտան արի պու-
լունաճագլարը , վէ պինաէնալէյհ հէր ճինայէ-
թէ ճիւրաթ իտէճէքլէրի աշիքեար տըր . . :

Աէգքիւր Յայտարարու թիւնտա , Ֆախր
ու թէքէպպիւր իւզըէ կէօսթէրիլէն պիւրհան ,
Պետրոս վարդապետ Աինասեան թարաֆընտան
Փարիս Աերփիագոպոսու հազըէթլէրի թարա-
ֆընա վէրիլմիշ օլան շու աթիտէքի պիր
իմզալը թագրիրտէն իպարէթ պուլունմագտէ
տիր , վէ աիգգաթա շայան եէրի շուրասըն-
տա տըր քի , պունտա տախի Պօղոս պէյ հազ-
րէթլէրինին , քէնտի քիլիսէսինի րէտտ իլէ ,
Վաթօլիք մէզհէպինէ րիւճու իթմիշ օլմա-
սընա տայիր , հիչ պիր լուղէթ օլմայուպ , ան-
ճագ Տօմա քիլիսէսի դաւանու թիւնու մու-
ճիւնինճէ , թուշակ վէրիլմիշ օլտուղու եազըլ-
մըշ տըր :

“ Պէն սահիպ իմզա Արմէնի Վաթօլիքի
” քահանասը օլտուղում հալտէ , շէհատէթ

” խտեղիմ քի , Տասնեան Պօղոս պէյ , վէ քա-
 ” թընտան իքի կիւն էվվէլ , տահա քեամիւ
 ” լէն ագլը պաշընտա իքէն , քէնտի հիւսնի
 ” ըիզասըլա , Աթաղիկէ Հոմէական քիլե
 ” սէնին դաւանու թիւնունու գապուլ իլէ-
 ” տի : Արձակում վէ Հաղորդու թիւն վէր-
 ” տիմ քէնտիսինէ , լաքին վէրջին օծում օլ-
 ” մագլըղը կէրույէ պըրագըլտը , չիւնքի տա-
 ” հա սօն սաթթարը եագլաշմըշ տէյիլ ի-
 ” տի : ”

Հ . Պետրոս Մինասեան
 Հայոց Սամուէլ Մուրատեան
 վարժարանին մատուանապետը :

1864 յունվար 4 .

Միւմայիլէյհ ճէնապլէրինին պու սէնէտ-
 լէրինի , Փարիս Աերփիագոպոսու վէքիլէրի
 ճէնապլէրի տախի թաստիգ իթմիչէր տիր ,
 շու աթիտէքի սուրէթտէ :

“ Իչպու եէմին իլէ , պանա օլունան թագ-
 ” ըիրի , պէն տախի թաստիգ իտէրիմ , վէ Մի-
 ” նասեան Հ . Պետրոսուն իմզասընը միւթէ-
 ” պէր տէյի թանըրըմ :

Բ . Վերոն Բնդհանրական
 փոխանորդ :

Փարիզ 4 յունվար 1864 .

Պետրոս վարդապետին վերափոխի խնդարը
Թագրիրոտէ պաղը շէյլէր վարաւրը քի, Սար-
գիս վարդապետ ճէրհ իթմիշ տիր, շէյլէ քի
Սարգիս վարդապետ խոստովանանքը պէն իթ-
տիմ, արձակուում պէն վերափմ, վէ վէ ֆա-
թրնտան սօնրա տախի, պաշտօնուուն պէն
թէքմիլ իթտիմ տէյի պիղղաթ իգրար վէ
շէհատէթ իթմիշ իքէն, Պետրոս վարդապետ
տախի, հէր նէ գատար խոստովանանք իթ-
տիմ վէ վերջին օծում իթտիմ տիմէյէ ճէսա-
րէթ իտէմէղ իսէտէ, Վօմա քիլիսէսինին դա-
ւանու թիւնուուն միւթէվէֆա գապուլ իթ-
տի, վէ պէնտէ Արձակում վէ Հաղորդ վէր-
տիմ տէր: Պետրոս վարդապետին խոստովա-
նանք, վէ վերջիւր օծում իթմէտիկի, վէ Սար-
գիս վարդապետին տայիմա միւթէվէֆանըն
էանընտա պուլունուպ, Հաղորդու թիւնտան
պաշգա հէր պիր բուհանի ֆարղարը իճրա
իթտիկի, վէ պիղճէ մէճպու ըիյէթ տէ սայիր
Խրիսթիան քիլիսէսինտէն տախի Թօշակ ալ-
մագ սէրպէսթիյէթի ուսուլի տէրքէար օլ-
տուղուլա պէրապէր, վէ պիւ թիւն ֆամիլէա,
միւթէվէֆանըն քէնտի քիլիսէսինէ սատրգ
գալարագ վէֆաթ իթմիշ օլտուղունա շէհա-
տէթ վէ խոտաա իթմէքտէ օլտուղճա, վէ Փա-
րիստէ շու խուսուստա, նէ բուհանի, վէ նէտէ
ճիւմանի հիւքիւմէթլէր Թարաֆրնտան, հիւ
պիր շէյ զու հուրա կէլմէմիշ իտուկի մէյտան-

տէ պու լու նտու գճա , թապիաթիլէ Պետրոս
վարդապետին թագրիրինտէն բէք չօգ զկյա-
տէ , Վարդիս վարդապետին թագրիրինէ ի-
թիմատ օլու նմագ լաղըմ կէլիր իսէտէ , պիզ
պիր տագըգ ա իչին իքիսինին թագրիրինի միւ-
սալի տէրէ ճէտէ , հագգանիյեէթ ու սըհհէ-
թէ մագրու նտուր գըյաս իտէրէք , հագըգա-
թը հալին զահիրէ իսրաճը զըմնընտա , տա-
հա սայիր թէֆթիշ ու իսպաթլարա իհթի-
յաճըն լիւզու մու նու ճայիզ կէօրաիւքտէն
սօնրա , Յ . Վ : Քիւբէլեան ճէնապլէրինէ սի-
ւալ իտէրիւքի , մէգքիւր Յայտարարու թիւ-
նու թապ ու նէշը իթտիրաիքլէրի կիւն վէ
ստաթա գատար , Վարդիս վարդապետին սէօյ-
լէտիքլէրինի ճէրհ իտէպիլէ ճէք , եէտլէրինտէ
Պետրոս վարդապետին իգրար ու շէհատէ-
թինտէն պաշգա , նէ մալիւ մաթ վէ նէ պիւր-
հանլարը վար իտի . եալընըզ Պետրոս վարդա-
պետին թագրիրի էօյլէ տէյիլ մի . բէք պլեա ,
իմտի էօյլէ օլտու գտա , շու նու տախի սիւալ
իտէրիւքի , Վարդիս վարդապետտէն զկյա-
տէ , Պետրոս վարդապետին շէհատէթինէ ,
նիչին իթիմատ իթմէքտէ տիրլէր , Վիսիթար-
եան ու խտտան օլտու գլարը իչին մի , հալ-
պուքի Վարդիս վարդապետ տախի մէգքիւր
ուխտա շու նճա սէնէլէր իսըտմէթ իթմիշ
տիր . իմզամ վէրաիկի իչին մի , Վարդիս վար-
դապետին տախի մէյտանտէ իմզասը վար տըր .

եկմին ի թախկի իշին մի, հէր նէ գատար եկե
մինէ հաճէթ եօգ խտտէ, հէլէ օնու շու
նուհլա տախի չիւ բիւ տիւ բիւ զքի, տահա եկե
մին ի թմէ զտէն է վվէլ, շէքիլէն թէլէկրաֆա,
մէրգ ում թարաֆընտան, եինէ թէլէկրաֆ վա
սէ թասըլա վէրիլէն ճէվապա տախի, այնի տե
րէճէտէ ի թիմատ խտիպ, վէ էհէմիլյեէթ վի
րէրէք, էվվէլքի Այաննամէյի նէշր ի թախի
միշ խտիլէր, տիմէք տիր քի, եկմին սայէսին
տէ, եէնի պիր գու վվէթ քէյտա խտէմէմիշլէր
տիր: Փարիս Աերփիագոպոսու վէքիլի ճէնապ
լէրինին, Ատրոս վարդապետին թագրիր վէ
եկմինինէ շէհատէթ վէ թաստիգ ի թախկի իշին
մի, էվվէլքի թէլէկրաֆ տախի այնի գու վվէթ տէ
խի, օնտան նէ հասըլ օլուր, նիհայէթ սիւալ
խտէրիզքի, շու իքինճի Յայտարարու թիւն
տան մագսէտլէրի նէ տիր, նէ իսպաթ վէ նէ
սահիհլիք պէյան ի թմիշլէրտիր շու խէյալի հու
գու գու գազանմագ իշին, — պուհուէն ճէվապը
նը պիզ եինէ մէզքիւր Յայտարարու թիւն
տան ալմալըյըլ: «Աստի՛ ուրիշ ծանուցա
նելու բան չէր մնար, եթէ վերայիշեալ պաշ
տօնական յայտարարութեան մէջ թէսդոր
եան Սարգիս վարդապետի ստորագրու թեամբ
հրատարակուած տեղեկագիրը զմեզ չհարկա
գրէր՝ որ Փարիզու Վեր. Աքքեպիսկոպոսին
կնքովը վաւերացած վկայականը հրատարա
կենք, որն որ հետեւեալն է:» Այնի տիմէք

խաթէրլէր քի, անձագ Վարդիս վարդապե-
տին տեղակագիրինի ճէրհ իթմէք իշիւն, մէզ
քիւր Յայտարարու թիւն վասէթասըլա, Փա-
րիս Աերփիագոպոսու միւհրիւյլէ թաստիգ օ-
լունմուշ օլան, Աետրոս վարդապետին թագ-
րիր վէ եէմինինի թապ ու նէշր իթտիրմէյէ
մէճպուր օլմուշար, վէ արթըգ պունտա հիջ
պիր շէքք վէ շիւրհէ իտէճէք քէօշէ գալմագ
իմիշ, Վարդիս վարդապետին սէօյլէտիքլէրի-
նին շիւրիւյէ ճէկինէ, վէ Աետրոս վարդապե-
տին սէօյլէտիքլէրինին, սէրէ սէրփէ պիւյիւ-
յէճէկինէ :^o Հասունեան հազրէթլէրինէ պու-
պապտէ պիզ տախի հագգ վէրիրիւ, շիւնքի
հագըգաթէն տախի, շու իտաաալարընտա,
միւշարիլէյհ հազրէթլէրինին օլ թաստի-
գինտէն պաշգա տայանձագ, հիջ պիր տաւ-
լարը եօգտուր, նասըլքի քէնտիլէր տախի
թագրիր իթմէքտէ տիրլէր, լաքին շունա թէ-
աճճիւտ իտէրիւքի, Փարիս Աերփիագոպո-
սու հազրէթլէրինին, պիր վարդապետին
թագրիրինի վասնէն, իմզա իլէ, վէ եախօտ
միւհիւր իլէ, քէնտիախի ինանտըգտան պաշգա,
թաստիգ տախի իթմէսինտէն նէ հասըլ օլա-
պիլիր, վագաա պիզ տախի էօյլէ պիր զաթը
միւհթէրէմին շախարնա թաղիմ ու իհթիրա-
մաթա հաղըրըլ, հալ պու քի, քէնտի ինան-
տըգլարընա տախի, պիզղաթ քէնտիլէրի կի-
պի ինանմայա մէճպուր տէյիլիւ, օնլար իա-

Թէ տիբլէրիննէ ինանըս , իսթէմէ տիբլէրիննէ
ինանմամայա նէ դատար սերպէսթ իտէլէր ,
պիղ տախի օլ դատար սերպէսթիղ . Ատորոս
վարդապետ Թագրիր վէ եէմին իթմիշ իմիշ ,
վէ միւշարիլէյն հաղրէթլէրի տախի ինանըս
Թաստիգ իթմիշ իմիշ , վէ Հասուհեան հաղ-
րէթլէրիտէ , օլ Թաստիգնամէյի բէք միւթէ-
պէր Թութար իմիշ , չօգ իյի , իսթէտիբլէրի
դատար ինանըս միւթէպէր Թութապիլիլ-
լէր , լաքին պիղէտէ էօյլէճէ ինանըս իթի-
պար իթմէյէ , նէ տիւնեատա , վէ նէտէ ահ-
րէթտէ , դէրրէ դատար իպրամ վէ ճէպր ի-
տէմէղլէր , ջիւնքի պիղիմ տախի քէնտի Թարա-
Ֆրմըղտան , կէրէք Սարգիս վարդապետին
Թագրիր ու շէհատէթլէրիննէ , վէ կէրէք սա-
յիր միւթէպէր զաթլարըն Թաստիգ ու Թահ-
գըգաթլարընա , Թըպգը քէնտիլէր դատար ,
վէ պէլքիտէ դիյատէ , ինանըս միւթէպէր
Թութմայա հագգ ու սերպէսթ լյէթ իմիղ վար-
արը . էկէր քէնտիլէր պիղի , քէնտի ինանտըգ-
լարընա ինանմայա տալէթ իտէրլէր իտէ , պիղ
տախի քէնտիլէրի , այնի հուգուգ իւղրէ ,
պիղիմ ինանտըգլարըմըղա ինանմայա տալէթ
իտէրիղ , էմմա քէնտիլէրին քիլիտէսի իգթի-
ղասընճա , իհթիմալ տըր , պէօյլէ խուսուս-
լարտա , պիր Աերփիօգոպոսուն վէ եախօտ սա-
յիր պիր ըուհանի պիւյիւք մէսնէտտարըն
շէհատէթիննէ , պիր քիւջիւք մէմուրտան վէ

պիտի աշխարհակամարտան զհետոտ իմիմանա աւ ըի
 այէթ իտերլէր իմիշ, սերպէսթաթիլէր իտե-
 պիլէրլէր, լաքին պիզիմ իմտիմիզտէ, հագգա
 նիյեէթտէն պիւյիւք վէ սահի՛նիքտէն զհյա
 տէ իմիմանա աւ ըիայէթէ սեզամպը հիշ պիւ
 քէս եօգ տուր, իսթէր Կաթաւ զիկոս օլտուն,
 իսթէր Փապիս, իսթէր շիւնկիւր Վարկոս, իս
 թէր ժամկոչ Կիրակոս, պիզ անլէրին քէսճ
 Ֆէսինի պիլէր գութաթաթէն իտերլէր,
 անճագ հագգանիյեէթ վէ սահի՛նիք պրըզտե
 թիսի, գանդիսինին տերունիմտէ չրգար իտէ,
 օնտ ըիայէթ իմիմէյէ քէնտիմիզի պօրճու
 թանլըրը, վէ պու կիւնքի քէսճճէյի էնի
 մէտէնիյեէթ աւ ինսանիյեէթէր տաթի, այնի
 մէպատիյէ ըիայէթ իմիմէքտէ տիրլէր, Փապիս
 Վերսիսագոպոսու հապրէթէրի Վեարոս վար
 գապէտիս թագրիւր աւ եէմիմինի քէնտի միւ հ
 ըիւյլէ թաստիգ իմիմիշ իմիշ, պիզէ նէ, նէ
 վապիճէմիզ, պիզ քէնտիլէրինի թարաճըմիզ
 տան վէքիլի մութլագ նասպ իմիմիշ տէյիլիզ,
 քէնտիլէրի պու մաստէտէ պիզիմ իշին պիւ
 հաքիմ տէյիլ տիրլէր, ճանլարը իսթէմիշ
 թագրիւր ալմըչար, ճանլարը իսթէմիշ եէմին
 իմտիրմիշէր, քէյճիլէրի իսթէմիշ Հասուն
 եան հապրէթէրինե շու իմրալարը թէպլիզ
 իմիմիշէր, պու պապտէ պիզճէ հիշ պիւ իլիշիւ
 քէօշէ եօգ տուր, վէ շիւտիքի հալ էօյլէ շէ-
 հատէթ աւ թաստիգլէրէտէ պիզ քէնտի թա

րաՖրմըղտան միւհթաճ տէյիլիզ, վէ հաթթ
թա, շուրասը տախի թէաճճիւպէ շայան
տըրքի, Փարիս Աերփիագոսպոսու հազրէթլէ-
րինին, Աեարոս վարդապէտտէն իգրար վէ եէ-
մին իթտիրիպ իմզա ալմալարը, անճագ բու-
հանի պիւյիւքլիւք հուպուգույլա, քէնտիլէր-
ճէ տախիլի պիր շէյ օլուպ, Ֆէգաթ խարիճէ
չըգարըլարագ, տալա գազանըլմագ զըմնըն-
տա, իշէ եարար պիր շէյ տէյիլ իքէն, ջիւնքի
միւշարիլէյհ հազրէթլէրի, իքի պիր պիրինէ
զըտտ սէօյլէյէն թարաֆլարը, բուպէրու կէ-
թիրէրէք թէֆթիշ, իսթինթագ, վէ մու-
հաքէմէ իթտիքտէն սօնրա, հապըգաթը հալ
պիր տիւրլիւ զահիրէ չըգամայըպ, գարան-
ըգտա գալտըղը իշին, ագըպէթքեար եէմի-
նէ միւրաճաաթ իթմէյէ մէճպուր օլմուշ
տէյիլ տիրլէր, Յ. Ա. Քիւքէլէան ճէնտպ-
լէրի, կիւյա պիր ազիմ պիւրհան պուլմուշ
լար կիպի, մէզքիւր միւհրիւն վէ իգրար ու
եէմինին սուրէթինի թապ ու նէշը իթտիր-
մէյէ միւսարաաթ իթտիքտէն պաշգա, իսթ-
մի քէլամ օլարագ տախի, « Ասոլ իրաց վիճա-
կը կ'իմացուի, և թէտղորեան Վարդիս վար-
դապէտի ստորագրու թեամք հրատարակուած
տեղեկագրոյն վրալ ալ խորհրդածու թիւնը
նեւու տեղի չի մնար : » տէր, Շէօյլէքի,
Փարիս Աերփիագոսպոսուհուն թաստիգնամէ-
սի մէյտանտէ օլտուգճա, արթըգ Վարդիս

Վարդապետին Տեղեկագիրի (Թագրիր) իւզէ-
 րինէ տիւ շիւնիւ պ միւ Թալասա իթմէյէ տախի
 հաճէթ գալմազ իմիշ : Հագրգաթէն , պու-
 թէ աճճիւ պէ շայան պիր իտտասա տրր , վէ
 պու նտա տախի , Էս օրո-նո-ճտան պաշգա հիշ
 պիր շէյ կէ օրէ մէյիզ , գիրա , քէնտի ինանտը
 զընա , պաշգա տրնըն տախի ինանմատրնը ճէ պրէ
 չքգը շմազ իտտասա տրնտան պաշգա պիր շէյ
 տէյիլ տիր :

Եւ Յ . Վ . Տիւ բէլեան ճէնապրէրի , պիզ
 տէ գարչըրգ օլարագ , թըպգը սիգիմքի կի
 պի , - Մատամ բի Մարգիս վարդապետին իմ
 զասը մէյտանտէտիր , արթըգ Փարիս Աերփիս
 գուգուս հազրէ թլէրինին իմզասը իւզէրինէ
 տիւ շիւնիւ պ միւ Թալասա իթմէյէ տախի հա-
 ճէթ գալմազ , - տէր իսէք , նէ ճէ վապ վէ-
 րիրսինիզ աճէպ , պիրիսինին մէսնէ աճէ տիւ
 կէրինաէն պիւյիւք պու լու նմատրնընը , հոյ
 պու բի հազգանիյէթ նէ զտիմտէ , պիւյիւք
 բիւ շիւք սալա թանըյամայաճաղընըր , գտթէն
 պալեատէ պահս ու պէյան իյլէ միշիզ տիր :

Հասունեան հազրէ թլէրինին , Է հալիաէն
 նիշէլէրին գըյաս ու թասավվուրունճա , մէ-
 Էլու Ֆ պու լու նտու գլարը Ֆէթմնէթ ու Էմ
 րի պասիրէ թէ բաղմէն , պէ օյլէ պիր գուրու
 լագըրտը տէյէնէ կինէ տայանտրագ , հու-
 գուգ իտտասա տրնա չքգը շմայա ճիւրաթ իթ-
 մէլէրի զըմնընտա , գիյատէ սիյլէ թէ աճճիւ պ

խթմէքստէ օլտուղու մուղ հալտէ , խաթրլո
մըդա պիր սիւալ տահա կէլմիշ տիր . շէ օյլէ քի ,
աճէպա , պիւթիւն տիւնեա մուվաճէ հէ սինտէ
խարաղ իթտիքլէրի , շու պիր խոստովանահայ
ըրն շէ հատէթ ու եէմինինէ մութլագա ի
թիմատ վէ իթիպար օլունմագ լաղըմ տըր ,
մէպատիսի (սկզբունք) իգթիղասընճա , Աեա
րոս վարդապետ ճէնասպլէրի սահիհ ու զայրի
սահիհ օլտուղու թագտիրտէ , մէսէլա գալ
գըպտա , միւթէվէֆա պէյ հաղրէթլէրի ի
չին , պէն միւթէվէֆա հաղրէթլէրինէ Հա
ղորդութիւն վէրտիկիմ վագթ , 67 սէնէտէն
պէրու , Վոմա քիլիսէսինտէն խարիճտէ պու
լունմուշ օլտուղու կիւնահընըն աֆվ օլուն
մասը նիյէթիլէ , շու գատար պին ֆրանք Նե
րդը-ի-ն փարասը , վէ ֆիլան մանասթըր իչին
շու գատար , վէ ֆիլան քիլիսէ եախօտ բարա
իչին պու գատար ֆրանք իթա օլունմասընը ,
էքիտէն թէնպիհ վէ վասիյէթ իլէտի , տէյի
թագըրի վէ շէ հատէթ , վէ Փարիս Աերիիագ ո
պոսու հաղրէթլէրինէ զտինտէ տախի եէմին իլ
լէսէ իտի , լաղըմ կէլէն միգտար ֆրանգը տա
խի , միւթէվէֆա հաղրէթլէրի ֆամիլէասըն
տան թալէպ վէ իտտաա իթմէյէ սէլահիյէթ
լէրի օլապիլէ ճէքմիլիտի , վէ շէրան վէ նիղամէն
էօյլէ պիր հուգուգա հիւքմ ու իլամ գաղա
նըլապիլէ ճէքմիլիտի . - Հանչա , զիրա էօյլէ
պիր հէվայի տավանըն հիչ պիր հիւքիւմէթտէ

տիցնէնիլմէսի տախի ճայիզ կէօրիւլէմէյէրէք ,
անճագ իմզա վէ շահիտ իսթէնիլէճէկի շիւք-
հէտէն միւսթէզնի տիր , իմտի , օլ պապտէ
միւթէպէր թութուլամայան պիր շէհատէթ
ու եէմինին , այնի էսատէ մէպնի , թէպտիլի
մէզհէպ պապրնտա տախի , միւթէպէր թու-
թուլամայաճաղը , շէմա կիպի աշիքեար տէ-
յիլմիտիր :

Հասունեան հազրէթլէրի , մէզքիւր Պէ-
յաննամէտէ , “ () քիլիսէնին պիր մէմուրու
քէնտի իթիրաֆ իթտիկի ֆէրայիլէ մէզհէպիւ-
յէ . . . ” քէլամլարընը զեքր իլէ , հէր մէ-
մուրուն ֆէրայիլի վար իտուկին իգրար ի-
տէրլէր , վէ հագըգաթէն տախի էօյլէ տիր ,
վէ թապիյաթիլէ պիր մէմուրա քէնտի ֆէ-
րայիլինի պիր պիլտիրէն ամիր պուլունամալը
տըր , վէ ամիր իլէ մէմուր պէյնինտէ լաղըմ
կէլէն պէնտ վէ նիզամաթ , բուհպանլար , վէ
խուսուսիլէ Վաթօլիք քիլիսէսի բուհպան-
լարը պէյնինտէ , տէյէպիլիլիլ քի , սայիր ա-
միրլէր իլէ մէմուրլար պէյնինտէ պուլունան
պէնտ ու նիզամաթա նիտպէթլէ , բէք չօգ
զիյատէ սուրէթտէ սրգը վէ միւքէմմէլ տիր ,
եանի տիմէք իսթէրիլ քի , Վոմա քիլիսէսի-
նին հէր մէմուրու , քէնտի ամիրինէ քէմալ
մէրթէպէ իթաաթ պիրլէ , ֆէրայիլի լաղը-
մէսինի իճրա իթմէյէ պօրճլու պուլունամազ-
տէ տիր , վէ պինայէնալէյհ , Պետրոս վարդա-

պետ տախի , թապիյաթիյէ , քէնտինտէն
պէօյիւք բուհանի մէանէտտարլարըն իթաա
թը թախթընտա պուլունտուղույլա պէրա
պէր , քէնտի Ֆէրայիղէրինի տախի իճրայէ
մէճպուր պուլունմագտէ տիր , իմտի , շու
Ֆէրայիղ իգթիղասընտան ճէսարէթ ալարագ
սիւալ իտէրիղ քի , պիր Կաթօլիք խոստու
վանահայրտան Թոշակ ալմըշ օլան ճէնաղէ
հագգընտա , հուգուգ իտտաասընա չըգըշ
մագ , Հասունեան հաղրէթլէրինին Ֆէրայի
ղինտէն պուլունտուղու թագտիրտէ , մէգ
քիւր Թոշակը վէրմիշ օլան Պետրոս վարդա
պետին տախի , էօյէ պիր հուգուգուեն իտ
տաասընա էվլէլա քէնտիտի չըգըշմասը , վէ
անինտէ քէնտիտէն պէօյիւք օլանլարա քէյ
Ֆիյէթի հալի իխպարա միւսարաաթ իթմէսի ,
վէ հէր նէ ճիհէթլէ օլուր իտէ օլտուն , էօյ
լէ պիր աղիմ հուգուգուեն իպթալ օլունտու
ղունու կէօրտիւքտէ , եա Կաբա , եա Փարիս
Սէրփիսգոպոսու , վէ եատա Հասունեան
հաղրաթընա , ալէթթաճիլ պիլտիրմէսի , քէն
տի Ֆէրայիղի իգթիղասընտան տէյիլմիյիտի ,
շու խուսուստա իհմալ իթտիկի հալտէ , մէսու
լիյէթ թահթընտա գալմաղմըրտը . վէ էօյ
լէ օլաճաղընրտա պիլմէղմիյիտի . հալ պու քի ,
միւմայիլէյհ վարդապետ ճէնապլէրի , Փարիս
տէ քէնտիտի էօյլէ պիր հուգուգ իտտաասընա
չըգըշմատըգտան պաշգա , նէ Փարիս Սէր

փիսգսպսու հաղրէթլէրինէ էօյլէ պիր շէյ
իխթար իթմիշ տիր, վէ նէտէ, եւ Վօմայա
վէ եախօտ պուրայա Հասունեան հաղրէթ-
լէրինէ հիչ տէյիլ իսէ պիր թէլէկրաֆ չէք-
մէյէ հաճէթ կէօրմիւշ վէ միւսարաաթ իթ-
միշ տիր, նասըլ քի, պուրատան քէնտի ամի-
րի թարաֆընտան օն կիւն սօնրա չէքիլմիշ օ-
լան թէլէկրաֆ, սէօյլէտիկիմիղի, սալա մա-
նեա գապուլ իթմէղ սուրէթտէ թաստիգ
իթմէքտէ տիր: Աէ մանեա վիրմէլեյիղ շիմ-
տի պիղ միւմայիլէյհ վարդապետին սիւքիւթ
եախօտ վաղիֆէսիղլիյինէ, քէնտի ֆէրայիղի-
նի թանըմամըշ տըր տիսէք, Հասունեան հաղ-
րէթլէրինին խտտաալարը չիւրիւր, չիւնքի,
միւմայիլէյհին օլ սօնրաքի ֆարդտա իհմալը
եախօտ թագսիրաթը իրթիքեապ իթմիշ օլմա-
սընտան, թասիաթիյլէ, այնի իհմալ ու թագ-
սիրաթը իրթիքեապ պիրլէ, Վօմա քիլիսէսի
դաւանու թիւնունու թէքլիֆ իթմէքսիղին,
միւթէվէֆա պէյ հաղրէթլէրինէ Հաղորդու-
թիւն վէրմիշ օլմասընա տախի, իհթիմալ հա-
սըլ օլուր, վէ իշթէ օլ վագթ տախի, Հա-
սունեան հաղրէթլէրինին, մէղքիւր Աէյան-
նամէտէ, « բու հանի պիր մէմուր, Աաթողի-
կէ քիլիսէ դաւանու թիւնունու գապուլ իթ-
մէյէն զաթլար հագգընտա, քէնտի մուգատ-
տէս բու հանի խըղմէթինի պիր վէճհ իլէ էտա
էտէմէղ, » քէլամլարը քեամիլէն մահվ օլուպ

կիտէր : Պիլա դաւանութիւնն Հաղորդու-
թիւնն վերմիշ ասիր տիտէք , Փարիս Աերփիա-
գոպոսու հաղորէթլէրինէ վերափլէրի իմզա
վէ իթափլէրի թագրիրտէ , խիլաֆը իրթի-
քեապ իթմիշ օլմալարը իճապ իտէր : Աշթէ ,
պիզճէ , շու մէսէլէնին էն զիյատէ տիգգաթ
իտէճէք եէրիտէ պուրասը տըր , զիրա , նէ
աճայիպ շէյտիր պու քի , տարը Հաղորդու-
թիւնու վիրէն մէմուր , ճէնաղէնին պաշը
ուճունտա օլուպ , վէ Փարիս կիպի պիր Վա-
թօլք տէվլէթ բայիթաթթընտա պուլուճն-
տուղու հալտէ , հիչ տէյիլ իտէ , քէնտի պիւ-
յիւքլէրի թարաֆընտան , սօնուճտա իշիտէ-
ճէքլէրի թագիր ու սիթէմին գօրգու վէ միւ-
լահաղասընա մէպնի , շու քիլիտէ վէ մէզէպ
հուգուգու իտտասընա չըգըճմազ , վէ հաթ-
թա պիւթիւն պիւթիւն սիւքիւթ իտէրտէ ,
Իսթանպօլտա պուլուճնան պիր դաթ , հիչ պիր
շէյտէն թէքմիլ պիր մալիւմաթը օլմատըղը
թագաիրտէ , անճագ իքի , վէ տահա տօղ-
րուսու պիր (շիւնքի իքիսինին մէնպաի պիր-
տիր) թէլէկրաֆա կիւվէնէրէք , հուգուգ իտ-
տասսընա չըգար :

Ը իմտիցէ գատար վուգու պուլմուշ օլան
նիշէ էմսալէ , վէ էլհալէթիւլհաղիհի մէյ-
տանտէ պուլուճնան պիւրհանլարա նաղարէն ,
շու մէսէլէտէ պիզլիմ իթիգատը գավիմիզճէ ,
Պետրոս վարգապետ ճէնապլէրի , անճագ պիր

ասըլ խորիսթիցանիլդ վէ ինսանիյե էթ ըուհու-
նա ըիսյէթէն, միւթէվէֆ ս պէյէ, էջլէ
գաւանու թիւն մաւանու թիւն լազըրալը
իթմէքսիղին, Հաղորդու թիւն հիմմէթ իսիսյ,
վէ սօնրատան իսէ, Վսթանսյօլ թարաֆըն-
տան գօքմայա պաշլայան սօրատան գօքա-
րագ, տէնիղէ աիւշէն, գամըշա սարըլըր,
ֆէհվասընձա, չարնաչար, վէ քէնտի զամիր-
լէրինէ ըաղմէն, սուրատան չէքիլմիշ օլան
թէլէկրաֆա, էջլէ պիր մէճհուլ սուրէթտէ
ճէվապ վիրմէյէ, վէ Փարիս Աերիսգոսյոու
հազրէթլէրի նէզտինտէ տախի էէմին իթմէ-
յէ մէճսուր օլմուշ օլտու գլարընտան, պաղը
հալ ու հարէքէթ վէ քէլամլարընը գրիթիգա
իթմէքլիքտէն սարֆը նազար իթմէյի, ինսաֆ
ու զամիրիմիղ իգթիզասընձա ճայիղ կէօրիւր
իսէքտէ, պիր Հինտ կիթմէքտէն իսէ, պիր
հինտի կիթմէսի տահա էվլէա տըր, տարպը
մէսէլինէ թէվֆիգան, անձագ, շու զուհու-
րա կէլմիշ օլան հուգուգ իտտաասը պիւր-
հանլարընը չիւրիւթմէք նիյէթիյլէ, հիչ տէ-
յիլ իսէ, պիր գաչ սիւալ վէ թէֆթիշի ճա-
յիղ կէօրիւրիւղ:

Աիւմայիլէյհ վարդասպետ ճէնասյլէրինէ,
էվլէլա շուհու սիւալ իտէրիղքի, Հասուն-
եան հազրէթլէրինին, շու հուգուգ իտտա-
լարընա նէ տէրլէր, հագգ վէրիլլէր մի, էօլս-
սա հագգսըղ պիր իտտաամըտըր տէրլէր, է-

կէր հագգ վերմէղէր իսէ , սիւքիւթ իսէ
րիզ , եօգ , էկէրջի հագգ վէրիւրէր իսէ , պիղ
սէ քէնտիլէրտէն ճէվապ իսթէրիզ քի . նէ
սէպէպէ մէպնի , քէնտիլէր տահա քիւչիւք
վէ տահա զիյասէ իտտասա իսէպիլմէյէ գօ
լայլըգլարը պուլունհաուզու թագտիրտէ , հէմ
իհմալ իթտիլէր , վէ հէմտէ հիչ տէյիլ իսէ ,
քէնտիլէրտէն զիյասէ պիւյիւք մէսնէպէրտէ
պուլունհանլարա իիթարա միւսարաաթ իթ
մէտիլէր . իսուսուսիլէ քի , ճէնազէնին Վս
թանպօլա նագլ օլունհաճաղը էվիլէլինտէն գա
րարտատէ օլմայուպ , իլլա Վսթանպօլտան
րէյ ու թալիմաթա պէքլէնիլմէքտէ իտի , տիւ
մէք տիր քի , օրատա գալմաար միւնասիպ կէօ
րիւլմիւշ օլսա իտի , եա պուլունհաուզու գա
պիրտէ գալաճագար , վէ եախօտ սայիր պիր
գապրէ նագլ օլունհաճագար , վէ օլ վագթ ի
սէ , թապիաթիլէ , քիլիսէճէ շու պուրատա
իճրա օլունհան ճէնազէ տէ ֆնի զիյնէթի , տիւն
եատէ իճրայէ կէլմէմիշ օլան շէյլէրին սըրա
սընտա պուլունհաճագար . վէ պինտէնալէյհ
մէգքիւր բուհանի հուգուգ իտտասար տախի ,
մէյտանէ կէլէմէյիպ , մէսուլիյէ էթ քէնտի իւ
զէրլէրինտէ գալաճագար , եօխսա , արատան
վագթլար կէչտիքտէն սօնրա , եա Հասուն
եան հազրէթլէրի թարաֆընտան , վէ եախօտ
սայիր պիր թարաֆտան , եինէ պէօյլէ տա
վաճըլըգ օլունուպ , վէ տավա տախի գաղա

նորարդ տա , մէ զարե կիրմիշ օլան ճէնապէնին ,
Փարիս կիպի պիր մէմլէքէթտե , մէ զարտէն
չբգարըլարագ , իպրէթի ալեմ օլմագ իւզրե ,
պիր քիլիսէյէ կէօթիւրիւլմէսի իգթիլա ի
տէճէքաի , վէ շու ույղուհուղուղա իտե ,
քէնտի թարաֆլարընտան , իհմալարընտան , վէ
եախօտ տահա զիյատե իհթիմալլիսի , քէնտի
ֆէրայիզլէրինի թանըմաարդլարընտան նաշի ,
սէպէպիյէթ վէրիլմիշ օլաճագլարար :

Աքինճի , սիւալ իտէրիզ քի , էկէրչի միւ
թէվէֆա հազրէթլէրի , Վաթօլլիք դաւանու
թիւնուհու գապուլ իթմիշ իտե , Հաղորդու
թիւնտան վէ Արճակումտան էվլէլ իգթիլա
իտէն , խոստովանանքը նիչին քէնտիլէրէ օլմա
մըշարը , վէ եախօտ եէնի իմանէ կէլէն զա
թա , նէրէտէն սէլահիյէթ ալարագ Արճա
կում վէ Հաղորդու թիւն վէրմիշլէրաիլ , մէ
կէրչի , Վոմա քիլիսէսի խոստովանանքսըլ Հա
ղորդու թիւնա բուխասթ վէրիլմի : Օանն իտէ
րիզ քի , Սարգիս վարդապետ ճէնապէրինին
խոստովանանք իթմիշ օլտուղուն ինքեար ի
տէմէզլէր , իմաի , իպքեաթ օլմագ իսթէրիզ ,
նամըլ օլուրտա , պիր Հոսվմէական խոստու
վանահայր , եէտի խորհուրդլարտան պիրիսի
օլան խոստովանու թիւնու , պիր Ալուսաւոր
չական խոստովանահայրա օլուշ օլան պիր
զաթը , Վաթօլլիք տիր տէյի թանըյապլիլը ,
էկէր էջլէ թանըր իտե , իքի քիլիսէ պէյնինտե

հիշ պիր ֆարդ եօդ տուր, հէր Վաթօլիկին
Վուսաւորչական քահանատան, վէ հէր Վու-
սաւորչականն Վաթօլիք քահանատան, սէր-
պէսթճէ վէ պիլա շարթ խորհուրդ ալմասը-
նը ճայիլ կէօրիւպ վէ գապուլ իթմէքլիյի
թագրիր իթմէլէրի լազըմ կէլիր, եօդ էկէր-
չի թանրմազ իսէ, իքի քէրրէ իքին տէօրթ
խտէր կիպի շիւքհէսիզ սուրէթտէ, եա միւ-
թէվէֆա հազրէթլէրինէ, Վուսաւորչական
հալինտէ, վէ եատա քէնտի քիլիսէլէրինին ու-
սուլինէ գարչը իշլէյէրէք, խոստովանանքսըզ
օլարագ, Հազորդու թիւն վէրմիշ օլտուգլա-
րընը իգրար իյլէմէլէրի իգթիզա իտէր :

Իւջիւնճիւ, սիւալ իտէրիզ քի, Վօմա քի-
լիսէսինին իգթիզասընճա, վէ քէյֆսիզին վագ-
թի օլտուգճա, եէտի խորհուրդլարտան պի-
րիսի օլան Վերջին օծումուն իճրասը լազըմ
կէլիր, վէ խոստովանահայր օլանըն, քէյֆսի-
զին պաչը ուճունտա, սօն սաաթլարընտա,
պէքլէմէսի վաճիպաթտան իքէն, նէ աճայիպ
հալ տիր քի, միւթէվէֆա կիպի մուազղամ,
վէ տահա եէնի իմանէ կէլմիշ օլան պիր դա-
թըն եանընտա պուլուլուպ, մէզպուր խոր-
հուրդու իճրա իթմէզլէրտէ, ագլպէթքեար
էսկի հէրէփիլուղունտա գալարագ, Վերջին
օծումուղ¹ էօլիւր : Պիզիմ պիզղաթ Վաթօ-

(1) Վերջին օծումն պիր խորհուրդ տուր քի, ներէլի կիւ-
նահը տէֆ էտէր, վէ էօլիւմ վագթընտա շէթանըն էվղա-

վերջերսն թատրիգ իթտիկիսկիզէ նազարէն ,
 իշպու Ա երջին օծում գրմնրնատա , բարաս թա-
 րաֆրնտան աշրր մերթէսէ տիգգաթ վէ
 իհթիյաթէ ըիայէթ օլունմագ ֆարղ օլտու-
 ղունտան , պիր կիւն մօնսէնեէօր Վօրէ ճէ-
 նասլէրի , սէղայէթ սօուգ վէ պօրայլը ֆուր-
 թունայլը պիր հաւատա , Վսկիւտար թարա-
 ֆրնտա պիր ֆագըր խասթէ իչին չաղըրլարգ-
 տա , հէման գօշուս կէթիշմէյէ հիմմէթ իթ-
 տիքտէն պաշգա , անճագ մէղքիւր խօրհուր-
 գուն իճրասը խաթըր իչին , կիճէ տախի քէյֆ-
 սիղին եանընտա գալմասը լաղըմ կէլաիկինտէն ,
 պիր գանարէ իւղէրինտէ եաթմայը տախի իր-
 թիքեաս պլէմիշ տիր . հալպու քի քէնասիլէր ,
 միւթէ վէ ֆա հաղրէթլէրի կիպի պիր զաթըն ,
 ճանը վէ թէնի սէլամէթինի մուճիպ օլա-
 ճագ պիր աղիմ խօրհուրգուն իճրասընը , “ ի
 վերջինս չէ ”¹ աէյէրէք , թէսաաիւֆ չարխընա
 իհալէ պիրլէ , էմրի պասիրէթին վէ քէնասի
 վաճիպէլէրինէ , խարիճինտէ պուլունմուչլար
 տրը :

Տէօրտիւնճիւ , սիւալ իտէրիղ քի , նէ

լէրինէ գարջը տուրմագ իչին՝ գուվիթ վէրիւ . վէ « ԿԵԼԵԹ
 ԿԵԹԵ՛ Էյէր ճանըմըղա ֆայտէլի խէ ,

ԲՐԻՍՏՈՆԷԱԿԱՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

Հասունեան Գ . Նախագահըն էմրի իլէն : Սահիֆէ 40 :

(1) Յ . Վ . Քիւբէլէան ատենագպիր նախագահական խմ-
 զասըղա նէջօ օլունան Յայտարարու թիւնտաքի թագրիլէ նա-
 ղար օլունա :

ածայիսց, քէնախլէրէ շէքիլէն թէլէկրաֆա
 վէրախլէրի ճէվապտէ, Խորհուրդ լազըրաւ
 սը սորու լմամըշ իքէն, Խորհուրդ լազըրաւ, տէր
 լէրատէ, Խոստովանանք իլէ վէրջինն օծում Խոր
 հուրդուենուն աչըգտա գալարըլըն իշար իթ
 մէղլէր, վէ հէմտէ Խորհուրդ լազըրաւ տէտիքլէրի
 գաջ Խորհուրդ տուր քի, կիւյա Խոստովանանք
 վէ վէրջինն օծում տախի իթմիշտիլէր կիսլի,
 ճէմի (յոքնակի) սուրէթատէ, Խորհուրդ լուղէ
 թիինն ուճունա պիրտէ “լար” թագմըշլար
 արը, վէրախլէրի պիր Հաղորդութիւնն տէ
 յիլմիտիր, վէ պիրտէն զկատէ օլմայան շէյ
 իլին, ճէմի ալեամէթի իսթիմալ իթմէք ճա
 յիլմիտիր: Ակէր, Փարիս Աերիսագոպոսու
 հաղրէթլէրինն վէրախլէրի թագրիրտէքի
 պուլունան Արձակում լուղէթիինն տախի,
 Խորհուրդ լարտան պիրիսինն սայմագտա իտէ
 լէր, պիրտէ ճէվապ վէրիլիլքի, Արձակում
 պիր Խորհուրդ տէյիլ տիր, նասըլքի, Հա
 սունեան հաղրէթլէրինն էմրի իլէ պասըլ
 մըշ օլան պիր Վրիստոնէական վարդապետու
 թիւնտա, շէօլէ Եաղըլմըշ արը:

“ Ա. Խորհուրդ գաջ արը: ”

“ Ճ. Խորհուրդ Եէտի տիր. Ակրտու թիւն,
 “ Իրոշմ, Հաղորդութիւն, Ապաշխարութիւն,
 “ (Խոստովանութիւն) Ալեքիսն օծումն, Աարդ
 “ քահանայութեան, Պսակ: ”

Ալ պունտանտա գաթի նաղար, արձա

կում վերակէք խոստովանանքսան սօնրա իգ-
թիզա իթաիկի հալան, վէ խոստովանանքը
խտե Վարդիա վարդապետա ճէնապլէրի իթմիշ
պուլունաուդու թագաիրան, արձակումա
տախի քէնաիլէրին վէրմիշ օլմասրնսան բէք
չօք զիյսան, միւ մայիլէն վարդապետան վէրմիշ
օլմասը, ազլէ վէ ինսաֆա եագըն տէյիլմիաիր :

Պէշինճի, միւ թէվէ ֆա հապրէ թլէրի տա
հա էօլէճէք պիր հալան պուլունամասրըն
տան, Վերջին օճում սօնրայա պրրապըմիշ
իմիշ, հայան ֆարդ խտելիմ քի, էօլէ օե
տուդու սահիճ օլմաշ օլսուն, լաքին, մե-
կէրչի, էօլէ պիր զաթըն եանընսան էն մէշ
հուր հէքիմլէր տախի էքսիք օլմասրդլարը
աշիքեար օլտուդու թագաիրան, սօն սաաթ-
լարընըն եագլաշարընը անլայամամըշլարմը, վէ
քէնաիլէրի խտե, իւշ կիւն զարֆընսա, շու-
վաճիպլէրինի էտա իյլէմէք իշին, իսթէմիշ
լէրան պիր մալիւմաթ ալամամըշլար մը, աե
մայա պօրճլու տէյիլմիցիաիլէր, վէ միւ թէվէ-
ֆանըն ֆամիլէասը թարաֆընսան, քէնաի-
լէրէ պիր խապէր կէօնտէրիլմէյէ իհթիցամ
կէօրիւլմէմիշմի, իսիյանէթմի իթմիշլէր, հիշ
տէյիլ խտե օլ պասպան օլսուն, նէ աճայիպ
հիշ պիր մալիւմաթ վէրմէյլէր, վէ թէշէքքի
տախի իթմէյլէր :

Պէտրոս վարդապետ ճէնապլէրինէ իթաի-
կիմիղ շու պէշ սիւալլէրի քեաֆի ստո ի

տէրէք, պիրազոտա ճէնազէ տէֆնի հուգու-
գուհունն ըստ հանի օլմայու-պ, իլլա սըրֆ ճիւ-
մանի օլմասը իւղէրինէ սեօլէյէլիմ:

Հու պահաս կիրիշմէզտէն էվիլէլ, Հա-
սուհեան հաղթթլէրինէ, շուհու տախի սիւ-
ալ իտէրիզ քի, էօլէ պիր զաթըն վէֆա-
թը իւղէրինէ, շուհճա պահսլար եազմըշ,
վէ հաթթա ճէնազէսինտէ տախի պուլուն-
մուշ օլան Փարիս զաղէթաճըլարը, նէ աճա-
յիպ շէյ տիր քի, էն քիւշիւք շէյէր իւղէ-
րինէ սիւթուհլար տօլտուրտուգլարը հալտէ,
էօլէ պիր թէպտիլի մէզհէպ հագգընտա հիջ
պիր շէյ եազմազլար, վէ հիջ տէյիլ իտէ, օ-
րատա պուլունան, վէ քէնտիլէրտէն զիյատէ
եախօտ էվիլէլ, ալէմ մուվաճէհէսինտէ հու-
գուգ իտտասարնա միւսարաաթ իթմէյէ
պօրճլու օլան մէմուրլարը, եախօտ հէմիլէս-
նէալէրի, պուրատա քէնտիլէրին լուզում
կէօրէրէք, Վո-րէէ Գ()րէտնա եազարրարգլարը
միտիլու, այնի էլլէմիյէթի կէօրմէզլէր, վէ
եախօտ կէօրմէզլէր, վէ իտասէթէն հիջ
տէյիլ իտէ պիր գաշ միւթէպէր զաղէթայա
եազարրամազլար: Վագաա պիղ պիր գաշ զա-
ղէթատա միւթէվէֆա հաղթթլէրի վէֆաթը
վէ թէրճէմէյի հալինէ տայիր ուզուն գրտա
պահսլար կէօրմիւշ, վէ մէզհէպ թէպտիլինէ
տայիր հիջ պիր լուղէթ կէօրմէմիշ իտէքտէ,
թապիաթիլէ հէր Փարիս զաղէթասընը, վէ

Ը ՍճԻ կիսակ մէզէն ա հաքիմի զազէ թալար
կէօրէ մէտիկիմիզ է ճիւղանն, սիւսալ իսէրիզ
քի, աճէպա քէնսիլէրի սայիր միւթէպէր
զազէ թալարաւ, վէ հիջ տէրիլ իսէ, շու
սօնրաքի ճիւղա զազէ թալէրսէ, էօյլէ պիր պահա
կէօրմիւ շէրմիտիր, է կէր կէօրմէ միշլէր իսէ,
քէնսիլէր սասիսի, էօյլէ պիր մէմուլին զայրի
սիւքիւթ իւզէրինէ թէաճճիւպ իթաիքանն
պաշգա, իթաիքլէրի հուգուգ իստասարնն
շիւքիւք պիր շէյօլմասը ալէյհիւսէ, շիւքհէ
յէ զահիպ օլմալը տըրլար, էօգ է կէրչի կէօր
միւ շլէրսէ, կէրէք Պէյաննամէլէրինսէ, վէ կէ
րէք Յայտարարու թիւնլարնաս, շէհասէթ
կէթիլմէյէ եա իհմալ իթմիշլէր վէ եախօս
լիւ զու մ կէօրմէ միշլէր իսէ, պարի պիզիմ սույի
զաննըմըղը տէֆ, վէ քէնսի սասլալարնաս պիր
թապ վիլէթ վիլմէք իւզէ, իզհարա հիմմէթ
իթմէլի տիրլէր: Պաւրաճըգտա իսթըրմըղա,
իհթիմալ տըր, Վիլոպա զազէ թալարնասն
շէհասէթ կէօսթէրմէյէ պիր հաճէթ կէօր
մէ միշլէր, եախօս զազէ թալարնն եազարգլա
րընը, հիջ պիր իշ եէրինէ գօյմամըշ օլմալը
տըրլար, սույի զաննը իսթթուր իթմիշ իսէ
տէ, ալէթ թաճիլ 'Վո-րիէ ք' () իմնա միւրա
ճասթ իթմիշ օլմալարը, օլ սույի զաննըմըղը
տասիսի տէֆ ու մահվ իյլէմիշ տիր:

Ճէնազէ տէֆնինճէ, ապա բուհանի պիր
կիւշիք օլմայուպ, սըրֆ բուհանի տիր տէտիք:

կէլէլիմ շիմաի պուճուճն իսպաթընա :

Աէզէտ էանի իթիգաա տէնիլէն շէյ ,
հէր աաէմին այրը այրը քէնաի բէյ աւ միւ-
րատընա թապի օլմաղին , էօմրիւնիւն թա-
սօն սանիյյէսինէ գաաար , վազաա իսթէտիւ-
կի մէզէտի թանըյրոյ , վէ իսթէտիկի բաբա-
սը էանընա շաղըրա պիլիւր , լաքին պիւր աաէմ
բուհուճու թէսլիմ իթաիքաէտ սօնրա , մէյ-
տանաէ գալան ճիամի , պիսայնիհի պիւր մալ ,
միւլք , վէ փարա մազամընաա , քէնաի միրաա-
խօրլարընա միրաա գալըր , վէ պիւր ճէնաղէնին
միրասիօրու պուլուճուգճա , աթթըգ ծիա
նէ բուհանի վէ նէտէ ճիամանի , ֆէրաի վա-
հիտ գարըշամաղ . շէյլէ քի , վէ ֆաթ իսէն
աաէմ գանղի մէզէտաէ էօլիւշ իսէ , օլ
մէզէտին բաբասլարը , քէնաի քիլիսէլէրին-
աէ , քէնաի քէնաիլէրինէ իսթէտիքլէրի գա-
աար աաւա իթմէյէ սէրպէսթ աիլլէր , քէզա-
լիք ճէնաղէ սահիպլէրինին իսթէտիքլէրի բա-
բասլարը կէթիլիոյ , վէ իսթէտիքլէրի մէթմէ-
պէտէ պիւր զիյնէթ իւզրէ գալարըմայա , վէ
իսթէտիքլէրի մէզարէ տէֆն իթմէյէ սէրպէս-
թիլէթլէրի վարարը . հիշ պիւր մէզէտի
բուհաանը ճէնաղէյի սահիպի էլինաէն ալմայա
տալա իսէմէզ . նասըլքի Արանաա պիւր Աա-
թօլիք աէվլէթ սայըլարըր թագաիրաէ , կէրջի
ճէնաղէնին տէֆնի զըմնընաա , ճիամանի օլա-
րագ , բէք սըգը , մէսէլա , ճէնաղէ սահա

զըմ կէլէճէկի , վէ քիֆայէթ խտէճէկի տէր-
քեար , վէ պուրատա իտէ , ճէնազէ զկնէ-
թինէ տայիր , հէնուզ հիչ պիր թարիգ տիւ-
շիւնիւլմէտիկինտէն , բաբասճա վէ տիրա-
ցուճա զկնէթլէրէ , վէ էլպիտէյի բուհանի-
յէնին շաշաասընա միւրաճաաթ օլուհմագ-
տէտիր . հալ պու քի Փարիտաէ , ճէնազէ
տէֆնի զկնէթի իչին , բուհանի էլպիտէլէրէ
վէ քիլտէ խատէմէսինէ իհթիյաճ կէօրիւլ-
մէքսիղին , սըրֆ ճիամանի սուրէթտէ , գապ-
րիտթանէ նագլ օլուհմագտէ տիր , շէօյլէ քի ,
ճէնազէ սահիպի , միւրատ իթտիկի հալտէ ,
իտթէտիկի քիլտէտէ , եա բուհանի պիր զկնէթ
իճրա իթտիրտիքտէն սօնրա , ետիսօտ , հիչ
հաճէթ կէօրմէքսիղին , գումքանեա արա-
պալարըլա , իտթէտիկի գապրիտթանէ նագլ
իթտիրմէքտէ տիր : Վէ շու խուսուսու իւլ-
թիղամ իթմիշ օլան շիւքէթին , իքի եիւզ
գըթայա եագըն ճէնազէ արապասը , վէ եիւզ
գըթատան միւթէճալուզ ճէնազէ պայընտա
պուլուհմագ իտթէյէնլէր իչին պինէք արա-
պասը պուլուհմագտէ , վէ ճէնազէլէրին գալ-
տըրըմասը զկնէթինին տէրէճէսի տախի , սօ-
գուզ տէրէճէյէ թագսիմ օլուհմուշ սուր ,
եանի էն աղը 19 ֆրանգ գատար , վէ էն ջօ-
ղու տախի 7000 ֆրանգտան իպարէթ պու-
լուհմագտէ տիր :

Ճէնազէ տէֆնինին սըրֆ ճիամանի պիր

մատակ օլմասը թապիի արի , շիւնքի , բա-
բասլար թարաֆրնտան օլունաճագ տուալար ,
տէյիլ ճիամ իչին , իլլա բուհ իչին օլտուգճա ,
վէ մէվթատէ իսէ բուհ պուլունմատրգճա ,
ճէնաղէ սահիպի , իսթէտիկի թագարտէ ,
Լվրօպա ուսուլինճէ , հիչ բուհանի զլյնէթ
իճրա իթարմէքսիղին տախի , տէֆն իթար-
րէպիլէճէկի աշիքեար արր , վէ խուսուսիլէ ,
իճրա օլունաճագ զլյնէթճէ , էլպէթթէ տէ-
րէճէսինէ կէօրէ մէսարիֆաթ իգթիղա իտէ-
ճէք արի , իմաի , ճէնաղէնին սահիպի , միւ-
րաա իթմէտիկի թագարտէ , շու մէսարի-
ֆաթը քիմ իտէճէք արի , մէկէրչի բաբասլար
պատիհէ վամը իճրա իտէճէքլէր արի , օլամաղ ,
շիւնքի , հայտէ նէֆսանիցեէթ նիցէթիլէ պիրի-
սի վէ պիր գաչը իչին ֆէտաքեարլըգ իթարլէր
տէյէլիմ , էօյլէ ֆէտաքեարլըղըն ումուճա
պիր գանուհա էսաս օլամատրղը շէօյլէ տուր-
տուն , մէկէրչի ճէնաղէ սահիպինին , էօյլէ պիր
չէյի , իրթիքեապ իթմէսի իհթիմալտէնմի-
արի :

Պարզ իտէլիմ քի , պիր մէզհէպին բուհ
պան կիւրուհու պիր ճէնաղէյի խոտաա իթ-
տիտէ , միրասիօրղարը հիւքմիւնտէն ալար ,
վէ ճէպրի քէնաի մէզհէպինճէ օգուտու , սօ-
նուհաա նէրէյէ տէֆն իտէճէքարի , քէնաի իս-
թէտիկի՞ եէրէմի , օլամաղ , շիւնքի , ալէստէվի-
յէ հէր քէսին քէնաի մէզարը վար ալր , վէ ֆա-

միլեալար իչին, քէնաթի ճէնապէլէրինի քէնաթի
եէրլէրինէ տէֆն իթմէք, էն պիւյիւք շէրէֆ
ու իֆթիթարը մուճիպ օլուճու ալուլու վէ
ատէթլէրատէն պիրիսիաթիւր . իմաթի, Վրօթէս
թան պիր Ֆամիլեատան, պիրիսի Վաթթօլիք
մէզէպիսնատէ վէֆաթ իթաթիկի, վէ ճէնապէ-
սինի իսէ, Վաթթօլիք բաբաալար գալարրարդ-
լարը թապաթիստէ, թապիսթիլէ, իսթէ-
աթիլէրի Վաթթօլիք մէզարրնա տաթի տէֆն
իթմէյէ սէլասէյէթլէրի պուլուճնաթար իճապ
իսէր, շիւնքի, Վաթթօլիք ճէնապէսինին, Վրօ-
թէսթան գապրիստէ եաթմաթրնա, հալիլէ,
վէ իսթէքլէրիլէ միւսասատէ իսէ մէզլէր, հալ
պուքի, պու տաթի միւմքինլի պիր շէյ տէ-
յիլ աթի, զիրա հիչ պիր հուգուգճա, ճէ-
նապէ Ֆամիլեաթար էլինատէն ալընարագ, քէն-
աթի մէզարրնլն զայրիսինատէ, տէֆն օլուճա-
մաղ : Վիլէրչի, շիմաթիքի Վիլրօպատա, բուհ-
պան կիւրուհինին, ճէնապէ տէֆնինճէ ճիւ-
ղիճէ պիր հուգուգու ճայիլ կէօրիւլմէսի
լաղլմ կէլտէ, հէր Ֆամիլեա պէյնիստէ, հէր
կիւն վէ հէր սաաթ, հէզարան նէվի ույ-
ղուճուղուգլար վուգու պուլաճաղը, վէ էն
աթիպ Ֆամիլեալարլն, քէնաթի եիւղլէրճէ սէ-
նէլիք շէրէֆ ու իֆթիթարլարլնը պայիս օլ
մապատէ օլան մէզարլարլնլն, իարապ ու մահվ
օլաճաղը շէյլէ տուրուճն, հիւքիւմէթճէ
տաթի, սճու կէլմէզլէր թաճիղլիլէրի վէ

մէջդու լիցեէ թի միւ վէտաթի օլաճաղը շիւքհէ
տէն արիաթի : Աէ իշթէ , պալեաառէ զկրթինի
կէչտիկիմիզ իւղրէ , Փարիսառէ , կէրէք Պեա
րաս վարդապետ ճէնապլէրի , վէ կէքէք Փա
րիս Աերփիագոպոսու հապրէթլէրի թարաֆրն
տան , Հասուհեան հաղրէթլէրի թարաֆրն
տան , զուհուրա կէլէն ճէսարէթ ճայիզ կէօ
րիւլմէյէրէք , սիւքիւթին իթթիթիսագ օլուն
մասը , պիզճէ տէյիլ պաշգա պիր սէպէպէ ,
իլլա , զէրրէճէ , հագգ ու սէլահիցեէթլէրի
օլմատրղըն պիլտիքլէրինէ մէպնի տիր . շէօլէ
քի , իոպաթլը շահիտլի օլարագ , միւթէվէ
Ֆա հաղրէթլէրի Վաթթօլիքլի գապուլ իթ
միշ օլաա իտի տաթի , եինէ , Ֆուսիլեասը , իւ
թէտիկի մէզհէպին բուհապանը ճէլպ իթ
մէյէ սէրպէսթ իտի , վէ նէ հիւքիւմէթ թա
րաֆրնտան , վէ նէտէ բուհապան կիւրուհի
թարաֆրնտան , քիմսէ մանի օլամատրգտան
պաշգա , Ֆասլ ու թայեիպ օլունմայը կէօ
զիւնէ ալմատրղճա , մանեա տաթի վիրէմէզ
իտի : Չիւնքի , նասըլ քի , պիր գաշ տէՖա
սէօլէտիք , մէզհէպ տէտիկին բէյ ու իրատէ
թէ պաղլը տրը , վէ ճէնագէտէ իտէ բէյ ու ի
րատէթ օլամատրղընտան , տրթըգ օնուն բու
քաս իլէ գալտրըլմասը , Աերփիագոպոս իլէ
գալտրըլմասը , վէ Ֆիլան եա Ֆիլան քիլիտէ
յէ կէօթիւրիւլիւպ , Ֆիլան եա Ֆիլան կիւ
րուհի բուհապան օգու թաւրուլմասը , հալի

լէ մէզարէ տէՖն օլունմասը , պահարլանմա-
սը , եագըլըպ քիւլիւ ալընմասը , սլթուն
եախստ թահթա սանտըգ իշինէ վագ օլուն-
մասը , վէ սայիրէ սայիրէ , անձագ վէ ան-
ճագ ֆամիլեասընըն բէյ ու իրատեթինէ մե-
նութ սլիր շէյ տիր :

Պու սէ օյլէտիկիսիզի . Փարիստէն Հասուն-
եան հագըթթլէրինէ շէքիլմիշ օլան թէլէկ-
րաֆտաքի , շու « ճէնագէտի քիլիսէճէ տէՖն
օլունմասը . » ճիւմլէտի տախի թատտիգ իթ-
մէքտէ տիր , գիրա եկէրջի օլ պասպտէ , զէր-
րէճէ բուհանի սլիր հուգուգ պուլունմուշ
օլաա իտի , Փարիս Աերօիագպպոսու հագըթթ-
լէրինին , քէնտի մէանէտ ու մէմուրիցեթլէրի
իգթիլգասընձա , հէր քէտտէն էվլէլ , վէ հէմ-
տէ սասթ ու տագըգասընտա , էօյլէ հէր
սլիր շէյ նիզաճ ու գանուն թահթընտա պու-
լունան մէմլէքէթտէ , հուգուգ իտատասը-
նա միւտարասթ սլիրլէ , տավայը տախի գա-
զանտայիլէ ճէքլէրի շիւքհէտիղ իտի :

Այի էմմա , Հասունեան հագըթթլէրի պուն-
լարը սլիլմէզմիցիտի քի , պու թէմէլսիղ իտ-
տայա գալգըշտը , վէ էօթէտինտէն սլիր
կէլէմէյէճէկի սլիր մատտէյէ էլ աթտը . սլիւ-
միշ սլիլմէմիշ օրտտը սլիլճէ տիգգաթ իտէճէք
սլիր քէօշէ տէյիլ տիր , լաքին պու ալէմտէ
աղ սլիլէն աղ եանըլըր , վէ շօգ սլիլինտէ շօգ
եանըլըր օլտուղու շօգ իտուտուղարտա սա-

հին օլտուգտան, վէ Վօմա քիլիսէսի բուհ
պանլարընճա, պէօլէ իտտասալար վէ թէչէպ
պիւսաթլար, շօգլուգ թէսճճիւպ իտէճէք
պիր շէյ օլմատըգտան պաշգա, տէյէպիլիբիզ
քի, բուհպանլարըմըզ իւզէրինտէ կէօրիւլէն
ճէհալէթ . . . վէ պազը աշխարհականլարը
մըզ թարաֆընտան արալըգ արալըգ զուհու
րա կէլէն կէվէչէքիք . . . միւշարիլէյն հազ
րէթլէրինէ ճէսարէթ տախի վէրմիշ տիր . . .
Նօխաս, հիշ ագըլտան վէ ֆիքիբտէն կէչէր
պիր շէյմիտիր քի, ասըլ Վաթօլիք բայիթախ
թընտա, զէրրէճէ, նէ ճիսմանի վէ նէտէ
բուհանի հիւքիւմէթ թարաֆընտան իրթի
քեապ վէ ճէսարէթ օլունմայան, պիր հու
գուգուն իտտասաընա, Փարիտէն զիյատէ
Վաթանպօլտա ճէսարէթ օլունապիլսին:

Հասունեան հաղրէթլէրի, շու ճէնազէ
տէֆնի քէյֆիլէթինի սըրֆ բուհանի աստ իւ
լէտիքտէն պաշգա, օլ պապտէ, Վաթրիգիսա
նէմիզ իւզէրինէ, աղըր աղըր տախի մէսու
լիյէթլէր պըրագըրլար, հալպուքի պիր տէ
ֆաշուհու տիւ շիւնմէզլէր քի, պունտա Վաթ
րիգիսանէ միզճէ նէ վարաըր, Վաթրիգիսանէ
միլլէթին ըէամի պիր մահէլի տիր, լաքին ճէ
նազէ միլլէթին օլմայուպ, իլլա ֆամիլէասընըն
տըր . մէկէրչի, տէյիլ քէնտիլէրէ ճէնազէ
թէսլիմ իթմէք, հաթթա, միւթէ վէ ֆա հազ
րէթլէրինին ֆամիլէասը թարաֆընտան, շու ն

Ճա պիղիմ բու հպանդար վէ ախրացու լար տախի
տավէ թ օլւնմու շ օլմասալար , հիշ պիւրիտի կիւ
տիւզ , ճէպրէն ճէնապէ ալայրնա տախիլ օլա
պիլիւրմիլիտի , վէ ճէնապէյի պիւր մէզար աչ
արբարագ , է օյլէ ճէ պիլա դիյնէ թ աէ ֆն ի թ
տիւրմէք իսթէ սէլէր , հաթթա պիլիմ Վաթ
րիգ խանէ միզ տախի , դիյնէ թ օլաւնտա փա
րա ալայրմ իտատասարնա , ջրգըշա պիլիւրմիլիտի :
Խանք , խանք , մէյտանտէ միւրասիօր , է անի ճէ
նապէ սահիպի պուլուհուսու գճա , քիմսէնին
տավայա ջրգըշմայա հագգը օլամադ , վագաա
Հասուհեան հադրէ թլէրի , է օյլէ պիւր հու
գուգ իտատասարնա ջրգըշա պիլիւրլէր իտի , լա
քին , միւ թէ վէ ֆա պէյ հադրէ թլէրի թարա
ֆրնտան , ճէնապէ սինին , նամուլ , նէրէյէ , վէ
քէնտի մարիֆէ թլէրիլէ աէ ֆն օլաւնաճադը
նա տայիր պիւր սէնէա , էտիտա պիւր վասիլ
յէ թնամէ պուլուհմալը , վէ օլ վասիլյէ թ
նամէ տախի , Արանտանըն գավանինինէ մու վա
ֆրգ սուրէ թաէ էաբըլմըշ , վէ միւ թէ պէր
շահիպէր թարաֆրնտան թատիգ օլաւնմու շ
օլմալը իտի , է օիտա հէվայի պիւր տավանըն
սէ մէրէ սինին տախի , հէվատան պաշգա պիւր
շէյ օլամայաճադը , ագլէն վէ նիլամէն , մէյ
տանտէ իտի :

Ճէնապէ աէ ֆն իննն սրքֆ ճիամանի պիւր
մաա սէ օլմասընը շուհուհ իլէ տախի իտպաթ
իտէ պիլիւրիլ քի , պու կիւնքի կիւն Արանտա

նրն գօտիչասը Ալփրուպաճա բէք միւնթաղամ,
 վէ Պէլճիգանընքի իսէ, տահա ղիյատէ միւ-
 քէմմէլ պուլունտու գլարը թաղաիրատէ,
 բուհպանլարըն ճէնաղէ գալտըրմապընտ տա-
 յիր հիչ պիր պէնտ պուլունմատըգտան պաշ-
 գա, նասըլ քի եօգարուտա տախի սէօյլէ տիր,
 ճիամանի սուրէ թտէ, իասսէթէն գանուլար
 պուլունտուղու շէօյլէ տուրսուն, պիղղաթ
 Տօմատա տախի, պիր ատէմ գանղի քիլիսէյէ
 թապի պուլունարագ էօլիւր իսէ էօլիւն,
 ճէնաղէսինին լաղըմ կէլէն տուալար իլէ գաւ-
 արըրը լոյ վէ քիլիսէյէ տախի կէօթիւրիլմէսի,
 նիղամաթը հիւքիւմէթտէն պուլունմագտէ
 օլուպ¹, վէ շու միւսատառէնին իսէ, անճագ
 ճիամանի նիյէթէ մէպնի օլմասը իհթիմալը
 գալիտէն տիր:

Հէր մէղհէպին բուհպան կիւրուհինտէ,
 մէղհէպճէ պիր պիրինէ նիսպէթլէ, էքսիք
 ղիյատէ, էմրի թէասսիւպ վէ ճէհտ ու ղոյ-
 բէթ պուլունտուղու տէրքեար, վէ խուսու-
 սիլէ, ճիղվիթլիք տէնիլէն շէյ, հէնուղ տիւն-
 եա իւղէրինտէն մահվ ու նապէտիտ օլմուշ

() Նիհայէթ . մէյասնտէ օլան մէղհէպի գանղի սի օլուր
 իսէ օլուն, Տօմատա հէր առէմին ճէնաղէսինին քիլիսէյէ
 նաղլ իլէ, խրիսթիյանճա լաղըմ կէլէն թաղիմ ու իհթիւրամ
 օլունմասը, հուգուգ իղթիղասընտան պուլունմագտէ տիր:
 Կսթօար բօրիւլէր տէ Փաք . Օկէւսթէն
 Հալամէլ Ս. 7 .

օլմատորդը աշխարհար պուլունուուզ ճա , Հա-
սուհեան հաղրէթլէրինին օլ եօլտա հուգուգ
խատաալարընա , հիւքիւմէթլէր թարաֆըն-
տան իթիպար օլունուպ , վէ քէ զալիք , քէն-
տի միւրաա վէ իտաաալարը մուճիպինճէ , պիր
բարտա շէ հատէթինէ վէ եէմինինէ , անճագ
արֆաթընա հիւրմէթէն , իթիպատ օլունմասը
ճայիղ կէօրիւլմէտի , ապլու մէտէնիյեէթին ,
վէ հաթթա իհթիմալին տախի խարիճինտէ
տիր տէյէպիլիլիղ , շիւնքի , Վիբօպատա եէվ
միյէ եիւղլէրճէ պին հէր մէզհէպտէն եօլ-
ճուլար , պիր թարաֆտան տիկէր թարաֆա
կխաիպ կէլմէքտէ , վէ պինղէրճէ լօգանթալա-
րը տօլտուրմագտէ օլտուգլարը թագաիրտէ ,
նիչէ բարաալար պիթթէստաաիւֆ էօյլէ հու-
գուգ իտաաաալընա վէ սիլէ պուլաճագլարը , վէ
նիչէ սօֆուլարըն տախի , ե անլարընտա էօլէն վէ
քէնտի մէզհէպլէրինտէն պուլունմայանլա-
րըն , սօն սաաթընտա իմանէ կէլմիշ օլմասը
ղըմնընտա , պիրէր բարտաա շէ հատէթ իթտի-
րէրէք , ճէնապէլէրինի զապթ իթմէյէ չըգը-
չաճագլարը , վէ պու եիւղտէն իտէ , բէք չօֆ
ույղունուղլուգլարը զու հուրա կէլէճէկի իհ-
թիմալտէն պայիտ տէյիլ տիր , էմմա բարտա-
լար հիչ եալան եէրտէ շէ հատէթ իտէրլէրմի
տէյի թէաճճիւպ իտէնիլէր պուլունուր իտէ ,
էօյլէլէրէ ճէվապ վէրիլիլքի , հիշ տէյիլ ի-
տէ , պիրապ ճիղլիթլէրին թարիլիլէրինէ վէ

ուսուլու թարիգլէրինէ տալիք քիթապար
օգու մայա միւսարասթ իթմէ լիտիլէր : Աւ
կէ օթէրաիկիմիդ ինթիմալ տրր միւսպաղաղանէ
վինստէն պիւր շէյ տիւր ատար օլու նմասուն , վէ ան
ճագ պինտէ պիւր իչին էմալ սայրլուն նիյէ
թիյլէ , Ղիզվիթլէր հագգընտա եալընըդ իքի
վուգու աթըն խիւ լասարն պէյան իտէ լիմ :
Աէօյլէ քի , ճիզվիթլէր Ղինէ կիրիպ , վէ հէ
քիմլիք , միւնէ ճճիմլիք , վէ միւ հէ նախիլիք կիպի
էնվայի սանաթ ու հիւնէրլէր իճրասըլա , Վանկ
- շի իմբէրաթօրուն զէմանընտա , բէք շօք
իթիպար պուլարագ , պիւր թարաֆտան տա
խի , խրիսթիյանըղը իլէրուլէթմէյէ մուվաֆ
ֆագ օլու իտէլէրտէ , պիւրան էվվէլ զիյատէ ճէ
ճան գաղանսընլար նիյէթիյլէ , բասթ կէլէնի
հէմ Վրիսթիյան իտէրլէր , վէ հէմտէ պութ
բէրէսթճէ ային ու տաթթլէրինին տախի իճ
րասընա բուխասթ վէրիլէր . Ղիզվիթլէրին
շու խրիսթիյանըղըն մուղայիրինտէ օլան հա
րէքէթլէրի , օլ վագթքի Վաբանըն մալիւ մու
օլմաղին , Ղիզվիթլէրէ մուավին օլմալարը նի
յէթիյլէ , Տովինիք թարիգաթը բաբասլա
րընտան պիւր թագըմ բաբասլար էրսալ օլու
նուրլար , վէ ճիզվիթլէր մէրգու ման իլէ իմթի
ղաճ իտէմէ աիքլէրինտէն , պէյնլէրինտէ խայ
լիճէ արպէտա գօբար , վէ վագասա Վօմա նէգ
աինտէ Տովինիք թարիգաթըլար հագգը ջը
գարլար , լաբին Ղին հիւքիւմէթի օնլարըն

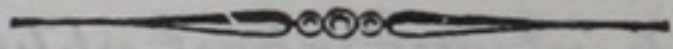
սէ պէ պիմանաէն , զազատալա կէ լէ բէք , հէ մ խորիա-
թիցանդարը գըրարըրը , վէ քիւլիսէ լէ բիսի երգ-
արըրը , վէ հէ մաէ քէնաթիլէ բի օրատան թարտ
ի թաթիլը : (Ն. Օ) թ . Հինա վէ Չին : Սահի-
ֆէ 175 :

Ղիզլիթէր , հէր նէ վի ֆիթնէ վէ ֆե-
տաա թօհու մու էքաթիլէ բի իչին , Նվրօպա-
տան հէ ման հէր եէրատէն գօլու լուգըրը
միաթիլու , 1773 սէնէ սինաէ , Վօմատան տա-
խի գօլու լմալարըրնա գանաաթ օլու նմաաը-
ղընտան , օն աէ օրաթիւն ճիւ Վլէ ման Վաբա-
նըն կիւնիւնաէ , ճէ միլէ թէ լէ բիսինն պիւ թիւն
պիւ թիւն լազլ օլու նմաաըրնա է մը ու ֆէր-
ման օլու նուր . շու հալաաթիս իւզէ բինէ Վու-
սիա , Վրուսիա , Վնկիլթէրրա վէ Օսմանը
տէ վլէ թիլէ բի մէ մնուն ու մէ սրուր օլու ըլար :
Թապիաթիլէ Ղիզլիթէրինն մէնէրալը (Վիչ
չիօ) շու ֆէրմանա գարըլ կէ լմէք իսթէր , վէ
Վաբա թարաֆընտան տաթի , քէնաթի գանուն-
լարըրնըն թաաթիլ ու թէ տլիլէ օլու նմաաը մաթ-
լուպ օլու նուր , վէ մէրգու մ մէնէրալ թարա-
ֆընտան , շու ճէ վապ վէ բիլիլը , “ Ան էսկի
հալէ բինաէ գալմալըրըրը , վէ եաթուտ պիւ-
թիւն պիւ թիւն մահվ օլու պ պիթ մէ լիաթի-
լէր : ” Պաբա շու ճէ վապ իւզէ բինէ գարա-
ըրնտա իպրաղը սէ պաթ իսէրէք , “ Վէն քէն-
աթի պօրճու մու էտա իլէ տիմ , վէ աթթըգ
նէ տամէ թ կէ թիլմէ մ , ” աէյի ճէ վապ վէ բիլ

խոհանք, պիտանք Վոմանքն սոչ աշխարհնոսա եա-
բըշարըրըրըշ օլան պիր նէ վի եաֆիժալար իւ-
ղէրինանէ, « 1774 սէնէ սինանէ, Վոմանոսա Վա-
բա պուլուեմոյաճագ արըր. » տէյի եաղըրըշ
օլուուղու կէօրիւ լիւր, վէ հաղըրաթէնանէ,
արատան ճիւղի պիր վաղթ կէշախքանէ, միւ-
շարիլէյն Վաբա, տաճա աննճ հալինանէ պիր
գան պօղուղ լուղուեանն վէ ֆաթ իթախկին-
անն, ճիւղիլթէր մարիֆէթէլէ, զէ հիրլէն-
միշ օլուուղու սույի զանն օլուուր: » (Իսթօար
բօրիւլէր տէ Վաբ: Սահ 186:)

Հասուեան հաղըթէլէրի շու ճէնաղէ
խառաասընա, բու հանի պիր հուգուգ սուր
տէյի Վսթանաղօլուա գալըրը պի սիլլէրի լծագ-
ախրանէ, թապիասթիլէ, հէր եերանէ գալը-
շապիլմէլիախրլէր. հալ սու քի, Հինանէ,
Չինանէ, ճարօնոսա վէ Վնկիլթէրրոսա տախի,
էօլէ պիր ճէասթէթէ ջրըրճալարը ինթի-
մալուէնախիր, աճէպա, Հինալի, Չին-
լի, վէ Վնկիլթէրրալը Վուսաւսըջական պիր
Հայ տախի, պիայնիհի Տանեան հաղ-
րէթէլէրի հալինանէ, վէ ֆաթ իթմիշ օլուա,
վէ ֆամիլէասը տախի թըպըր միւթէ վէ ֆա-
նըն ճէնաղէսի միախլու, ճէնաղէսինի քէնախի
վաթանընա նագլ իթախրանէ, քէնախի Նախա-
գահըրգ սըֆաթ լարըլլա, մու թըպա, Վոմա քի-
լիսէսինին հուգուգուեու վէ քէնախի նամու-
լարընը հըֆղ ու վիգայէ խառաասընա ջրըրճա-

ճանճի տրտալար , եօխաս սալթ Վսթանայ լտա-
 քի , Հայլարլմը . . . կէօղէրինէ քէստիրմէք-
 աէ տիրլէր : Պիղ Նլլահը պիր պիւլը կիպի ի-
 թիգասա վէ իտասա իսէպիւլրիղ քի , Հա-
 սուհեան հաղրէթլէրինին , մէղքիւր իտտա-
 ալարը , հիչ պիր եէրտէ ճայիղ կէօրիւլէմէղ ,
 ջիւնքի Վօմա քիլիսէսինին հուգուգու , ան-
 ճագ իքի տէվլէթ պէյնինտէ ագտ օլուհմուչ
 օլան պիր Գօնգօրպայա թէվթիգան իտտաա օ-
 լուհասպիլիպ , վէ էօլէ պիր Գօնգօրտա իսէ ,
 նէ Տէվլէթի Նլլայէ իլէ Վօմա պէյնինտէ պու-
 լուհմագատ տիր , վէ նէսէ Վուսաւորչական
 քիլիսէ , էօլէ պիր շէյ թանըմագատ տիր :

Պու ալէմսէ պաշլըճա ինանըլմաղ իւչ շէյ
 վար արը եանի հայվանյարըն պի թիւն
 պիւթիւն մաքինա հալիմսէ պուլուհմասը ,
 պիր թագըմ առէմլէրին , հէր էօր ու թէն-
 պիհէ , ապա աղ ու ֆիքր եօրմագորղըն
 մաքինավարի իթասթ իթմէսի . վէ Բա-
 բանըն եանըլմաղ օլմասը :

ՄՕՆԹԵՍԳԻԻԵՕ

ԽԼԹՄԻ ՔԻՎԼԱ

Պ . Հասուհեան հաղրէթլէրինին , շու
 ջիւրիւք տաւլայա ճէսարէթ իլլէմէսինէ , պիղ-
 ճէ անճագ իւչ սէպէպ վէրէպիւլրիղ , եանի ,

պիտի նախ Եանդրմըջ օլմալարը , իբրև յալիք նի-
 յէթի խեֆիլեյէ խըամէթ իթմէլէրի , վէ
 իւ շիւնճիւ , Վօմա քիլիսէսինին Էսկի վէ սօ-
 ֆուճա պիք աւսուլինէ տէրունի ախտէն
 գանմըջ օլսուգասան պաշգա , թագվիլէթ վեր-
 մէքլիլի տասիլի քէնտիլէրճէ պիք սէվապ տաս
 իթմէքտէ պուլունճալարը :

Պիտի նախ վէ իբրև յալիք սէպէպլէրին ճէվա-
 պընը սիւքիւթ իւղքէ կէչէրէք , Եալմըղ ,
 իւ շիւնճիւ սէպէպլին , Եանի Վօմա քիլիսէսի-
 նին մէպասի վէ ահքեամլարընին թէպտիլ
 վէ թագլիլի գապուլ իթմէղ օլուպ , վէ պի-
 նտէնտէյն Փաքալարըն Էանըլմալ օլմասընա կէ-
 վինտիքտէ , անճագ շու Եօգարուտաքի , Վօն
 թէպքիէճիւն սէօլէտիքլէրինի թէքէրիւր ի-
 տէրիլ : Աէրչէ պուքասա Փաքալարըն Եա-
 նըլմալ օլմասընաան պահս օլունմայա տա-
 ջիլ հիւ պիք սէպէպ Եօգտուր կիպի կէօ-
 րիւնմէքտէ օլտուղունտան , պահսըմըղտա օլ-
 խուսուսու տասիլի գարըշտըրմամըղ , պաղըլու-
 րա աճայիպ վէ միւնասէպէթսիլ կէօրիւնէ-
 ճէք տիլ , լաքին , հագըգաթի հալ էօլէ տե-
 յիլ տիլ . շիւնքի , Հասուէնտան հաղքէթլէրի
 թարաֆընտան մէղպուր հուգուգ իտտաա-
 սընտա , պիք վարդապէտին թագրիլ ու Եէ-
 ճինինտէն պաշգա պիք շէյ կէօսթէրիլմէյիպ .
 վէ Վաթօլիքլիլին իգթիղասընճա , մէղպուր
 թագրիլ վէ Եէմինէ մութլուգա իթիպար ու

իթիգատ օլունմագլըղըն էլղէմիյէէթի, սէրա-
հէթէն իտտաա օլունմուշ օլուպ, վէ նիչէ
Հուովմէական Հայլար թարաֆընտան տախի,
այնի ճէվապ իւղէրինտէ իտնաա օլունտու-
ղու կէօրիւլմէքտէ օլտուգճա, մէսէլէնին է-
տասընտան թապիաթիյլէ, պիր էանըմաղլըթ ի-
թիգատը չըգմագտէ, վէ շու էանըմաղլըթ
իթիգատը իտէ, Վօմա քիլիսէսինճէ, Վաբա-
լար հագգընտա, հէր Վաթօլիք պուլունա-
նըն ֆէրայիլինտէն պուլունտուղու թագ-
աիրտէ, էավաշ էավաշ, վարդապէտլէրէ գա-
տար էնմիշ օլմաար, ճայիղ կէօրիւլմէքտէ իտու-
կինէ, պիր սուրէթի գավիյէտէ տէլալէթ իթ-
մէքտէ տիր: Վէ տիմէք տիր քի, շու Վօմա
քիլիսէսի թէպտիլ վէ թաղէիր օլմաղ, վէ
Վաբալար, վէ պինաէնալէյհ սայիր բուհանի
մէսնէտտարլար, էանըմաղլար, ուսուլ ու իթի-
գատը, մէրի իւլ իճրա պուլունտուգճա,
Վաթօլիք բուհանլարը թարաֆընտան, էք-
սիքսիղ պէյլէ իտտաալարա իրթիքէտպ վէ
ճէսարէթ օլունաճաղը պի իշթիպահ տըր:

Տիւնեանըն կիտիշի նէրէլէրտէ, Հասուն-
եան հաղրէթլէրինին իպրաղ իթաիքլէրի ու-
սուլ նէրէլէրտէ, վէ սարը Նորիսթիյանլըղըն
էսաս ու հիւքմիւ նէրէլէրտէ, վէ Վօմա քի-
լիսէսինին հիւքմիւ նէրէլէրտէ:

Տիւնեանըն կիտիշի տայիմա ինսանիյէէթ
ու մէտէնիյէէթէ, վէ սէվապ ու ֆաղիլէ-

թէ, վէ իճրա ու էտայի վաճիպէյի զլիմէթէ
տօղրու պուլունմագտէ, շէօյլէ քի, տէյիլ
հէր ինսան էվլատրնա, հաթթա հայվանա
թան տախի, միւմքին օլտուղու մէրթէպէ ին-
սաֆ ու մէրհամէթ օլունմագ, վաճիպէտէն
ատու օլունմագտէ իքէն, Հասունեան հագ-
րէթլէրի, 67 սէնէ պիր տիւղլիէ խրիսթիյան
քիլիսէսինտէ սատրգ գալմիշ, հէր խրիսթի-
յան քիլիսէսինէ քէմալ մէրթէպէ թաղիմ ու
րիայէթ իթտիքտէն պաշգա, գալէն վէ ֆիլիլէն
իմտաու ու իանէ տախի իթմիշ, նիշէ ֆագըր-
լարա վէ պիշարէկեանէ իլիլիքլէր իճրասընտա
պուլունմուշ, վէ ագըպէթքեար, պիլա թէ-
ասսիւպ, քէնտի քիլիսէսի Հաղորդու թիւնու
պուլունմայան պիր մէմլէքէթտէ, Վօմա քի-
լիսէսի լութֆ ու հիմմէթինէ միւրաճաաթ
իթմիշ օլան պիր դաթը մուտղղամտան տա-
խի, Վլասըն ինայէթինին էսիրկէնմէսի, ճա-
յիղ կէօրիւլմէքտէ տիր :

Տէհշէթամիլղ ուսուլ :

Վշիտինիղ, եա էհլի սէվապ, վէ սահիպ
մէրհամէթ ինսանլար, շու ֆանի տիւնեա-
տա, աճ վէ սուսուգ գալանլարա, պիր մըգ-
տարճըգ սու վէ էթմէք հիմմէթ օլունարագ,
շու ֆանի վէ մուվագգաթ էօմր ու հայաթ
թէլինին տախի քէսիլմէմէսինէ սայ ու դայրէ-
թէ միւսարաաթ օլունմագտէ, վէ շու սէ-
վապ ու ինայէթի էսիրկէյէնլէր, հէր մէզ

հէպատէ վէ հէր միլէթտէ ինսանիյեէ թիւ
խարիճինտէ սայրլարագ , թէայեիս գլլնմագ-
տէ օլտուգլարը հալտէ , էճէլ տէօշէյինտէ
էաթմագտէ , վէ պիւթիւն իւմիտի անճագ
րուհանի պիր նիյմէթ իւզէրինտէ սուլուն
մագտէ , վէ Վօմա քիլիտէսինին գալի ինճէ
իտէ , շու իհտան իտէճէկի նիյմէթտէն մահ
րում գարարագ վէ ֆաթ իտէնլէրին ճանլա-
րընըն , աէյիլ մուվագգաթ սուրէթտէ , իլա
էպէտ էլապաա ճէհէննէմին աթէշլէրինտէ
էանմարարը լաղըմ կէլմէքտէ իքէն , Վաթօ-
լէք քիլիտէսինի գապուլ իթմէտիքլէրի թագ-
տիրտէ , պէտպաթթ ու պիշարէլէրին , էօլէ-
ճէ պիլա ինսաֆ ու մէրհամէթ թէրք օլուն
մագտէ , վէ շու ուսուլ իտէ , աթունեա մու-
վաճէհէսինտէ , ֆախրէն , վէ մաղրուրէն ,
Հասունեան հաղրէթլէրի կիպի պիր զաթ
թարաֆընտան սաիթի , վաղ ու իտտաա՛ օ-
լունմագտէ տիր . . .

Վագաա պիլլճէ պիլլ , էօլէ պիր հալտէ ,
վէ մէզհէպինճէ իւմիտի գալի իլէ էօլէնլէ-
րին , էօլէ պիր նիյմէթտէն մէճպուրի մահ
րում գաղարդլարընտա , ճէհէննէմէ կիտէճէք-
լէրինէ զէրրէճէ ինսանմարղըմըտան , աա-
լա էսէֆ իթմէյիլ , լաքին , նիշէ տէֆալաթ
էմաղարը վուգու սուլտուղու միսիլու ,
նիշէ տինտարանըն , էօլէ պիր նաղիք վէ թէհ-
լէքլի սաաթլարաա , իման ու իթիգաարըն

իգ թիղասընձաւ, Ղէնասըր բահման իւլ բահիւ
 մին թարաֆընտան, պիր ինտան էվլատը վա-
 սէ թասըլա քէնտույէ իհտան պույրու լաճադ
 պիր նիյմէ թի բիւր իւմիտտէն, մահրու մ
 քալմայա մէճպուր գալաճադ լարըն կէօրտիւք
 տէ, հիտտ իտէճէքլէ ըի մէյե ու սիյե է թ պախոշ վէ
 տէ հչէ թ ֆէ լմա հալի տիւ շիւնիւ պ վէ կէօղլէ ըի
 միզ էօնիւնէ կէ թ իրտիքճէ, թիւյլէ ըիմիզ
 տիքիլմէյէ, վէ պիւ թիւն վիճու տիմիզ տախի,
 ինտանձա տույրու լարըմըլ իգ թիղասընձաւ,
 հէյպէ թի աղլիմէ իւղըէ տիթրէ մէ կէ պաշլարըլ:

Վէ խրիսթիանըղըն էսաս ու հիւքմիւ,
 անձադ ֆաղիլէ թ, ինտաֆ ու մէրհամէ թ,
 վէ տուա ու մաղֆէրէ թ իւղէ ըինտէ, վէ
 հաթթա, պիր սիւրիւտէն պիր գոյուէն զայս
 օլու պ կիթմէ մէ սինէ տախի սայ ու իգ տամ վէ
 ֆէտաքեարըլդ իճրասը ֆէրայիղինտէն իպարէ թ
 պուլունմադտէ իքէն, Վօմա քիլիսէսի իսէ,
 տէ հչէ թ լու սիճիլ, « Վրտաքոյ եկէղեցւոյ ճիք
 փրկու թիւն (եանի Վօմա քիլիսէսինտէն իա-
 ըիճտէ պուլունտան իչին, սէլամէ թ եիւզիւ
 եօգտուր.) » տէյի պաղըրմադտէ տիր . . :

Եւ Ղէնասըր բահման իւլ բահիւմ (տիւն
 եատա վէ ահրէ թ տէ, գուլարընա ինայէ թ
 իտիճի Վլաճ) բույի գէմինտէ քէնտի կիւնէ-
 շինի հէր քէսին իւղէ ըինէ շալարըրսլ, վէ
 քէնտի եաղմըլարընը իտէ հէր մէզհէսլ
 տէն պուլունտանըն թարղասընա եաղարմադ.

տա իբէն , մեկէրչի էպէտի սէլամէթ պախշ
խտէճէք օլան լուծֆ ու մէրհամէթինի , ան-
ճագ պէնիի ատէմէ թէպիմ իտէրէք , միլեօն-
լարճա ճանլարրն , սանա օլան աշգ ու մու-
հապպէթլէրինէ ըաղմէն , եալընըղ պիր Վօմա
քիլիսէսի ուսուլինի թանըմատըղլարը իչին ,
էպէտէլապատ , ճէհէննէմ աթէչլէրինէ իլ-
գա օլունմալարընը , ճայիղ կէօրիւպ , վէ քէն-
տի Վլահըղընա շան ու շէրէֆ ատտ իտէր-
միսին : — Հաշմ սիւմմէ հաշմ :

Կա՛ Վրմէնիեան միլէթի ըուհայանլարը ,
արթըղ պունտան սօնրա տախի , ըուհանի մէ-
սուլիյէթինի իւղէրինէ ալմըշ օլտուղունուղ
ճէօմատթըն , էօյլէ պիր մէճպուրիյէթ տա-
գըղալարընատա , տիւչար օլտուգլարը իղթի-
րապը տէրուն , վէ քէնճիտէյի զամիրէ պիր
թարիգ վէ պիր չարէ իպրաղընա միւսարա-
աթ իթմէյէճէքմիսինիղ , արթըղ պունտան
սօնրա տախի , իհմալ ու թէքեասիւլի իրթի-
քեապ իտէճէքմիսինիղ , տիւչլուննիւնիւղ պիր
տէֆա , օլ էլի կէօքսիւնտէ , գալպի Վլա-
հընտա , վէ կէօլիւ պիր ճէպպար բաբաս է-
լինտէ պուլունան սէֆիղ ու տինտար ահրէթ
եօլճուսունուն տէհչէթլուն հալինի . . : Վիղ-
ճէ , պիր տինտար ատէմին , սօն սաաթլարըն-
տա մէճպուրիյէթէ թէ տալէթ օլունմատը հա-
լի , նէֆիա թաամլարը եանը պաշընտա կէօ-
րիւպտէ , էլինի տախի թօգունտուլումայան

վէ իւչ կիւնտէն պէրու աճ վէ թագսիր պու-
 լունան, պիր Ֆագըրըն հալինտէն, տահա՛
 զիյատէ աճընմայա շայան տըր: Աէկէրչի, պիւ-
 չարէ վէ տինտար է հալիմիզի, ինսաֆ ու մէր-
 համէ թ իտէրէք, քիլիսէմիզ սայէ սինտէ, շու-
 մէճպուրիյէ է թտէն, վէ շու մէյեուսիյէ է թ-
 տէն գուրթարմանըն չարէսի եօգմուտուր .
 էլպէ թ թէ օլմալըտըր, լաքին պիզ պունու-
 րու հպանլար, անճաշ սիզտէն պէքլէրիզ . . : Վէ
 հիչ տէյիլ իսէ, տաղլարտա, տէրէլէրտէ, վէ
 կէօլլէրտէ տէնիլլէրտէ, էճէլին քէնէսինէ
 տիւշէնլէր հագգընտա, քիլիսէճէ նէ հիւքմ
 վէ նէ սիճիլ պէրիլմէքտէ իսէ, շու մէճպուրիւ-
 եէ թտէ պուլունանլարըն հագգըրընտա տա-
 իսի, այնի հիւքմ ճայիզ եէօրիւլտէ, աճէպա
 ճայիզ տէյիլ միսիր . . :

Ահա՛ Վ ուսաւորչակսն վէ Հ ուվմէտկան Հայ-
 լար ազգասէրլէրի, անլատընըզ մը շիմտի, սիզ
 նէրէտէ իմիշսինիզ, վէ բուհպան կիւրուհի
 նէրէտէ իմիշ, չալըճմայընըզ նաֆիլէ եէրտէ
 պիր թագըմ իսէյալի Գ-Բ-Ն վէ Գ-Բ-Ն-Բ-Ն
 իճրալարը իչին . . . սիզ տայիմա շու տիւնեա-
 յա հիւքմ իթմէքտէ օլան եէնի պիր բուհ
 վասէթասըլա, ինսանիյէ է թ ու մէտէնիյէ է-
 թի սահիհէյէ վէ քեամիլէյէ տօղրու կիթ-
 մէք նիյէ թ ու զայրէթինտէ պուլունտուղու-
 նուզ հալտէ, մուղայիրի օլարագ, բուհպան
 կիւրուհի տախի, տայիմա սիզի, պիր նէ վի թէ-

էստիր, վէ թէ տայիր ու թէ տապիր իբր լեւել
կէրի կէրի շէքմէյէ շարժմագտէ տիր, վէ պու
պատպտէ իսէ, տալա թէ աճճիւ պ լազըմ տէյիլ
տիր, զիրա, աշխարհակոն կիւրուհի, տայիմա
եէնիտէն եէնիյէ թապիաթըն էսրարընա վէ
Ղէնապը աֆէրինէնտէնիս հիքմէթ ու աճայի
պաթընա վագըթ օլու պ, թէ հայեիւր ու թէ
շէքքիւրէ միւնթազըր պուլու՛նտուզու թագ
տիրտէ, բուհպան կիւրուհի, եէրինտէն գը
մըլտամագ իսթէմէտիքտէն պաշգա, Բեպիլ
վէ Բեիլ Գապուլ ԻԲեյ . . . (անայլայլելի) ”
ուսուլ վէ մէպատիսինի լիանընտա էզպէր
քէնտույէ պիր բէհպէր աոտա իտէրէք, ազա
մէթ ու շէօհրէթ, վէ իգպալ ու սէատէթի
նի, իտէյալի օլարագ, անճագ օլ իտատատա
արամագտա վէ ումմագտա տըր . . . : Նաարը
քի, պու եագընըրտա, Ղիզլիթէր ալէյհին
տէ օլարագ բունիւմայի զուհուր օլան, հագ
գանիյէէթնիւմա պիր քիթապըն (Ալը Մօսի)
բարտա կիւրուհիտէն պուլու՛նան միւհթէ
րէմ վէ սահիպ զիմիթէթ միւէլլիֆի, շու իու
սուսա զիյատէճէ տիգգաթ իտէրէք, “Բուհ
պան կիւրուհիլէ կէօրիւշէն աոտմ, պու՛ն
տան պին սէնէ էվիլէլ տիւնեայէ կէլմիշտիր
տէ, օլ վագթ կէօրիւշիւյօր կիպի կէօրիւշ
մէլի, վէ անլէրի սալի, անճագ պին սէնէ
էվիլէլքի աոտմլէրտիրլէր տէյի, գըլլաա իթմէ
լի տիր, աէմիշ տիր :

Uguy

1240